

30.10.1917
1271.9.

36

117

Pol 8 5 13

DEMOCRITUS
R I D E N S.

S I V E

C A M P U S
RECREATIONUM

HONESTARUM

Cum

EXORCISMO
MELANCHOLIÆ.

G E D A N I

Apud ÆGIDIUM JANSSONIUM
à WAESBERGE, 1701. *011*

2507

72.

Pol 8.1
73

I

DEMOCRITUS
LECTORI.

Quoniam vidi, & scio multos sibi sapientes videri, & tamen insipientia sua oleum & operam plerumque perdere: ideo ex latebris & umbris meis redire in conspectum aliquando volui, & mei non similibus suam ostendere sapientiam: ut videant me non frustra ridere, sed ridenda proponere, non nugas illicitas, sed docentia veritatem & sinceritatem, ad cavendum vanitatem attendite qui lepidi, & lepidis honeste utimini; qui verò melancholici estis ex à me adductis, recreationem capientes, mentem sanam sequimini, quoniam semper verum est: ridentem dicere verum, quis vetat? Vale.

Oleum & opera perdit.

Mercator quidam judici vas oleo plenum donaverat, demerendæ gratiæ causa, quod cum adversarius ejus rescivisset, eandem ob causam porcum bene pinguem Judici offert, atque hoc munere litem vincit, conquerenti ea super re priori, & donum suum objicienti, respondit Judex, meminisse se liberalitatis ipsius, sed suam irrupisse in domum suam, & vas fregisse,

gisse, atque ita cum oleo operam quoque perdidisse.

Gratia Principum instabilis.

D'dacus Arias, Cubicularius Joannis Regis Castiliæ, magna apud Dominum gratia, in familiari sermone, aliis aliud eligentibus semper solitus est clavum optare, quo instabilem magnorum Principum gratiam affigeret, ne facile posset avolare.

Pulvinar debitoris.

Quidam multo ære alieno gravatus, nihilominus quietè, & hilariter vivebat, rogatus tandem ab aliquo creditorum ut sibi pulvinar donaret, in quo tam placidè, sine omni molestia quiesceret, *Ego, inquit, quo vis in lecto securè dormio: curam enim & vigiliis pignoris loco relinquo iis, à quibus nummos mutuos sumo.*

Novus Orpheus.

Quidam cum ad ostium nobilis Puellæ fidibus luderet, ingruente jam nocte ut fieri ab amatoribus solet, petitus est lapidibus à famulis domesticis, jussu virginis amores ejusmodi aspernantis, itaque fugâ salutem quærere coactus, cum postridie in corrivales harum rerum conscios incidisset, ut jocum jaco elideret, Orpheum, inquit, egi, in nocturna comœdia; nam lapides & saxa sequuntur ludentem.

Pur-

Purgatio oculorum.

Quidam taxillos luforios, non ineleganter comparabat pilulis medicis, nam quemadmodum per has purgatur stomachus & intestina, ita per illos evacuantur oculi, & arcæ etiam plenissimæ.

Pictura probrosa.

IN Clementis VII. Summi Pontificis facellum Michaël Angelus celeberrimus pictor extremum iudicium, atque inter damnatos nescio quem Cardinalem sibi invisum depinxerat. Papa rem aut non animadvertenter, aut artis causa dissimulabat, itaque adit Pontificem Cardinalis, rogatque; ut probrosam in se picturam tolli jubeat, cui mox Pontifex, si in purgatorio foret, habere se remedium, ex inferno neminem posse liberare.

Hæresis pila.

CAROLUS V. Cæsar apud Cardinalem Granvellanum in familiari sermone solitus est hæresin Germanicam comparare pilæ, quam si pures in terra conquiescere, mox alio atque alio loco resilit in sublime, nusquam quæta.

Ingenium Pictoris.

ANtverpiæ mercator quidam depingi se curaverat, duodecim aureos Magistro pollicitus, si picturam ex arte, & sibi quam simillimam confecisset, opere diligenter perfecto cum Mercatorem promissi pœniteret, negat picturam sibi similem, atque adeo aureos non numeraturum, advertit dolum Pictor. Recepta igitur tabula hunc astum excogitat: Capiti mercatoris quem in tabella expresserat cucullum & nolas morionis instar appingit. Atque ita in officina sua cum hoc fatui habitu loco primario venalem exponit. Itaque in eo schemate agnitus facile à transeuntibus Mercator, (ut erat per urbem notissimus) redimendo ludibrio coactus est non modo picturam confuturo pretio, sed insuper appetum morionis habitum nova pecunia emergere, ita dolo elusus.

Qualis Uxor ducenda.

Demosthenes rogatus aliquando qualem Uxorem ducere oporteret. Respondit *divitem*, ut te sustentet; *Nobilem* ut ornet; *Juvenem*, ut lerviat; *Formosam*, ut placeat; *Pudicam*, ne te fallat.

*Quam sis ducturus teneat P. Quinque puella,
Sic pia, sit prudens, pulchra, pudica, potens.*
Uti-

Utilitas studiorum.

Julius II. solitus est dicere Doctrinam in homine ignobili, esse argentum, aurum in Nobili, in Principibus margaritas & gemmas præstantissimas.

Quæ ad bellum necessaria.

Carolus V. Imperator tria ad bellum gerendum requirebat, pecuniam, comitum, milites, & si quo eorum carentum foret, ante omnia bonos milites optabat, cum quibus cætera sperabat facile se inventurum.

Pecunia potior fide.

Simon Kronoch Florentinus Mercator, loco signi quo officinæ & ædes dignoscuntur, ignem, & in eo libros aliquot arduentes pingi jusserat; idque eo consilio ut si quis emptor advenisset sine præsentia pecunia, mox responderet, libros suos, in quos debita referret, igne absumptos ut pictura ostenderet, atque adeo nihil posse nisi præsentio præsentia vendere.

Quæ maxima felicitas.

Augustinus Nyssus vir celeberrimus & doctissimus, cum in ædes ipsius milites aliquot Hispani collocati essent, atque illi, ut in præfidiis sit, militari licentia susde-

que omnia raperent, agerentque; tandem in sermone familiari apud Carolum V. rogatus, quæ maxima esset in hoc mundo felicitas, nullos, inquit, domi milites Hispanicos habere. Cujus responsi libertas ita placuit Cæsari, ut mox eum invisis Hospitibus liberaret. Nullus dubito, quin Nostrates Rustici & Cives, qui omnium nationum militibus hodie plus nimio gravantur, idem cum Augustino sentiant.

Qui in hoc mundo fortunatissimi.

REges & Moriones in hoc mundo nescio quis felicissimos esse affirmabat; illos propterea, quod, quidquid animo collibitum esset, id etiam consequi possent, hos quoniam miseriarum & periculorum hujus vitæ sensum nullum haberent, atque ideo sine cura & anxietate viverent, Meo sane judicio is erit felicissimus, qualiscunque is tandem sit, qui se infelicem esse aut nescit aut non credit: nam talis quisque est, qualem se esse putat.

Pedes in lingua.

ALphonſus Rex rogatus aliquando, cur, qui podagra laborarent, essent ut plurimum loquacissimi, *nihil mirum, inquit, quoniam celeritas que antea in pedibus consistebat, vi morbi pulsa se recepit in linguam,*

quam ita, cum pedibus non possunt, lingua
deinceps ambulant.

Scopuli poculorum.

Dominicus Incognitus non minus cele-
bris Professor, quam potator, in more
positum habebat, ut antequam exiret domo
haustum faceret, hunc in finem disposita
erant per mensam, quam necessario tran-
sibat, pocula aliquot mero plena; Tran-
siens ergo Incognitus, quis, inquit, tot
scopulos sine naufragio prætereat, mox o-
mnia siccabat.

Honorarium Alchimistæ.

Leoni X. Alchimista quidam librum dedi-
caverat de arte aurum conficiendi, cum
ergo honorarium amplissimum speraret, &
eam ob causam Papam continuo affectaretur,
tandem Pontifex crumenam bene ma-
gnam homini donat, nempe ut quoniam
aurum ipse sibi posset conficere, haberet
quo illud reconderet, ita hic spe sua utro-
bique frustratus est.

Epitaphium Semiramidis.

Regina Semiramis sepulchro suo inscri-
bi iusserat hunc in modum: Si quis
Regum pecunia indiget, aperiat hunc tu-
mulum, & capiat quod satis est: hac epigra-
phe lectâ, Rex Darius aperiri sepulchrum
jubet. sed loco thesauri quem se repertu-

rum speraverat, hæc verba, incisa reperit, nisi te insatiabilis avaritia adegisset, certe mortuos non turbares.

Par pari.

CArolus V. Cæsar rogabatur aliquando ab Hispano, ut Germanis militibus gravi edicto crebras computationes prohiberet, cui respondit Cæsar, hoc quidem interdico tantum efficiam, atque illo quo Hispanos meos jam dudum à furtis & rapinis conor absterre, innuens utrobique se operam perdere.

Verba adulatorum.

Rex Demetrius dicere solebat, detractorum & adulatorum verba, ventris flatui, (Veniam sit verbo) sibi persimilia videri, nam nihil referre quo ostio, per posticum, aut anticum spurcicies effluat.

Cruces Palatinæ.

CUm Spinola Anno 1622. in Palatinatum duceret, essentque in exercitu ipsius complura vexilla crucibus Burgundicis insignita, ait non nemo, Palatinos hætenus in Crucem non credidisse utpote bonos Calvini & Bezæ discipulos; at jam sensuros Crucis contemptæ vindictam, adeo ut ne Cruciatum quidem (nummi id genus est) in arcis suis retenturi sint.

Majus

Majus periculum à Vulpe quam à Leone.

CArbo, Dux Romanus, in eo bello quod contra Sullam gessit, solitus est dicere, sibi rem esse non modo cum ferocissimo Leone, sed multo magis cum callida vulpe, atque hanc se magis timere quam Leonem, nam hujus omnis vis in aperto est, ac proinde facile caveas, vulpinas fraudes difficile deprehendas.

Uxorem duxi, libertatem vendidi.

Quidam magnopere gloriabatur, quod uxorem admodum opulentam duxisset, cui alter, An tu ignoras fatue, inquit, quod per idem officium quo dotem pretiosam intromisisti, libertatem amiseris. Magna dote libertas venditur, & pretium dotis putat mulier, ut imperet.

Quomodo fugienda paupertas.

Quatuor sunt quibus evitatis facile egestatem vitabis, familiaritas puellarum, frequentia convivia, Lusus alearum, & ante omnia ocium, nam Dii laboribus omnia vendunt.

Unum plus quam Septem

AFabro ferrario aliquando eleëmofynam petebat studiosus quidam, non ita pridem Magister artium promotus, rogatus

tus igitur à Fabro, qualis esset, & cur non etiam artem aliquam, uti ipse, addisceret, unde victum honeste quærere posset. Quin imò, inquit alter, jam Septem artium magister factus sum; O te miserum, respondit Faber, qui cum Septem artibus mendicare debeas! unam ego didici, hanc, quam vides, ferrariam, cum hæc, me, uxorem, liberos & totam familiam lustento.

*Imperium Romanum comparatum
Testudini.*

Legatus quidam Turcicus cùm in aula Regis Galliarum quemdam vidisset testudine optime ludentem, animadvertisset interim eundem multum temporis adhibere, priusquam chordas in concordiam componeret, sæpe quoque frangi aliquas aut resilire, induxit illè Turcicum fidicinem qui novo instrumento duarum tantum chordarum, concentum Mauricum & Symphoniam non inelegantem edebat. Cantu absoluto ait Legatus Testudini sibi simile videri Christianum imperium, in quo totidem capita sint quot chordæ, & sane plurimum temporis ad componendam concordiam requiri, hæc ubi inventa sit, periculum esse, ne chorda aliqua aut frangatur aut resiliat, atque ita tota melodia perturbetur.

Petitio argutè elusa.

THemistocles Princeps Atheniensium ab Andriis pecuniam petebat, futuri belli subsidium, conclusurusque petitionem omnino aiebat se confidere numerandam pecuniam, cum duo validissima adferret nomina *Suadelam & necessitatem*, negant nummos Andrii, nec posse sane refragantibus maximis item ejus Insulæ numinibus *Inopiâ & Impotentia*.

Octo virtutes Cardinales, & totidem vitia capitalia.

ANdreas Mantineus nobilis in Italia p̄tor jussu Innocentii VII. septem virtutes Cardinales & his opposita totidem vitia depinxit, opere absoluto, ut pungeret Pontificem non satis hætenus largum laborum remuneratorem, si placeret, aiebat Pontifici, habere se octavum quod appingeret *Ingratitudinem*; Etum se sentiens Papa, placet, inquit, sed memineris & virtutibus octavam adjungere, *Patientiam*.

Quinta essentia boni Principis.

CAroli V. Imperatoris vulgatissimum fuit Apophthegma; cunctatio anima est consilii, celeritas executionis, utraque simul juncta, Quinta essentia boni Principis.

Rex

Rex hospes villici.

Philippus II. Rex Hisp. ex itinere in domum Rustici diverterat, atque ibidem ingruente maxima tempestate pernoctare coactus est; apponit Villicus in cœnam quæ habebat, admodum sollicitus quomodo tantum hospitem tractaret. Mane Rex advocato villico & actis gratiis jubet ut à se aliquid vicissim petat, libenter se ei gratificaturum. Tum Charascus; id erat villico nomen, Deum, inquit, precor, ut te quidem diu in hac vita incolumem conservet, mihi vero eam det gratiam, ut alter alterum post hac amplius non videamus.

Temeritas juvenilis.

Romæ nobilis adolescens & non vulgaris doctrinæ, hoc vitio laborabat, ut quacunque de re sententiam suam subito, ut mos est ejus ætatis, & sine consideratione proferret, id cum multi reprehenderent, Cardinalis Polus, non vos intelligitis, inquit, eruditionis etiam pauxillæ in juvenum animis eam vim esse, quæ musti in dolio, cum fervet ebullitque, ut nisi spiramenta laxes vasa omnia frangat.

Ridicula consolatio.

Scripserat nescio quis amicus ad Cardinalem Polum consolatorias, multis præter

ter rationem inepte congestis rationibus, quas perlegens Cardinalis, sane, inquit, aptissimæ sunt ad consolandum hæ literæ, quas nemo sine risu facile legerit.

Quid in hac vita optimum.

C Atharina Hispaniæ Princeps, & uxor Henrici VIII. Angliæ Regis, postea ab ipso per injuriam matrimonio expulsa sæpe solita est ad amicos dicere, nec nimis adversam in hac vita fortunam, nec nimis prosperam à Deo Immortali petendam. Si tamen alterutrum eligendum sit, malle se fortunam miserrimam quam felicissimam, afflictis enim ut sæpe non adessent solatia, ita semper fere felicibus desit bona mens, & recta ratio.

Spes in Deo.

I N eo prælio quo Sebastianus Lusitaniæ Rex à Mulei Moluco Mauritanæ Rege profligatus atque occisus fuit, perditis jam rebus cum Christophorus Tavora Architribunus quasi desperabundus exclamasset, ô Rex! ô Domine mi, quid jam auxilii superest? Rex solita in Deum confidentia plenus, *Cæleste*, inquit, *si digni simus.*

Haud paulò post cum idem Tavora Mauritanos confestim in Regem irruentes videret, rogaretque ut sibi ensẽ traderet, ne de eo erepto barbari gloriarentur. Non est,

est, inquit, regis libertatem nisi cum ipsa
vita amittere.

Fraterni amoris exemplum.

ANno Domini 1579. navis Hispana ad
promontorium bonæ spei naufragium
fecerat, supererat lembus unus quinqua-
ginta fere hominum capax, in hunc præfe-
ctus illico defiliens, jubet cæteros inter se
de lembo fortiri, erant autem naufragorum
quingenti circiter, inter cæteros quibus
fors faverat erat juvenis quidam cælebs;
habebat is in eadem navi fratrem natu ma-
jorem & aliquot jam liberorum patrem,
huic sortem defert, rogatque se lembum
conscendere, diu cunctatus, tandem amo-
ri fratris obsequitur; interim naufraga na-
vis in conspectu reliquorum dehiscit, arri-
pit in eo periculo quisque quod potuit, &
ecce admirabilem Dei providentiam, Juve-
nis ille dolium nactus, eique placide insi-
dens divina haud dubie manu, primus om-
nium in portum feliciter invectus est.

Rara avis bona mulier.

Messinæ in Sicilia quidam conjectus e-
rat in vincula, quod quinque Uxores
omnes vivas adhuc duxisset in matrimo-
nium, interrogatus eo super scelere à Judi-
ce; Ego, inquit, experiri volui an inter
tot

tot unam bonam reperire possim, cum qua reliquum vitæ exigerem. Certe, respondit Judex, vereor ego ne tu talem in hac vita reperias, itaque suadeo tibi ut eam quæras in altera, atque ita hominem capite plecti jussit.

Imitari facilius quam invenire.

CHristophoro Columbo, qui primus admirabili audacia solertiaque orbem terrarum circumnavigavit, quidam super cœnam objecerat, non ita sibi magnum videri id factum, potuisse & alios idem præstare, si rebus ad id iter necessariis instructi fuissent; Columbus dissimulato hoc sermone accipit ovum è patina rogatque num id aliquis super mensam erectum sine omni fulcimento possit statuere. Negantibus reliquis, Columbus allisè ad mensam Ovi acumine ut modicè & æqualiter frangeretur, ovum ipsum in mensa collocat. Risere circumstantes, tum Columbus, nemo, inquit, vestrum jam est qui hanc artem nesciat, cum ego docuerim, certe & multi post me Oceanum tentaturi sunt, & fortasse etiam me felicius, nunquam tamen id facturi nisi ego præcessissem, ita facilius est inventa imitari, quàm invenire quod alii imitentur.

Lis de Uxore.

Martinus Guerre Tolosanus uxorem duxerat juvenulam, deinde in militiam profectus, ea domi relicta, abfuit fere per decennium, Elapsis annis octo circiter, quidam Arnoldus Tibius Martino per omnia similis, ejusque commilito, atque adeo arcanorum ipsius conscius, ad uxorem ejus adit ac se pro Martino venditat; facile mulier decepta est viri similitudine, postquam ergo biennium circiter simul vixissent & prolem etiam suscepissent, revertitur Martinus Guerre, & uxorem repetit; Re diu coram Judicibus ventilata tandem Martinus agnitus uxori restituitur, alter in furcam actus dignum imposturæ suæ præmium recipit. Acta res est in Curia Tolosana. Anno MDLIX.

Virgilii Jocus in Cæsarem.

Virgilius poëta cum apud Cæsarem Augustum in magno honore esset, atque ei quotidie jussu principis panes præberentur gratis, tandem in familiari apud Cæsarem sermone, cum rogaret Augustus qua se familia, & quibus majoribus ortum arbitraretur; Pistoribus respondit Maro, ut qui à te hætenus nihil nisi panes acceperim, placuit Jocus Cæsari, atque ideo liberalior deinceps in Virgilium fuit.

Par Pari

TAbellio quidam iter per pagum faciens, canem hianti in se rictu irruentem præferrato scipione per jugulum transfixit, accusatus ea de re à Villico apud Prætorum objurgatusque cur non potius inversa scipionis parte canem à se amovisset, non sane inquit, nam & ille præparato morsu atque exertis dentibus me invadebat.

Luna Dimidiata.

Alvarus de Luna inter Magnates Hispaniæ haud postremus pro insignibus utebatur Luna dimidiata, his apud parietem pendentibus quidam subscripsit hæc verba: *Nunquam plena.* Alvarus non intellecto sensu hominem ad se vocat, & rogat quid sibi verba illa subscripta vellent, Respondit alter, nihil est quod tu magis optaveris: An tu nescis Lunam cum plena est statim decrescere, ita ego te semper crescere, nunquam decrescere volui.

Homo vitreus.

Thomas Rotarius à puella quadam philtro amatorio ita intoxicatus est, ut cætera, rationis & mentis bene compos, uno phantasiæ vitio corriperetur ut se totum vitreum putaret, itaque cum sibi necessario foras

foras prodeundum esset, incedebat per medios vicos ne tegulæ aut prætereuntis alterius incurfu frangeretur, tandem cum à Magnate quodam Hispaniæ postularetur, neque modum sciret, quomodo perducì eò sine læsione posset, ipse enim erat in Gallia, excogitatus est modus ab amicis, ut videlicet una cum vasis vitreis & Crystallinis stramine, & fœno circumvolutus, ut fieri solet, in Hispaniam veheretur, totum fere biennium laboravit eo morbo, atque interea multa prodidit acutè sane & ingeniosè dicta, donec tandem à Religioso Hieronymitano curatus est.

Phantasiæ absurdæ.

Incredibile est quid non sibi persuadeat Phantasia hominis corrupta: fuit quidam qui se mortuum crederet, ac propterea ab omni cibo potuque abstinebat, tandem cum nulla ratione cibum vellet sumere, persuasum est homini etiam mortuos comedere. Eam in rem apparatus mortuale convivium oclusis circa fenestris, panno nigro vestiuntur parietes, mensa in medio triclinii opiparis dapibus instruitur, mox prodeunt personata cadavera, servi & famuli domestici, omnes longo lineo amictu in similitudinem defunctorum compositi; discumbitur, estur, potatur strenue, sed

cua-

cuncta summo silentio transacta ut vera cadavera crederes. Hæc conspicatus ex angulo alter ille non jam amplius dubitabat, quin mortui comederent, itaque, ut erat famelicus, adjungit se sodalibus, atque una cum ipsis cibum capit, & haud multo post ex morbo convaluit.

Mendicus gloriosus.

MAuritus quidam, qui humili loco natus virtute & doctrinâ ad Parisiensem postea Episcopatum evehctus est, cum literis adhuc operam daret, & victum mendicando colligeret, nunquam voluit stipem accipere à prætereantibus eo pacto, ut ne Episcopus unquam Parisiensis fieret, nam ita nonnunquam ob summam diligentiam vexabatur à consodalibus; Igitur hac addita conditione stipem quantumvis liberalem generosè respuebat. Res hæc tum quidem derisa, procedente tempore in Præsagium vertit, ubi revera ad Episcopatum provectus fuit.

Cicero ambiguus.

IN bello civili quod Cæsar & Pompejus uterque contra Rempublicam pro principatu gessit, cum se cives in partes dividerent; prout quisquis Pompejo vel Cæsari amicus erat, diu Cicero ambiguus hæsit, cumque ea super re rogaretur ab amicis,
Quem

Quem fugiam, inquit, scio, quem sequar nescio, quasi diceret utriusque victoriam Reipublicæ perniciosam fore, neque magis Cæsarem quam Pompejum contra libertatem Patriæ pugnare.

Jurisperitus indoctus.

Idem Cicero cum C. Popilium, qui Jurisperitus haberi volebat cum esset indoctissimus, in controversia quadam testem citasset, atque is respondisset, se nihil scire, tum Cicero, certe, inquit, non puta quod te de jure interrogem.

Probrum retortum.

Metellus Patricius ut ignobilitatem Ciceroni homini novo objiceret, rogavit eum aliquando quis pater ipsius fuisset, tum Cicero, hoc tu, ait, matrem tuam interroga. Tunc enim Pater incertus est cum mater est prostitutæ pudicitæ, qua infamia non parum laborabat Mater Metelli, sic convicium regeſtum in Authorem.

Victor Victus, & Victus Victor.

Demosthenes summus Græciæ orator cum à quodam conviciis peteretur in publico foro; committor, inquit ad circumstantem populum, in certamen in quo si victus fuero, vicerò, sin vicerò victus sim, innuens

innuens eum in convitiis victoriam reportare qui in speciem victi tacuerit.

Pœnitentia pretiosa.

DEmosthenes cum aliquando Laidis nobilis scorti amore captus Corinthum navigasset, atque illa pro unica nocte magnam auri vim, videlicet decem dragmarum millia (sunt fere mille aurei nostrates) stipularetur, deterritus magnitudine pretii, dixisse fertur: *Non tanti emo pœnitere.*

Sponsus senex.

Cicero jam senex objurgatus ab amicis quod homo sexagenarius puellam virginem duxisset in matrimonium, exspectate, inquit, cras enim erit matrona.

Consul unius diei.

CAninius Revilus cum uno tantum die Consul fuisset, jocatus est Cicero vigilantio rem Consulem Romam non habuisse, nempe qui toto suo consulatu somnum non vidisset.

Medium majus quam totum.

Quintus Cicero Marci frater in provincia quam rexerat, imaginem suam à capite ad pectus ingentibus lineamentis efformari curaverat, erat autem staturæ

B

pu.

puffillæ, id cum forte præteriens vidisset M. Tullius, frater, inquit, meus dimidius major est quam totus.

Idem cum Lentulum generum suum exiguæ staturæ hominem prælongo gladio videret accinctum, Quis, inquit, alligavit generum meum gladio?

Arcanum gubernationis.

Dionysius Siciliæ Tyrannus reprehensus ab amicis quod honore dignaretur cæterisque præferret hominem improbum, populoque invisum, Satius est, inquit, ut populus illum quam me oderit: ita & hodie multi principes inter instrumenta gubernationis, & Munera odiosa libenter adhibent ministros subditis invisos, ut odia ipsi principibus debita, in Ministris expirent.

Sacrilegium joco excusatum.

Idem magni ponderis aureum amictum Jovi Olympio detraxerat, quo eum Hieron ex manubiis Carthaginensibus ornaverat, proque detracto auro, laneum illi pallium injecit cum hoc cavillo: aureum amiculum æstate grave est, hyeme frigidum, laneum ad utrumque anni tempus accommodatius est.

Epidauri cum AEsculapio barbam auream

ream detraxisset, negavit decorum esse, filium barbatus videri, cum pater Apollo imberbis sit.

Idem cum ex fanis pæne omnibus, aureas pateras, coronas & cætera deorum ornamenta abstulisset, perabsurdum ait videri, nolle accipere dona à Diis ultro porrigentibus, à quibus quotidie bona flagitamus, alludit ad simulacra quæ manibus, in modum offerentium, dona ista tenebant.

Vindicta Regia.

IN Artaxerxem Regem quidam ex infima plebe multa licenter & contumeliosè effuderat, quem Rex ita ultus est, ut ei per tribunum militum denunciaret, licere ei in Regem quæ vellet, dicere: sibi verò in illum licere quæ vellet, & dicere & facere.

Etiam hosti non maledicendum.

MEmnon præfectus exercitus Darii Regis in eo bello quod gessit contra Alexandrum Magnum, militem quendam mercenarium, multa convitia petulanter jacentem in Alexandrum hasta percussit, dicens, ego te alo, ut pugnes adversus Alexandrum, non ut illi maledicas, maledicere enim scurrarum est, militum pugnare.

Nimia loquacitas.

CRates Philosophus cum haberet Aristonem discipulum multa temere & futiliter garrigentem, fieri, inquit, non potest quin ebrius ebrio patre natus sis. Ebriorum enim est sine ratione de omni re fabulari.

Par pari.

Zeno Philosophus Cynico cuidam oleum ab ipso petenti negavit se quicquam daturum, rogatus causam, ait, impudentiam impudentiâ retundendam esse, cum enim proftet venale petere, esse par factum ejus qui, cum possit, nolit cedere.

Ex infortunio fœlicitas.

CRates mercator cum juxta Pyreum naufragium faceret omnium bonorum, relietâ mercaturâ contulit se ad Philosophiam, itaque solitus est dicere, nunquam te melius navigasse quam cum naufragium fecisset, siquidem uno illo curis innumeris erat expeditus: Zenoni cum consulisset oraculum, quo modo vitam optime institueret, respondit oraculum: *Si mortuis concolor fueris.* Eo dicto ad studia Philosophiæ remissum autumant, studium enim & inedia pallorem conciliant.

Victoria damnosa.

PYrrhus Epirotarum Rex, bis commisso cum Romanis prælio victor, sed desideratis compluribus viris strenuis amicisque, si adhuc semel, inquit, ita vincimus, periiimus. Innuens nimis damnosam esse victoriam aut potius cladem nominandam, quæ strenuissimi cujusque cæde constaret.

Sic fuit in fatis.

CRates Thebanus cum servum in furto deprehensum cædi jussisset, atque is excusaret se & diceret, in fatis sibi fuisse ut furaretur. Quid ni, ait Crates, etiam in fatis fuerit, ut jam cædereris, sapienter innuens stultè admodum malitiam nostram in fatorum necessitatem conferri. Simillimum est illi quod Calvinianis in Anglia accidit.

Moderatio luxus.

IDem, cum reprehenderet quosdam luxuriosè admodum & magnis impensis viventes, atque illi ita se excusarent, sumptum se facere ex eo quod abundabat. Quin imò, inquit, ne coquo quidem ignoscendum est, si salem aut piper immodicè cibo inspergat propterea quod dicat se ejusmodi condimentis abundare. Nempe non ex

rerum copia; sed ex usu & necessitate naturæ victus æstimandus est.

Solitarius.

Cleanthes conspicatus quendam ex amicis solum obambulare, & nescio quid intra se mussitare, accessit hominem interrogavitque cum quo loqueretur? mecum, inquit alter. Tum Cleanthes; vide, ait, ne cum homine improbo loquaris.

Præstat stultè quam malè agere.

Pythagoras rogatus ab Agrigentinis ut unâ cum ipsis Rempubicam eorum administraret, & novas leges conderet; sed ille eam, ut deploratam, contemneus, secessit in templum Dianæ, ibique cum pueris ludebat talis. Circumstanti & admiranti populo. Hic, inquit, præstat tempus, quam vobiscum Rempubicam perdere.

Fortitudo Zenonis.

Zeno accusatus quod conjurasset in perniciem Nearchi Tyranni, cum in questionibus juberetur edere nomina conjuratorum, nominavit plerosque illi amicissimos, de his cum Tyrannus sumpisset supplicium, rogaretque num quis superesset: tu solus, inquit, & cum dicto abscissam dentibus linguam in os tyranni expuit.

Concordia.

LEo Byzantius Sophista cum venisset Athenas ut populo tumultuanti concordiam suaderet, adscendit in suggestum, mox ipsa corporis specie risum populo movit, erat enim obesus ac ventre prægrandi, at ille nihil turbatus risu multitudinis, quin arrepta occasione; quid ridetis, inquit, Viri Athenienses, Uxor mihi est, me multo obesior, & tamen concordēs unus capit lectulus, discordēs ne tota quidem domus.

Judex sit sobrius.

Mulier quædam apud Philippum Regem causam egerat, cum ergo Rex temulentus sententiam tulisset adversus feminam, atque illa animadverteret non Regis sed vini errorem esse: Provoco, inquit, mirantibus cæteris cum è consiliariis quidam interrogaret, ad quem ergo provocaret cum Rex ipse judicasset, qui superiorem Judicem non agnosceret. Provoco, inquit, ad Regem sobrium. Excussit Regi muliebri conviciū temulentiam, effecitque ut Rex præsentiore animo causam cognosceret. Mirari sic liceat non magis mulieris libertatem, quam patientiam Regis etiam in ebrietate tantam linguæ libertatem æquo animo ferentis.

Distantia veritatis à mendacio.

THales Milesius interrogatus quantum distaret à mendacio veritas, quantum, inquit oculi ab auribus, sentiens ea demum esse indubitatae fidei quæ oculis cernimus, rumoribus ac fabulis hominum haud tutò credi.

De umbra Asini.

DE gravibus Reipublicæ Negotiis differēbat Demosthenes coram populo, sed in rædio, seu rerum, seu temporis cœpit fastidiere perorantem atque obstrepere, tum Demosthenes factò silentio, hanc fabulam exorsus est: Adolescens, inquit, quidam æstate asinum conduxerat ab Athenis Megaram usque. Sole vero circa meridiem vehementer æstuante; uterque volebat subire umbram asini, sed alter alterum repellēbat, hic dicebat, Asinum quidem conductum esse non umbram, alter contendebat, per conductionem & Asini & Umbræ jus sibi factum, atque hæc locutus descendit è suggestu, sed populus retinere abeuntem, & narrationis finem summopere flagitare, tum Demosthenes subiratus: De Asini, inquit, umbra audire cupitis, de Republica differentem fastiditis, atque ita se domum proripuit.

Pluvia Socratica.

XAntippe Uxor Socratis, nescio qua de causa multis verborum contumeliis, & clamoribus Socratem domo eiecerat, sed is nihilo turbatior adsedit ante ostium quietus dum tempestas illa præteriisset, Xantippe igitur cum videret virum suum non magnopere triftari, ascendit in cubiculum arreptaque matula omne lotium in caput infra sedentis effundit. Mirantibus iis qui transibant impudentiam mulieris, Nihil mirum, inquit Socrates, si cum tonuerit, etiam pluat.

Impudentia castigata.

Alexander Sophista pro Seleucia ad Antonium primum Legatus, cum peroraret, videretque Cæsarem non satis attentum ad ea quæ dicebat, clariore voce dixit: Ausculta me Cæsar, Cæsar autem acrimoniâ reprehensionis exasperatus: Ausculto, inquit, intelligoque te oppido bene, Tu enim ille es Alexander qui colis comam, qui semper oles unguentum.

Fistæ lacrymæ.

IN pago quodam ducatus Juliacenſis vir decesserat, ejus uxor etsi virum in matrimonio pessime habuerat, post mortem ejus cæpit vehementissime plorare, & palam vicinis contestari sese pati non posse

ut à tam caro sibi capite divelleretur. Nemo erat cui non fictus mœror appareret. Quid fit? die ad sepeliendum constituta vicini qui funus efferre debebant, quasi per oblivionem relicto cadavere, vacuum capulum domo efferunt. ducitur funus, & jam aliquantum processerant, cum mulier animadverso errore, magna voce revocat abeuntes; jubetque ut una virum efferrent: ita, quod paulo ante nolle videbatur, jam jubebat.

Consilia clam habenda.

Metellum Romani exercitus Imperatorem fortissimum juxta & prudentissimum tribunus quidam militum interrogaverat, quo duceret? cui Metellus; si ejus rei, inquit, scirem tunicam mihi consciam, mox exutam in ignem conjicerem, prudens vox maxime in belli Duce quibus nihil periculosius quam consiliorum pro palatio.

Hircus arietans.

Colonia Agrippinæ, sub concione sacra pomeridiana, mulier quædam dormitabat, & uti fieri solet, moto identidem capite furci instar conquiniscebat, viderat id forte illac delatus hircus è vicinia, is ergo se ad duellum provocari ratus, cum ter quaterve hosti suo bellum annuisset neque illa abnueret, capto impetu toto corpore & capite.

te in mulierem arietat ita ut è sede sua in terram prolaberetur, risit effuse tota concio, & didicit mulier cautius deinceps dormire.

Injurie ferenda.

DAEMONAX Philosophus Athletam quendam reprehenderat quod cultu molli floridoque in Olympiis uteretur, is ergo irâ incensus jacto lapide caput Philosopho convulnerat ut sanguis copiose proflueret, id factum indigne ferentes qui aderant, hortati sunt ut adiret Proconsulem. Nequaquam, inquit, O viri ad Proconsulem; sed ad Medicum potius. Idem navigaturus in Asiam pro Legato, rogatus ab amico nam etiam metueret, ne naufragio ejectus à piscibus devoraretur, Quid, inquit, metuam à piscibus qui tot pisces devoraverim.

Asinus emit Asinum.

HERUS quidam famulum ad forum miserat, ut equum emeret, ille seu stoliditate seu errore ductus emit Asinum, Itaque domum revertens Hero expostulanti, quod tam fœdum & parvum animal, pro equo emisset, imo, inquit famulus, si hinculus iste pro magnitudine & proportione aurium creverit, nullum tu equum in tota

provincia & pulchriorem, & eo majorem reperies.

Homo Platonicus.

Julius Cæsar Scaliger, cum in Platone legisset, animam hominis esse verum hominem, corpus verò nihil esse aliud quam domum in qua anima habitaret, cibum sumpturus, solebat ad sodales dicere, Eamus ad fabricandum murum homini Platónico.

Umbra Leonidæ.

Leonidas inter Græcos fortissimus belli Dux, cum quidam hostium multitudinem deprædicando, diceret cras solem Græcos non visuros propter barbarorum sagittas: imo, inquit, nihil nobis accidet jucundius, siquidem sub umbrâ pugnabimus.

Remedium oculorum.

Narrat Author fide dignus fuisse vetulam quæ gravi oculorum infirmitate laboravit, à qua cum nullis remediis liberari posset, accessit studiosum qui forte ejus hospitio utebatur, rogavitque auxilium. Quid sit? ille spe lucri simulat se habere morbi ejus præstantissimum amuletum. Accipit ergo schedam, pingitque in ea characteres novos & insolitos, deinde adscribit

scribit literis majusculis hæc fere verba: *Dæmon eruat oculos huic vetulae, & foramina stercoribus repleat.* Hanc charitam bene consignatam pannoque serico involutam jubet anum ad collum appendere, prohibetque nemini mortalium det referendam legendamque, alioquin ipsi majorem morbi vim atque adeo cæcitatem ipsam imminere. Credidit superstitiosa vetula, & diligenter obsequitur. Itaque non multo post morbo ex causis naturalibus recedente, aut certe ope dæmonis mulierem in superstitione sua confirmantis, sanatur, ac priori oculorum valetudini redditur. Fides sit penes authorem. Id certe non est dubitandum Dæmonem ejusmodi artibus sæpissime simplicioribus illudere.

Quot sunt mundi.

IN Academia quadam celebri Germaniæ theses erant Physicæ propositæ, & inter cæteras illa, non esse nisi mundum unicum. Hanc quidam ex scholaribus oppugnaturus, Proposuit illud ex Evangelio de leprosis decem sanatis, ubi uno reverso ac gratias agente, Christus Dominus quasi exoptulans, inquit: *Nonne decem mundi facti sunt.* Cum ergo, inquit argumentans, decem mundi facti sunt, falsa est thesis. Præses disputationis cum stolido argumento

mento facile posset respondere, quando-
quidem, ait, ex sacris literis argumentaris,
ex iisdem tibi respondeo, ubi mox post ea
verba quæ tu jam recitasti hæc invenies,
*Sed novem ubi sunt, non est inventus
nisi hic unus.* Ita stulto juxta stultitiam su-
am responsum.

Crabrones non imitandi.

Wolfgangus Archiepiscopus & Elector
Moguntinus habebat in familia sua &
recreationibus hominem facetum ac semi-
fatuum, linguæ etiam latinæ non nihil
peritum, *Wicelium* vocabant, hunc præ-
sente Principe, Nobilis quidam exagitan-
dum susceperat, & maxime in ignoran-
tiam ipsius investus, negavit ipsum scire
ex regulis grammatices cujus generis esset
mater, tum *Wicelius* enim vero, inquit
Generose Domine, magna me injuria affi-
cis qui me tam stupidum arbitraris ut istud
nesciam, testor itaque præsentem omnes me
istud scire ajoque matrem meam esse gene-
ris fœminini, tuam vero generis commu-
nis. Ita Nobilis maximo risu à circumstan-
tibus exceptus, didicit deinde cautius cum
fatus conversari.

Remissio injuriarum.

Concionator quidam magnopere ali-
quando commendabat suis auditoribus
amo-

amorem proximi & quæ huc spectat remissionem injuriarum, tandem concludens sermonem, quis autem est, hodie auditores, qui libenti & prompto animo ignoscat? quis inquam! mox respondens ex auditoribus muliercula quædam quæ jam diu Cælum viro optabat, Ego, inquit, Pater, ex intimo corde ignosco omnibus, etiam virum meum trucidaturis.

Cancellarius ineptus.

PRinceps quidam Germaniæ cum in demortui Cancellarii locum, novum aliquem sed inidoneum suffecisset, & propterea oblique nonnumquam perfringeretur; rusticos se imitari; ait, qui si casu cultrum amiserint aut perfrigerint, bacillum tandem in vaginam, ne corrumpatur recondunt, donec cultrum novum & meliorem recipiant.

Quinque plus sunt quam Septem.

PARadoxon est apud Arithmeticos quinque plus esse quam Septem, sed effecit illud ut crederent non Arithmetici modo sed tota Europa, Carolus QUINTUS Cæsar, quando occupata Roma Clementem Papam SEPTIMUM obsedit devicitque.

*Septimus à Quinto superatur Cæsare
Papa;*

Nonne minus septem, quinque fuere magis.

Advo-

Advocatus conversus.

ADvocatus quidam magni nominis, sed qui per fas nefasque magnas opes corraferat, & complures suis fraudibus fortunis omnibus exuerat, tandem ad vitæ finem pertingens cœpit serio secum dispicere quo tandem modo opes male partas bene collocaret, cum exitum cogitationum suarum nullum reperiret, adhibet in consilium amicum. Is cœpit suadere, recte facturum si ingens Xenodochium extrui curaret, illudque amplis redditibus instrueret, id enim fore perfugium, viduis, pupillis, & orphanis, quos ille hætenus per omnem injuriam ad extremam inopiam contulisset. dictum factum. Idem hodie rectius fecerint, Præfecti militum, & Quæstores contributionum.

Quarta Luna nati.

Sigismundo Imperatore per flumen equitante, equus cui infedebat, in flumen minxit. Id ex aulicis quidam conspicatus: En eandem, inquit, equi & heri lessoris indolem. Caussam hujus dicti exquirenti Imperatori, idem ait: ut Equus hic flumen immeiit, ubi tamen ante satis aquæ est; sic Imperator in eos potissimum liberalis est qui satis habent. Non multo post Imperator dicti hujus memor, duas pyxides

des ejusdem formæ & magnitudinis, unam quidem auro, alteram plumbo implet, & illum ad se vocatum, utram vellet, eligere jubet. Quum infelix ille eam in qua plumbum inerat, sumisset, Imperator, Vides, inquit, non meâ culpâ, sed sinistro quodam tuo fato meam liberalitatem tibi nihil prodesse.

Faceta artificis excusatio.

Q Uum Joannellus de Trezzo in opere quodam, quod Philippus II. Hispaniæ Rex quam primum sibi fieri jusserat elaborando segniter admodum procederet, Rex officinam (quod alias quoque sæpe factitabat) ingressus, Cedo, inquit, Joannelle, si ministrum aut famulum haberes, qui quod jussus esset facere, non faceret tamen: quidnam tali homini faceres? Equidem, inquit Joannellus, numerata illi mercede, quamprimum faceffere eum jubeam. Rex quid responsum hoc sibi vellet intelligens, Joannello quod debebatur, statim solvi jussit. Quum vero ne sic quidem Joannellus opus maturaret, Rex ad eum rursus veniens, Quid jam, inquit, Joannelle, ei ministro faceres qui accepta mercede, tamen in mora esset? Ego, ait Joannellus, ei jubeam, ne plus facere velit quam possit.

Suam quisque artem exerceat.

Episcopum Ebroicensem Rex Franciæ Ludovicus VI. ad recensendos milites Lutetiam miserat. Id equitum magister Chabanus ægerrimè ferens, Regem adit, & provinciam reformandi Ebroicensis Ecclesiæ Canonicos à Rege petit. Hòc, inquit Rex, munus à persona & conditione tua alienum est. Tum Chabanus, qui minus inquit, mihi convenit clericos in ordinem cogere quàm Episcopo milites recensere? *Nefalcem in alienam messem.*

Idem Rex quum Episcopum Carnutensem mulo insidentem, & frænum deauratum manu tenentem vidisset, Olim, agebat, Episcopis asinum aut asinam, cum simplici capistro, ad equitandi usum habere, satis erat. Id, inquit Episcopus, eo tempore fuit quo Reges ovium erant pastores.

Monachis intra regularum suarum cancellos manendum.

Monachus quidam (ut est apud eundem Fulgosum) Benedictinæ familiæ à Pontifice ad Cardinalitiam dignitatem evectus & legati nomine in Germaniam missus fuerat. Hic igitur adscitis in comitatum fratribus aliquot ejusdem ordinis, iter ingreditur. Erat inter ceteros quidam fra-

frater laicus, ut vocant, qui tam ab ipso Cardinali quam reliquis comitibus rogatus, & coactus fere, ut aliquid diceret, quod tam ad animi recreationem quam emendationem pertineret, quum modestè provinciam aliquantulum deprecatus esset, tandem ita exorsus est: Ubi ex hac vita excefferimus (quod prope diem forsan futurum est) & ad Paradisi ostium pervenerimus, S. ibi Benedictus ordinis nostri auctor, ad deducendi in Paradisum officium nobis occurret. Ubi vero te, Domine, ita mitratum & Cardinalitio petaso tectum viderit, Equidem, dicet, tam habitum hunc quam faciem ignoro: quis tu es? Si è familia ipsius monachum te esse dixeris, statim objiciet, cornua ista monachos non decere. Tandem multa excusantem janitori mandabit, ut humi prosternat, & ad rem certo explorandam, stomachum tibi aperiat: in quo olera, pisa, fabæ, & ejusmodi cibi reperti, facile te ipsius domesticum & regulæ socium fuisse, fidem facient: at si cupediarum delicatiorumque ciborum reliquæ sese ostenderint, dubium non est quin monachum te suæ familiæ fuisse negaturus statimque abdicaturus sit. Ecquid in his angustiis constituti respondebimus aut faciemus?

Memorabilia quædam dicta.

IN hoc mundo qui non patitur, non vincit. Nummus est humanæ potentiæ compendium. Veritas intellectus sive ingenii passus est. In hac vita omne *quid*, habet suum *Sed*.

Qui in virtutis studio parvum parvi facit, nec magnum magni faciet.

Facile ei quidquid inceperit perficere, cui pecuniæ fatis est.

Principum consultationes impudicarum mulierum sunt similes, quæ quanto frequentius amantibus sese applicant, tanto minus concipiunt ac pariunt.

Qui parcè laudat, vituperat.

Bonum est intra aut etiam duos pedes citra metam sese continere, sic enim citius promoveberis quam removeberis.

Satisfacere omnibus longe omnium rerum est difficillimum.

Ambitio honoratum malum est.

AEquiori animo damnum quam contumeliam plerique ferunt.

Nihil durius est aut molestius, quam si quis iis quibus nec animo nec ingenio cedat, illis ipsis in rebus quibus illi inferiores sunt, cedere cogatur.

Quæ prudentem faciant.

UT perfecte quis ea quæ mundi hujus sunt sciat & sapiat, tria requiruntur. Primo ut aliquando Amaverit: secundo, ut dimicaverit: tertio ut in judicio litigarit. Hæc qui expertus fuerit, aut etiamnum experitur, nisi quotidie prudentior evadat, fungus sit oportet.

Optimum litium in matrimonio remedium.

ALphonfus Arragoniæ Rex dicere solebat, Tum demum plerisque molestis liberum fore matrimonium, si maritus surdus, uxor cæca fiat.

Cui tempus, eidem vita suppetit.

MAhometus Granatæ Rex fratrem suum Abulum Hejex, ob tentatam ab eo seditionem, diu captivum detinuerat. Morti vicinus, ne idem filium regno expelleret, veritus, unum e ministris ad sumendum de eo in carcere supplicium mittit. Is eo profectus, Abulum latrunculis ludentem invenit, & Regis exposito mandato, ad supplicium sese parare jubet. Abul rogans ut duas tantum horas supplicium differretur, quum nihil impetrare posset, tandem multis precibus & obsecrationibus id saltem impetravit, ut cæptum ludum finire sibi liceret. Vix cœperat, quum ecce subitus
ad.

advolat unicus, Mahometem mortuum, & in ejus locum ab universo populo Granaten-
si unanimi consensu Abulum Hejex Regem
esse electum.

Antonius Martinus à Turcis captus, ut
vitam redimeret Sultano, rem admirabilem
se se effectu- rum, nempe elephantem intra
decennium humanam se docturum lin-
guam, promisit. Mirantibus amicis, & ne
plus promittendo quam præstare posset,
supplicium multo acerbius sibi adscisceret,
monentibus, Sinite hoc, inquit, meo modo
me facere. Intra decem illos annos aut ego,
aut elephas decesserit.

Vita longa unde.

I Talus quidam centum & quindecim an-
nos natus, & illa ipsa ætate mirum in-
modum sanus adhuc & vegetus, à Cardi-
nali quodam rogatus, quibus remediis vi-
tam ad tam multos annos produxisset, re-
spondit:

*Col mangiar broccoli,
Portar à i piedi zoccoli,
In testa capello,
Pochi pensieri in cervello.*

id est,

*Cibum bonum manducando,
Pedes socculis velando,
Caput sedulo regendo,
Curas omnes fugiendo.*

Quis

Quis stultus dicendus.

Christophorus Madrutius Cardinalis illud in sermone frequenter usurpabat; Non eum stultum dicendum, qui stultè quid faciat, sed qui, quæ stultè fecerit, tacere ipse non possit.

Ridiculum Epitaphium.

Martinus Janes Barbuda Alcantarnæ militiæ in Hispania magister, sepulchro suo hæc verba incidi iussit: *Hic situs est Martinus Janes, in cujus pectus nullus unquam metus intravit.* Hoc Epitaphium quum ad Carolum V. Imperatorem relatum esset, facetè, Credo, inquit, Equitem hunc nunquam candelam ardentem digito attigisse.

An prælio confligendum.

Quum inter homines militares quidam Principis mentionem fecisset, qui supremo militiæ suæ Duci ditionem ita tuendam commiserat, ne in prælium cum hoste descenderet: Marchio Savornianus, Hoc, inquit, nihil aliud est quam potestatem alicui facere ut vincatur, non vero ut vincat. Quum enim victoriæ momenta sæpe magis in occasione quam viribus posita sint, qui ad prædictum modum Ducis imperium circumscribit, quid aliud facit, quam quod
ipsum

ipsum, quasi ligatis manibus, adversario occasione recte utenti, ad vim ac ludibrium objicit atque exponit?

Quis optimus comes.

EJusdem & hoc est: *In magnis periculis meliorem comitem haberi non posse, quam animum fortem & audacem.*

Quanti faciendum Ducis in bello imperium

Belli ad Tunetum contra Turcas administrandi summam Carolus V. Imperator Alphonso Vastio demandarat: qui quum Turcas signa propius inferentes conspexisset, Imperatori, qui inter primos provolaverat, inquit: Quandoquidem Vestra Majestas me summo hujus belli hodie præfecit imperio, pro eo volo ac jubeo ut hinc ad mediam aciem te recipias, ne forte unius globi ictu non victoriam tantum & omnia nostra consilia corrumpat, sed etiam certam nobis omnibus perniciem afferat. Ad hæc subridens Imperator, Tuum quidem, inquit, imperium lubens accipio; à globo aliquo mortifero non est, ut mihi metuas, siquidem hoc teli genere nullus Imperatorum est extinctus.

Non tergum sed frons hosti obvertenda.

Consalvus ille, qui magni Capitanei nomen meruit, quum Gallorum impetum
&

& ferociam cunctatione & quorumvis laborum tolerantia vincere decrevisset, citra flumen Guarilianum ad pagum Cinturam castris positus, exercitu continuis pluviis & fluminis eluvione vehementer vexato, quibusdam ut Capuam castra transferret suadentibus, praesertim quum hostis plerisque rebus jam superior esset, Ne hoc Deus umquam sinat, inquit, ut hostem ego fugiam. Immo jam nunc unum pedem propius hostem, sepultum me malim, quam paucos passus retrocedendo, vitam vel ad centum annos prorogare. Et hac quidem constantia hostem tandem Consalvus fregit, & Victor discessit.

In bello nihil procrastinandum.

Selimus I. Turcarum Imperator, eum sapientem esse negabat, qui rei deliberatae exsequutionem differret: quum morae plerumque occasiones corrumpantur, & impedimenta accumulentur. Tempus quidem acerbis fructibus maturitatem, at maturis putredinem affert.

Cum etate fortuna mutatur.

Ioannes Jacobus Medicus Marchio Marinianus, quum in Metensi obsidione Carolum V. Imperatorem, ob exiguam boni successus spem, cogitabundum ac tristem

C

vidis-

vidisset, Quare, inquit, ô Imperator, tantopere te affligis? An nescis, *Fortunam malas & lascivas mulieres imitari, quæ desertis senibus, juvenibus sese applicare solent?* Idem illis ipsis annis Joannes Andreas Doria, frustra tentato Algerio, expertus est.

Non multum sapiendum in bello.

Radigeri Bellagardæ E. M. illud celebratur: *In bello non valde sapientem esse oportere.* Cujus dicti hæc forte ratio est, quod qui caute admodum procedunt, omniaque momenta diligenter executiunt, tantas sæpius inveniunt difficultates ut ab incæpto desistant; quas strenui & cordati ut plurimum vincunt.

Bella quibus modis conficiantur.

Alphonfus Rex duobus modis bella confici ajebat; Præveniendò & Divertendò: quorum illo hostis confunditur, hoc vero ejusdem vires distrahuntur, si iis incommodis quæ alter à se divertit, objiciantur.

Qualia pleraque hodie bella.

Monlucius Valentix Episcopus Constantinopoli reversus, per Budam facto itinere, Bassam sive Præfectum de induciis certiozem fecit, & ut eas fideliter servaret, monuit. Ad hæc Bassa, Equidem
si me

si me vero cum hostibus bello occupatum offendisses, fateor nuncium hoc mihi, qui armis quidquid sum debeo, valde ingratum futurum: at ut verum dicam, haecenus nec Romanorum Regis vicarius, nec ego, nec utriusque nostrum milites ullum bellum, nisi cum armentis, gregibus, & miserorum rusticorum fortunis gessimus, cujus jam sane dudum me piget ac pudet: eoque nomine multum me tibi & aliis quorum opera pax hæc conciliata est, debere profiteor, quod tandem latrocinio huic (sic enim potius quam bellum nominem) tam à religione quam conditione mea plane alieno, honestè finem imponere licet. Verba non Turca, sed Christianissimo milite digna.

A Deo Victoria.

Carolus V. Imperator, dissipatis Protestantium copiis, & capto Saxone, Julius Cæsar, ait, celeriter ex sententia confecto bello, dixisse fertur, *Veni, Vidi, Vici*, ego vero sic dicam: *Veni, Vidi, Deus Vicit*. Modestam profecto, & Christiano Imperatore dignam vocem.

Homines fortunam sequuntur.

Idem Imperator jam senex, regnis omnibus Philippo Filio traditis, in Hispaniam navigare, & quietam ibi ac quasi monasti-

eam agere vitam constituerat. Dum Flissin-
 gx in Selandia commodum ventum exspe-
 ctat. Seldius ad eum venit, à Ferdinando
 fratre legatus. Cum eo multam in noctem
 producto sermone, Imperator tandem si-
 gnum suis notabat, ut scil. facem aliquis,
 dum ille digreditur, præferret. Nemine
 comparente (alii enim cubitum, alii aliò
 concesserant) Imperator arrepto cereo,
 Seldium quamvis reluctantem, per scalas ip-
 se deducit, ac digrediens, Hoc, inquit, Sel-
 di, olim meminisse te velim, eum Imperato-
 rem qui tot satellitibus quondam stipatus,
 immo tot legionibus cinctus fuerat, jam so-
 litarium relinqui, & à domesticis quoque
 deserti, eumque cui tot annos tu servieras,
 jam tibi seruire ac cereum præferre. Ita ni-
 mirum comparatum est, *Ut plures orien-
 tem solem adorent quam occidentem.*

Idem jam digredienti Seldio Sentio, inquit,
Dei manum super me, cui reluctari nolo.
 Potuit hic Imperator cum Ovidio dicere:
*En ego non paucis quondam munitus ami-
 cis,*

*Dum flavit velis aura secunda meis,
 Ut sera nimbofo tumuerunt equora vento,
 In mediis lacera nave relinquo aquis.*

Caroli V. Imperatoris dicta quædam.

Eiusdem dicta quædam sapientissimè ab
 iis qui vitam ipsius descripserunt, ce-
 le-

lebrantur : quorum præcipua hæc sunt.

Quemadmodum Saturnus planetarum supremus omnium tardissime circumvertitur, ita Principibus convenit nihil præcipitanter aut inconsideratè agere.

Quemadmodum Sol tam egenis quam divitibus æquali modo ac mensura lumen dispensat, sic Principum est, sine ullo personarum respectu, subditorum causas examinare, & æquabili justitiæ & clementiæ temperatione judicare.

Sicut plerasque Solis eclipses magnæ rerum mutationes & seditiones sequuntur, ita ex Principum vitis etiam non maximis, multa & maxima incommoda ad subditos redundant.

Quemadmodum idem Sol ceram liquefacit, lutum vero indurat : sic Principum clementia & mansuetudo quosdam meliores, quosdam vero deteriores facit.

Quemadmodum Luna quânto soli est propior tanto minus irradiatur, sic nonnulli quânto magis Principibus sunt familiares, tanto minus locupletantur.

Sicut Luna res inferiores, non quod major ejus vis sit quam Solis aut reliquorum planetarum, sed quod à terra propius absit, præcipue movet ac mutat: sic tam belli quam pacis tempore multum interest utrum Princeps præsens sit vel absens.

Quemadmodum fulmina quædam æs & ferrum liquefaciunt; non tamen ceram, aut mollia: sic Dei & Regis manus superbos ac feroces domat, humilibus vero & subjectis parcit.

Tantus hic, quantum pauca retro sæcula viderunt, Imperator, en quam ignobili Epitaphio, & cum symbolo ipsius *Plus ultra*, parum congruente decoratus sit! quod quidem ut alii adscripserunt, exscribo.

Carolus Quintus hic jacet intus,

Ora pro eo bis aut ter Ave Maria & Pater noster.

Humanae vitæ miseria.

S Aladinus innumeris fere potitus victoriis, quum jam vitæ metam attigisse se animadverteret, post mortem suam, linteam hastæ impositum per universa castra circumferri jussit, Proclamante præcone: *Saladino, Syriæ, Judææ & Ægypti, &c. Regi ex omnibus victoriis, tropæis, opibus, thesauris, nihil nisi hoc reliquum mansit.*

Omnia initia tenuia.

AD Maximilianum II. Imperatorem quidam venerat, rogans ut veteres scripturas & archiva, ut vocant, domus Austriacæ inspiciendi sibi copiam facere vellet; quippe qui illius originem ab antiquiss.

quiffimis ufque temporibus deducere conftituiſſet. Quæ cauſſa, inquit Imperator, ad hoc inſtitutum te impellit? Deſiderium, ait alter, Veſtræ Majeltati & univerſæ Sereniſſimæ Auſtriacæ familiæ inſerviendi. Tum tibi, inquit Imperator, laboris hujus & ſervitii gratiam lubens facio: ſiquidem periculum eſt, ne nimis accurata illa diligentia, tandem futorem aut ejuſmodi aliquem familiæ noſtræ conditorem exterebres. Quo quidem reſponſo manſuetiſſimus Imperator eorum vanitatem irriſit, qui à Trojanis & neſcio quibus originem ſuam repetere volunt.

Natalium obſcuritas nemini probro eſt.

I Saac humili loco natus, ſub Bajafete Turcarum Imperatore militari virtute ſummos honores confequutus, tantum abeſt ut natalium obſcuritatem ſibi probro duxerit, ut etiam in atrio, ubi cauſſis audiendis operam dabat, ligonem ſuſpenſum ſemper præ oculis habuerit, eundemque filiis ſuis crebro commonſtrarit, hæc verba inculcans: Ecce prima ſtirpis veſtræ arma & inſignia, quæ quoties adſpiciſtis, & gentis meæ ignobilitatem cum ſumma, quo jam fungi me videtis, muneris dignitate comparatis, toties calcaria vobis addi putate, ut & ipſi veſtra virtute vos Imperatoris no-

stri liberalitate & beneficentia dignos exhibeatis.

Nobilitas an doctrinae preferenda.

Sigismundus Imperator, Consiliario usus est Jurisconsulto quodam Georgio Fiscello, quem & equestri dignitate ornavit. Is unâ cum Imperatore ad Concilium Basileense profectus, quam aliquamdiu dubitasset, utrum Doctorum sive Jurisconsultorum, an vero Equitum collegio sese aggregaret, tandem cum Nobilibus ut honoratoribus confedit. Imperator ibi hominem conspicatus, ô te stultum, inquit, qui Milites sive nobiles Doctis præferendos censes! mihi quidem è gregariis militibus vel mille Nobiles & Equites uno die creare facile est; at vel mille annis unum Doctorem non fecero.

Par pari.

Poetices Leo X. Pontifex & ipse studiosus, & liberalis fuit Mæcenas. Erat tum Romæ inter cæteros quidam Andreas Maro, qui ob expromptam condendi carminis vel potius versificandi facilitatem, quum stans pede in uno flueret lutulentus, & multos ex tempore versus recitaret, Archipoëtæ nomen consequutus fuerat. Is quum ad Pontificem venisset, ab eo invitatus

tatus, sequentem versum gloriabundus, nihil arrosis unguibus effudit:

Archipoëta facit versus pro mille poëtis.
ibi Pontifex non minus facili vena sequens
Pentametrum subjunxit:

Et pro mille aliis Archipoëta bibit:

Titulorum insolentia.

Villargeus non minus nobilis quam doctus & facetus Eques, Emanuelis Philiberti Sabaudia Ducis nomine apud Maximilianum II. Imperatorem Legati munere aliquamdiu cum laude functus, à Principe suo domum revocatus, Imperatorem die pluvioso & nubilo valedicendi causa accesserat. Imperator, Quæ te, inquit, necessitas tam obscuro & nubilo die iter ingredi cogit? Tum Villargeus, Nubes, inquit, istas obscuras nihil metuo, quum tam Germaniam quam Italiam Majestas Vestra multiplici Serenitate impleverit. Indicans eorum Principum multitudinem qui titulum hunc usurpant.

Alphonfi Ferraria Ducis Secretarius ejusdem Ducis jussu ad dominum quendam in Italia litteras scripserat. Non ignarus vero quam vanè ea in re quidam curiosi sint, adeo ut si vel apex à titulo, quem ipsi sibi vindicant absit, ipsas statim litteras rejiciant & remittant, vel certe tanquam

insignem injuriam sibi factam interpreten-
tur: Ducem adit & de titulo literis inscri-
bendo rogat, Dux, *Magnifico*, ait, inscri-
be. At ille: hoc inferius hominis hujus con-
ditione aliquantum videtur. Ergo, *Illustri*.
Et hoc, ait Secretarius, parum conveniens
est. Tum Dux indignabundus, Quin cen-
seo, inquit, ut ei Domini Dei titulum ad-
scribas.

Sixtus V. Pontifex ex obscuris natalibus
ad Pontificatum evectus, per jocum ex il-
lustrissima domo originem se ducere ajebat.
Eam enim in qua ipse natus sit (in Monte
alto ignobili oppidulo) per mille rimas &
fissuras admissio solis lumine, totam uno
momento collustrari.

Facetum cujusdam factum.

REX quidam in aula sua hominem alebat,
eum tantum in finem, ut si quid ridi-
cule aut stulte factum esset, in Commen-
tarios referret. Indicit negocium, ut Regi
nuncio opus esset, qui literas quam citis-
sime Romam perferret. Plerisque ob ni-
mis breve tempus præstitutum, tergiver-
santibus, ac nihil certi promittentibus,
tandem quidam prodit qui intra præfinitum
tempus id facturum se recepit. Rex
lætus, continuo homini mille ducatos nu-
merari, & quam ocyus eum expediri jussit,

ea conditione ut si promissa non imple-
ret, pecuniam omnem redderet. Factum
hoc quum Commentator ille in librum su-
um retulisset, Rex accersit hominem, cur
ita fecerit rogat, Eam ob causam inquit il-
le, quod ut intrà tempus constitutum Ro-
mam quis perveniat, fieri non potest: tum
quod mille ducati numerati sunt, ubi cen-
tum satis fuissent. Tum Rex, si ille quod
promisit non præstiterit, & pecuniam uti
conventum est, mihi reddiderit, æquum
erit ut totum hoc quod scripsisti inducas,
& è libro deleas. Equidem, ait alter, ve-
strum hoc factum scriptum manebit, quo-
ad ille pecuniam vobis reddiderit, quod si
fecerit, inducto vestro, stultum illius fa-
ctum adscribam.

Ars arte delusa.

PAtavinam præfecturam Fabio Grimano
Serenissimæ Venetæ Reipublicæ nomi-
ne administrante, Studiosi quidam tene-
brionem pannosum & famelicum decem
scutatis conductum, subornarunt, ut dicto
Præfecto è templo exeunti occurreret, eum
osculo manibus impresso salutaret, ac tan-
dem fratrem appellaret. Hac salutatione &
verbis nihil omnino commotus Grimanus,
comiter eundem resalutat, & secum in
prætorium ducit: ubi intellecta totius rei
C 6 serie,

serie, portas urbis statim obserari jubet, & Studiosos omnes quorum consensus ad hanc rem intervenerat, ad se vocat. Quum illi comparuissent, sereno vultu, Ipsorum ait, comitate & diligentia sibi hodie fratrem repertum, sed adeo egenum & nudum, ut ad eum, uti fratre dignum sit, ornandum, non paucis nummis opus sit. Velle igitur, ut quandoquidem ipsi in fratre reperiendo non levem adhibuerint diligentiam, jam quoque in eo exornando pari utantur liberalitate, ac singuli certam pecuniæ summam statim dependant. Excusare illi se, deprecari, obsecrare denique, ut quod joco & juvenili lascivia commissum esset, indulgeret: at ille pertendere, opus esse fratri veste, sumptu; nec prius abeundi illis copia facta est, quam centenos scutatos nudo illi singuli numerassent.

Optimum consilium Turcam oppugnandi.

BOnoniensis quidam è plebe Vanesio Adriani VI. Pontificis domestico nunciari jusserat, habere se rem secretam ad Christianæ Reipublicæ utilitatem in primis pertinentem, quam Pontifici coram indicare statuerat, si viatico juvaretur. Quid sit? Accepto viatico, Romam venit: ad Pontificem introducit. Secretum exspectas? Id fuit: ad evertendum Turcarum imperium,

rium, & magno terrestri exercitu, & classe quam optime instructa simul opus esse. Joco dictum hoc putabis; at profecto ea in re nemo unquam melius consilium dederit, aut secretum revelarit.

Fures non sunt defendendi.

THoma Moro in Anglia pro tribunali sedente, crumenisecæ aliquot & id genus furtifici homines producti sunt & accusati. Ibi assessorum unus, vir gravis & senex eos qui reos illos accusabant graviter reprehendit, quod in custodiendis crumenis & aliis suis rebus tam negligentes fuissent; atque ita furto occasionem ipsi præbuisent. Hujus importunitate offensus tum Morus, judices dimisit. sequenti vero nocte unum ex furibus illis ad se adduci jussit. & quid fieri vellet, monstravit, impunitate, si id fecisset, promissa. Sequenti die Morus iterum pro tribunali sedens, primum eum quocum ante egerat, produci jubet. Multorum furtorum accusatus, facilem ait sibi fore purgationem modo vel ipse Judex, vel Assessorum aliquis secreto aures sibi præbere vellet, revelaturam enim aliquid quod ipsorum omnium interesset. Tum Morus unum ex Assessoribus eligendi potestatem fecit, ille vero leni illi hesternis suo Advocato, rem omnem aper-
turum.

turum se dixit. Sic igitur cum illo seorsum abscedens, auri nescio quid insulurrat, interim vero marsupium ejus quærit, & inventum aufert. Illo jam ad subfellium reverso, Morus hominem in carcere attineri ait, qui fame periret: ei rogare uti Assessorum parva stipe subveniant. Sic igitur singulis manum ad crumenam admoventibus, senex quoque ille marsupium suum quærit eoque non invento, vehementer commotus, rem indignam exclamat, crumenam sibi nescio quomodo periisse, & eo ipso in loco ubi jus dicitur, furto ereptam. Tandem Morus rem omnem ei exponit, monens ne posthac tam acerbe reprehenderet eos quibus tale aliquid contingeret: neve furum & crumenisecarum susciperet patrocinium.

Et stulti sapiens sæpe verbum.

FRANCISCO I. Franciæ Rege (aliis etiam idem adscribi non nescio) ad Italicam expeditionem sese accingente, inter Duces & consiliarios diu disceptatum fuit, quænam potissimum via esset ingredienda. Et deliberari audiens quidam Amaril nomine, quo Rex pro morione utebatur, Mihi, ait, ô Rex, consilia hæc vestra minime placent. Cur ita? Rex inquit. Eo, respondit ille, quod omnes consultant quomodo Italiam ingredi; at nemo quomodo rursus inde

inde egredi queamus. Periculum ergo est ne manendum ibi nobis sit. Si verum hoc est, augurium sane fuit, Rege eo in bello ad Ticinum capto. Nimirum *non olitores tantum, sed & stulti sæpe opportuna loquuntur.*

Quantum profit sæpe argutum commentum.

ApuD Peruanos moris est, ut defuncto principe, è ministris quidam tanquam comites addantur; qui scilicet in altero illo Mundo eidem seruiant & consueta exhibeant ministeria. Lusitanus quidam, altero oculo orbatus, & à barbaris captus, hero suo aliquamdiu diligenter ministraverat: quo mortuo, summo erat in periculo, ne eum comitari cogeretur, quod tamen arguto commento discussit & evasit. Ajebat, eos qui in altero illo Mundo sunt, ubi herum suum viderint tam deformi ministerio comitatum, minus honorifice de eo ejusque statu & conditione sensuros: melius ergo fore si ministrum ei addant omnibus membris integrum. Quæ ratio quum barbaris justa videretur, alia veluti succidanea hostia defuncto data fuit.

Ita & damnnum sæpe prodest.

Non facile fidendum.

QuM nescio quis Laurentio Mediceo dixisset, Hieronymum Riarium Comi-

mitem Imolam Regi, Regem vero eidem Ducatum in regno suo dare constituisse, Videat ille, inquit, ne falsum Ducatum accipiat.

Eadem argutia Bartholomæus Colionus Venetæ militiæ Præfectus adversus Franciscum Sfortiam usus est. Quum enim hic misso Simonetta eum ut ad se redire vellet, invitasset, Colionus vero quietam deinceps vitam agere sibi constitutum dixisset: Simonetta, At scisne tu, inquit, quid herus meus dicturus sit? Te nimirum magnum esse & fortem hominem, at qui millenis aliquot Ducatis vinci se passus sit. Dicat ille, inquit, quod vult, hoc si dixerit, tu ei meo nomine dicas, multo turpius fecisse, qui non millenis aliquot, sed uno Ducatu vinci se passus sit. Allusit ad Ducatum Mediolanensem, cui inhians Sfortia, ad defensionem ejus adscitus, medio bello contra eos quos tuendos susceperat, arma convertit. *Si dices quæ vis, audies quæ non vis.*

A sacris manus abstinendæ.

CAmeracum negotii cujusdam causa Marufinum hominem militem Ludovicus XI. Franciæ Rex ablegarat. Quum inde Marufinus insigni torque aureo, qui ex sacro auro Ecclesiæ Cameracensis reliquiis

quii detracto confectus dicebatur, donatus revertisset, & quidam Marufini sodalis ejus inspiciendi gratia manus admoveret, Rex, Cave, inquit, attingas: res enim sacra est.

Idem Benniensis monasterii Abbatem rogaverat: ut Abbatia sua cederet. At ille, Quadraginta, inquit, annos primis duobus Alphabeti litteris A. B. (Galli enim sua lingua *Abbé* Abbatem dicunt) discendis infumsi, quæso ut duabus sequentibus, nimirum C. D. (*Cede*) discendis, totidem annos mihi concedere velis.

Nimia familiaritas Principi indecora.

FRidericus Urbini Comes tam carus erat subditis suis, ut quacumque iter faceret, ab effusa undique utriusque sexus & omnis ætatis multitudine, cum plausu & lætitia exciperetur: quam quidem ille benevolentiam singulari ac pœne indecora Principi comitate alebat, non modo neminem à colloquio suo excludens, verum etiam ultro obvios compellans, & pileum quasi continuo manu tenens. Hinc Octavianus Ubaldinus, Comiti familiaritate & necessitudine conjunctus, si quando hominem valde negotiosum & festinantem conspiceret, eum Comitis Friderici pileo occupationem esse dicebat. *Nimia familiaritas parit contemptum.*

Viz

Vis juvenum, consilia senum.

LUDOVICO XII. de bello Venetis inferendo deliberanti, quidam negotii difficultatem proponens dixerat, Rempubli- cam illam à multis prudentissimis Senato- ribus administrari, eoque non facile contra eos bellum suscipiendum. Ludovicus, Habeant illi, inquit, senes suos prudentes, ego vero tot stultos adolescentes cum illis committam, ut parum in sapientia sua præsidii sint habituri.

Libere dictum libere acceptum.

FLORENTIÆ civis fuit, opulentus quidem, sed in victu, Vestitu & omnibus rebus perparcus. In eum quum Cosmus Medicus aliquando incidisset, & quod tam parce ac pæne sordide viveret, reprehendisset, rogans, Quem in usum tantas opes congere- ret; si uti iis nollet? Ille mordaciter, Eo, in- quit, ut quando tributum à Vestra Excellen- tia imperatum fuerit, habeam unde id sol- vam, Hujus dicti libertate nequaquam offensus est Cosmus, sed quod tributum ali- quando civibus imperaret, id non nisi sum- ma necessitate se coactum facere excusavit.

Liberalitas hoc tempore inusitata.

EObani Hefsi cum magnum fuit ingenium, tum insignis in Poëtica arte facultas. Ei aliquando Nobilis Gualterus nomine, duos boves promisit, si dum equum ipse ascenderet, versum ex tempore componeret. Tum Eobanus sine ulla mora in ipso vestigio versum hunc protulit:

*Ascendat Gualter, veniet bos unus & al-
ter:*

atque non multo post promissos sibi boves accepit.

Facilis Principibus est excusatio.

IN Italia Princeps domino sive Toparchæ vicino magnam ditionis partem eriperat: hocque suum factum circummissis undique ad reliquos Principes litteris, & processu contra miserum illum formato, excusaverat. Quum inter alios idem ad Ferdinandum Medicum magnum Hetruriæ Ducem eo nomine legatum cum litteris misisset: Dux legatum per dies aliquot honorifice tractavit, ac tandem cum litteris dimisit, in quibus nihil præter verba, ut inter Principes moris est, benevolentiae & officii plena, perscriptum erat: iisdem vero litteris adjunctus erat contra Legatum illum processus, ut vocant, quo is homicidii Florentiæ commissi arguebatur.

Voca-

Vocatus hic ad Principem, inspecta scriptura, testimoniis & quæ eo pertinent, primum admiratione obtupuit, mox per omnia sacra pejeravit, falso se ejus criminis insimulari, immo nihil tale unquam sibi in mentem venisse. Tum Princeps de Legati innocentia nihil dubitans, statim Ferdinando rescripsit, mirum sibi videri inquiring, quod ministrum suum tam enormis, sed conficti criminis, insimulare non dubitaret. Ad hæc Ferdinandus ita respondit: *Facile esse cuivis Principi suo imperio, quemcumque, etiam bonum & innocentem, non accusare solum, sed etiam condemnare.*

Non impediendum Judicis officium.

JACOBO Caviceo Ferrariensi Eques quidam magnæ auctoritatis obstitit, quo minus libere exercere munus suum in re quadam posset. Caviceus palatium, ac deinde Principis cubiculum ingressus, etsi Principem cum multis aliis adstantibus præsentem videret, nihilominus ubi Princeps esset, quæsiit. Tum Hercules, Non ego sum Princeps? Non pot, inquit Caviceus, sed is arbitror, qui justitiam & jurisdictionem impedire potest, Princeps est. Subrisit Dux, ac statim ne quis ullum ei impedimentum in munere suo exercendo adferret, edicit.

Idem

Idem duobus de re nihili litigantibus, ad circumstantes, Numquid horum alter inquit, hircum mulgerē, alter cribrum supponere videtur?

Quærenti cuidam, pluresne vivi essent an mortui; Vivi, inquit, mortui enim non sunt.

Alteri de rebus invisibilibus multa blateranti, Dic mihi, inquit, quid illud sit quod non videt? & si videat, non amplius futurum sit. Illo hærente, Cæcus est, at qualis tu es, qui non videt: ac si videret, non amplius cæcus futurus sit. Sic tu si mores tuos pervideres teque ipsum nosceres, sine dubio operam daturus esses, ut quasi in alium hominem te transformares.

Cuidam artem suam jaçtanti, & in ea se Primum & quasi Solum esse dicenti, Tu, inquit, si primus sis, solus esse non potes: si solus, jam non es primus.

Amamus etiam loca, ob beneficium.

L Adislaüs Rex Neapolis, amisso regno Cajetam se recipit, ibique communi civium sumptu aliquandiu fuit sustentatus. Recuperato deinde regno, idem Cajetanos tanto amore & benevolentia prosequabatur ut nemini qui ab ipso aliquid peteret, quidquam negaret. Hinc Agalonis cujusdam jocus, Felicem asinum suum fore dicentis,

centis, si Cajetæ natus fuisset, siquidem Rex vel oppidi vel arcis præfecturam ei sit demandaturus.

Periculum responso discussum.

Rixa inter Gabrielem Zapatam & alium nobilem inter ludendum orta, alter sequenti mane Zapatam ad duellum provocavit, utque ad sextam horam constituto loco præsto esset, nunciari ei iussit. Quid, inquit Zapata, hoc rei sit? Dic ei qui te misit, me more meo ante undecimam raro è lecto surgere: inde cogita, an tam mature nidum relinquere velim, ut corpus & membra mihi mutilari sinam? Sicque ira in risum vertit.

Duellum alio modo vitatum.

GAllus Genuatem, quod in familiæ suæ, ut dicebat, injuriam, eadem insignia usurparet, ad duellum provocavit: nec detrectavit Genuensis, sed ad condictum locum venit: deinde Gallum rogans quid illud esset quod in clypeo ostentaret? quum Gallus bovis caput dixisset. Nihil, inquit, opus est ut armis dimicemus. Mea enim insignia non bovis, sed vaccæ caput præferunt.

Quæ ab amicis petenda.

Publius Rutilius ab amico ut in re parum honesta adjuvare se vellet rogatus, statim id facturum se negavit. Illo dicente, quid ergo tua mihi opus est amicitia, si amici officium mihi præstare nolis? Immo, inquit Rutilius, quid tua mihi opus est, si meis moribus parum digna à me petere velis? *Amicus usque ad aras: à quo Honesta tantum petenda.*

Stultorum plena sunt omnia.

Julius Neapolitanus ministrum habuit, quem ob ingenii tarditatem Stultorum regem appellare solebat. Hic iratus regerit aliquando hero, Utiaam, inquit, quem me dicis, Stultorum rex essem! Scio equidem totius orbis Monarchas me potentia longe superaturum. Immo tu ipse inter subditos meos non postremus futurus sis.

Reus argute defensus.

In capitis iudicio Advocatus quidam reo datus iudices rogaverat, Anne bonum illum hominem sibi defendere per ipsos liceret. Annuentibus illis, ad regium Procuratorem conversus idem rogat. Quo & ipso assentiente, Facere profecto aliter non potestis, inquit, quin hominem hunc absolvatis, utpote quem bonum esse, ipsi ultro confessi

fessi estis. Atqui boni in furcam ut agantur, minime permittendum est.

Qui totum habere cupit, totum sepe perdit.

Bonam argenti summam quis certo loco in terram defoderat, nemine conscio: præterquam vicino quodam, intima familiaritate ipsi conjuncto, qui fidem non servans, noctu thesaurum effossum secum asportavit. Alter ille spoliatum se videns, illumque ipsum, uti erat, furti auctorem esse suspicatus, nullo tristitiæ signo ostenso, sed vultu ad hilaritatem composito, vicinum adit, inquires, Fortunam quotidie sibi magis magisque esse propitiam, utpote quæ novas sibi divitias objecerit: eoque se statuisse sequenti nocte illo ipso in loco ubi ante thesaurum defoderat, alteros mille ducatos recondere. Vicinus tamquam vulturius prædæ huic omni inhians, quamprimum ad locum illum proficiscitur, & thesaurum ablatum reponit, postridie unâ cum alteris illis mille ducatis, & cum omni pulvisculo, ut ita dicam, conversurus & ablaturus. At ille argentum illud prius secum domum asportavit; atque ita vulturium hunc vicium suum lepide delusit.

Judicia muneribus corrupta.

JUDEX quidam à litigante cadum oleo plenum dono acceperat, paulò post ad-versarius ejus eidem judici porcum præ-pinguem dono mittit. Latâ contra priorem sententiâ, quum ille judicem tanquam in-gratum & promissi parum memorem accu-saret, judex, Ne, inquit, id mirum tibi videatur. In meas enim ædes porcus irru-pit, qui everso cado, oleum mihi omne perdidit: ex quo factum est, ut doni tui plane fuerim oblitus, Ita hic vere *oleum*, quod dicitur, *perdidit*.

Cosmi Medicæi ingenium.

COSMI Medicæi, ejus qui primus fami-liam suam ad pæne regium fastigium extulit, ut multa prudenter atque etiam astute facta, ita multa quoque sapienter & argute dicta celebrantur. Ei quum præ-scriptus quidam sive exsul Florentinus nunciari jussisset, Gallinam jam ovis incu-bare, consilia ianuens quæ contra Cosmum à se & aliis cuderentur: Atqui, inquit Cos-mus, extra nidum pullos illa non facile excluserit.

Aliis nequaquam se dormire significan-tibus, Facile, inquit, hoc credidero, quippe, quibus somnum ego & quietem jam dudum interpellavi.

D

Ejus-

Ejusdem & hoc est, Imperia Paternostri non administrari.

Quum morti vicinus oculos fere assidue clausos teneret, uxori causam roganti, Ideo se facere dixit, ut quod post hoc semper faciendum esset, illud jam facere consuesceret.

Mendacium quod est in quibus ferendum.

PLato omne mendacium detestandum, in Medico tamen aliquo modo ferendum dicebat. Notum est illud:

*Quod medicorum est,
Promittunt medici.*

AEneas tamen Sylvius, qui postea Pontifex Pius II. nomine fuit, jam morti vicinus, medicis semper meliora promittentibus, *Hec etiam, inquit, Principibus miseria est, ut ne in morte quidem assentatoribus careant.*

Paci quae maxime infesta.

PEtrarcha dicere solebat, Pacis hostes quinque infestissimos apud nos habitare, Avaritiam nempe, Invidiam, Iram, Ambitionem, & Fastum sive Superbiam, quibus tanquam seditiosis civibus à civitate ejectis, sine ulla interpellatione Pax perpetua Mundo futura sit.

Honores mutant mores.

Benedictus Albizius, tam nobilitate quam doctrina juvenis clarissimus, amicum Cardinalitia nuper dignitate ornatum gratulationis ergo accesserat. Quum vero superbus ille homo Albizium se non agnoscere simularet, Albizius pro gratulatione talem orationem exorsus est. Pro amicitia quæ olim inter nos fuit, huc veni ut de fortuna tua quæ ad tantum te honorem evexit, condolerem potius quam congratularer. Video enim quamprimum vestrum aliquis ad tam altum locum ascendit, malam quandam fortunam & visum, & auditum, & omnes fere sensus vobis eripere, sic ut non tantum pristinos amicos, verum etiam vos ipsos agnoscere nequeatis.

Sumptus male collocati.

Florentino quodam se venditante quod multa scutorum millia litteris discendis consumpsisset, Alphonsus Pazzius, Si inquit, aliquem reperias qui centum tibi pro eo quod didicisti reddere velit, sine omnium cunctatione argentum accipito: inauens, doctrinam sumptibus minime respondere.

Paupertas securæ est.

Nobilis quidam Placentinus, consumptis fere omnibus fortunis, in magnâ
 D 2 pauper-

paupertate vitam sustentabat. Is noctu fures quosdam in domo sua comprehendens, Quid vos, inquit, stulti homines hic noctu aliquid inventuros putatis, ubi ego interdum nihil invenire possum?

Amoris remedium.

PAupertatem optimum esse Amoris remedium quidam dixit; aut certe Tempus. De vi quidem amoris Virgilius:

Omnia vincit amor, &c.

Quam quidem Merlinus Cocayus facete, ut omnia, his versibus describit:

Heu quia troppus amor savios mattefcere cogit.

Et quis erit tantus qui hunc prendere possit asellum?

Cui panie nulla, cui trappola nulla repugnat.

Cæsar erat tam bravus homo, qui subdidit orbem.

At mulier scanfarda illum subjecit amori.

Alcides validis qui spallis more pilastri

Cascatura susum tenuit solaria cæli.

Femineam soccam, rejecta pelle leonis,

Induit, & mazzam posuit, fusumque piavit,

Fortem Samsonem qui ungui spaciare solebat.

Dentatos porcos, tigres magnosque leones;

Tan-

*Tandem imbriagum vilis putanella tosa-
vit.*

Focus circa titulum.

Guilielmus Mantuæ Dux facetiis & jocis multum delectabatur. Is ad ædes D. Benedicti aliquando stans, forte fortunâ clericum vidit, equo prætervehentem: ad quem statim uno è ministris ablegato, utrum clericus esset, exquiri jussit. Tum clericus ad ministrum, Dicas, inquit, *Illustrissimæ suæ Dominationi* me esse. Dux audiens, Propere ait, rursus hominem roga, quis sit, unde veniat, & an nesciat quis titulus mihi tribui soleat & debeat. Ibi clericus, Dicas *multum Illustri suæ Dominationi*, me Curatum esse sive parochum Guastellanum. Tum Dux, Abi iterum, & cur *Altitudinis* titulum (*Altezza* Italis, *Altesse* Gallis) mihi non tribuat, roga. Respondit clericus: Dic *Suæ Dominationi* me in libris meis legere, *Tu solus Dominus, tu solus Altissimus.* Tum Dux ridens, Abeat in malam rem cum omnibus suis titulis.

Malum Caput.

AD Urbanum V. Pontificem legatus nescio cujus in Romana ditione oppidi introductus, tantâ pervicaciâ res quasdam postulabat, ut Pontifex tandem in hæc ver-

ha eruperit: *Malum profecto habetis caput,* quod Italica & nostrati etiam lingua in homines cerebrosos & iracundos dici solet, Tum legatus: *Fateor,* inquit, *& sane si melius haberemus caput, melius aliquanto nobiscum ageretur.*

Garrulitas odiosa.

AD eundem Avinione (quò tunc Pontifices sedem transtulerant) ægram decumbentem, tres legati Perusiani venerant, Admissi, quam fieri posset, paucissimis verbis mandata exponere jubentur. Tumorum unus qui meditatus venerat, ne labor suus, credo, periret, longam admodum orationem exorsus, quamvis Pontificis aures & animum vehementer defatigatum animadverteret, ad finem nihilominus perduxit. Postquam perorasset, Pontifex an quid aliud in mandatis haberent, rogat. Ibi alter, qui Pontificis fastidium diligenter notaverat, Sanctissime Pater, inquit, mandatum nobis est, ut nisi quamprimum quale volumus responsum accipiamus, collega hic meus longe prolixiori oratione priora illa repetat. Audiens hoc Pontifex legatos quamprimum dato responso dimisit.

Imaginarium supplicii irrisio.

Idem Rudolphus cum Florentinis capitales inimicitias exercebat. Quare irati
Flo.

Florentini quum ipsum nancisci non possent, effigiem ejus tanquam latronis, publico loco suspenderunt. Paullò post nihilominus iidem belli calamitatum pertæsi, legatos ad Rudolphum de pace vel induciis faciendis miserunt. Rudolphus qua hora legatos venturos sciebat, luculentum focum, quamvis, utpote Augusto mense, maximus esset æstus, & prope eum lectum sibi instrui, atque in eo multa stragula veste & pellibus, se contegi jussit. Ad lectum introductis legatis, & de morbo percunctantibus Rudolphus ait, Mirum in modum se algere, ut qui tanto tempore jam noctu atque interdiu in ipsorum manibus nudus pendeat. Florentini irrideri se animadvertentes, statim illam Rudolphi effigiem patibulo detrahi jusserunt.

Irrisio in auctorem.

Q UERALDUS Petri Aragoniæ Regis consiliarius ad Fessarum Regem legatus ab eodem ad convivium invitatus fuit. Jusserrat vero Rex Fessanus suis, ut eum in locum ubi legatus sedebat, ad pedes ejus ossa carnis nudata abjicerent. Finito prandio subornatus quidam, amota mensa & ossium commonstrato acervo, Quisnam lupo, inquit, hoc in loco sedit? Tum Queraldus ad Regem conversus. Equidem,

D 4

ait.

ait, ô Rex! me lupis assedisse jam video, quippe qui carnes & ossa simul deglutierint: at ego, ut hominem & hospitem decebat, carnes quidem comedi, at ossa canibus rodenda reliqui.

Paulo impudentius, Cynico tamen non valde indignum est illud Diogenis factum: cui quum convivantes quidam ossa, tanquam cani (professionem Cynicæ Philosophiæ irridentes) objecissent, ille accedens, eos comminxit, & hoc canum esse dictitans.

Quæ facta, facilia factu videntur.

IN convivio quodam, præsentem Christophoro Columbo, eo qui primus Novum Orbem nobis detexit atque aperuit, Hispani quidam Equites, peregrino, credo (Ligur enim Columbus fuerat) tantam laudem invidentes, nihil singulare ab eo præstitum dixere, & quod non quivis, rebus ad hoc necessariis instructus, præstare potuisset. Subridens Columbus, ovum è patina sumit, & deposito, inquit, pignore, vobiscum certare ausim, neminem inter vos esse, qui ovum hoc ut sine ullo fulcimento rectum stet, efficere possit. Frustra ab omnibus facto periculo, idem ovi mucronem leniter mentis impingit, eoque subsidente, ovum rectum statuit: hacque ratione omnes pisce
magis.

mâgis mutos in ruborem dedit. Πᾶν μω-
 μεῖναι ἢ μιμεῖναι. *Facilius est car-*
pere, quam imitari.

Ministri magistri.

Mercurius Cattinara, magnus Caroli V.
 Imperatoris Cancellarius, nec precibus,
 nec ullo certæ indignationis metu induci
 potuit, ut transactioni inter Dominum
 suum & Franciæ Regem subscriberet; au-
 thoritate ab Imperatore sibi concessa, mi-
 nime ad res eidem damnosas abusurum se
 dicens.

Eadem & magis iusta constantia Anto-
 nius Pratensis, magnus Franciæ Cancellarius, fœderis inter Regem suum & Solima-
 num Turcarum Imperatorem inita capita,
 manus suæ subscriptione confirmare recu-
 savit, quod totum hoc negotium & ad Re-
 gis & ad universæ Reipublicæ Christianæ
 ignominiam & damnum pertineret, judica-
 ret. *Ita, scilicet, Regi inserviendum, ne*
Regno noceas.

Quis optimus ministrorum Advocatus.

Jovianus Pontano Ferdinandus Neapolis
 Rex, Alphonso Calabriae Duce, Regis
 filio, multum dissuadente, munus aliquod
 arduum demandarat; & non minus invi-
 tum, ut illud susciperet, tandem perpulit.

Tum Pontanus, Munus, inquit, ô Rex, quandoquidem ita omnino vis, non detrecto; id tamen ita gesturum me profiteor, ut nec tuam indignationem, nec adversus filium indulgentiam valde sim reformidaturus: siquidem contra utrumque, & quasvis obrectationes optimum Advocatum mihi adducam. Sermonis insolentiam miratus Rex, Quisnam ille Advocatus esset, quærit. Paupertas, ô Rex, Pontanus inquit. Et sane in magistratu incorrupti animi & puræ manus non leve argumentum est inopia, & contra quosvis calumniæ ictus scutum optimum: contra vix video quomodo ii qui in officiis constituti, parvo temporis spacio (quales multi passim sunt) ingentes divitias congerunt, à rapinæ, vel ut levius dicam, *δωραδόνιας* crimine sese vindicare possint.

Vir officio, non officium viro quærendum.

Alexander Severus Imperator non ultro ambientes, sed. invitos & reluctantes publicis officiis præficere solebat, tantum abest, ut quod hodie pessimo more nonnullis in locis usitatur, plus offerenti vendiderit, Ajebat enim, nihil mirum si qui munus aliquod emerint, idem rursus vendant, id est, venalem Justitiam habeant. Notus est ille versiculus:

Emeras.

*Errat ipse prius, vendere jure potest.
Munerum acceptores & impostores quo-
modo puniendi.*

Idem Vetronium Turrium operam suam
acceptis muneribus iis qui à Cæsare ali-
quid petere volebant, large promittentem,
sed plerosque inani spe decipientem, palo
alligatum fumo necari jussit, cum elogio:
Fumo punitur qui fumos vendidit.

Severum hoc, illud Gallieni Imperato-
ris ridiculum, qui Mangonem, ab uxore
accusatum quod vitreos ei glebulos pro-
gemmis vendidisset, in arenam includi jus-
sit, ut cum bestiis, sicut videbatur, com-
mitteretur. Jam tam ab ipso damnato
quam omnibus spectatoribus horribilis ali-
quis leo aut aliud ferum animal exspecta-
batur; quum ecce cavea emissus gallus gal-
linaceus prodit. Omnibus non sine admira-
tione in risum effusis, præco Imperatoris
jussu proclamat: *Imposturam fecit, & pas-
sus est.*

*Faceta homicidii, fortuito casu commissæ
vindicandi ratio.*

E Præcellsa domo faber decidens præter-
euntem casu suo exanimaverat, & sic
alterius morte vitam servarat. Eum mox
in judicium vocant mortui illius agnati.

homicidii accusant, & damnari petunt. Utriusque causam magna contentione agentibus, iudices tandem ejusmodi pronunciarunt sententiam : ut nimirum agnatorum aliquis in eum, unde ille delapsus erat, locum ascenderet, seque simili saltu in reum infra stantem præcipitaret. At nemine conditionem, hanc accipiente, ille absolutus est, *Culpam præstare, non casum, homo debet.*

Lites refecandæ.

Rudolpho Habsburgensi Comiti, qui primus Imperialem dignitatem in Austriacam familiam intulit, cum Abbate Sangalensis Cœnobii valde tum potente, & aliis vicinis lis intercedebar. Captato prandii tempore, Comes Abbatem accedit, & ultro-neum se convivam exhibet, magna cum omnium admiratione. Sublatis mensis, cum Abbate aliquamdiu collocutus, tandem pacem facit, ac discedens, suis, *Cui tres, inquit, lites, meo judicio recte fecerit, si duabus compositis, tertiam tanto diligentius prosequatur.* Hoc consilium eidem utile fuisse eventus docuit : ut cui postea prædictus Abbas bonam adversus hostes operam navavit.

Sententiarum amputanda diversitas.

IN Italiam ad Insubriam occupandam profecturus Franciscus I. Franciæ Rex, quum consilium hoc suum multis displicere non ignoraret, Ego, inquit ad Senatores, in Italiam ire planissime constitutum habeo. Quicumque vero ab hoc proposito retrahere me ausus fuerit, non solum frustra erit, sed etiam malam à me gratiam inibit. Et hoc quidem uno ictu Rex dubia omnia & sententiarum varietatem tamquam Gordium nodum solvit, & ad expeditionem se quamprimum accinxit. *Maturè deliberandum, sed deliberata cito exsequenda.*

Camillus Urfinus, nobilis militiæ dux, Nihil ajebat in bello rebus feliciter gerendis magis adversari quam tarditatem, sive cunctationem: quam barbaro quidem, apto tamen vocabulo, Irresolutionem dicunt.

Idem nihil minus consultum sibi videri dixit, quam ut res hodie deliberata, in sequentem diem differatur: quod interim multa accidere possint, quæ, utpote improvisa, omnem rei gerendæ ordinem pervertant.

Negocia quomodo tractanda.

Periphanus Ribeira Alcalæ Dux dicere solebat, Negocia difficilia tamquam facilia;

lia; & è contra facilia tamquam difficilia tractanda esse: quo scilicet nec facilitas negligentiam, nec difficultas desperationem adducat.

Humanæ sapientiæ modus.

Divina Julii Cæsaris Scaligeri, viri incomparabilis, vox est: *Sapientis est, quædam nescire velle.*

Quinam optimi Consilarii.

Alphonsus Aragoniæ Rex, quinam optimi essent Consilarii, rogatus, Mortuos respondit, libros scilicet innuens; ut qui sine ullo affectu verum promunt.

Idem, si stante Romanorum Republica, nasci sibi contigisset, ante Curiam Jovi Positorio templum se ædificaturum dixit, ut in eo Patres Conscripti, antequam in Senatum venirent, odium, amorem & similes affectus deponerent.

Fridericus Imperator, convocatis aliquando Senatoribus, Utinam, inquit, mei Consilarii duas res secum in Palatium ne adferrent! ut & illi bene consulere, & tanto ego facilius bona consilia à malis discernere possim. Rogatus quænam duæ illæ res essent, Simulationem & Dissimulationem esse, respondit.

Sigismundus Imperator tum demum
Prin

Principes in hac terra beatè victuros dixit, si procul habitis superbis & crudelibus Consiliariis, mitibus, & mansuetis morigeros se præbeant.

Franciscus Almeida nihil sceleratius sibi videri ait, quam eos Consiliarios qui non ex animi sententia loquerentur: quippe qui & contra Deum & contra Principem gravissime peccent. Contra Deum quidem, quod conscientia à Deo sibi datæ refragerentur, quod quidem peccatum in Spiritum, sanctum dici possit: contra Principem vero, quod hac dissimulatione vel simulatione sæpius res ejus in extremum discrimen, atque etiam exitium adducerent.

Quanta vero officii hujus dignitas sit, idem inde ostendit, quod Principes ad consilium paucos, eosque lectos & probatos admittant; à prælio vero neminem rejiciant aut excludant.

Superbia, stultitiæ index.

Eques quidam Mediolanensis, certis de causis ad Florentinam Rempublicam legati nomine missus, catenam collo appensam, subinde mutabat sive variabat. Hanc ostentationem irrideas Nicolaus Nicolinus, homo non minus nobilis, quam facetus, Alius, inquit, stultis vincendis una catena sufficit; huic vix plures satis sunt.

Vestitus

Vestitus necessitati, non superbiæ seruiat.

HENRICUS II. Imperator cognomento Claudus, si quando hominem adspiceret vestitu superbientem, Te, inquit, vermes, vestimenta vero tua tineæ comedunt.

Rudolphus Habsburgensis Comes tam omnis in vestibus ornatus erat negligens, ut laceras etiam non abjiceret, sed resartas in publico gestare non erubesceret.

Solon à Cræso superbissime amictu, & regio throno insidente rogatus, An similem ornatum umquam vidisset: Immo, inquit, ô Rex! Pavonum enim, & psittacorum, utpote natus, multo mihi pulchrior videtur.

Augustus Imperator filiarum in vestitu luxum acriter sæpe reprehendere solebat, inquit: *Vestitum mollem ac insignem, superbiæ esse vexillum, nidumque luxuriæ.*

Præclare Bernardus: *Cur carnem tuam, inquit, præciosis rebus impinguas & adornas, quam post paucos dies vermes in sepulcro sunt devoraturi? & animam tuam bonis fidei operibus non adornas, quæ Deo & Angelis ejus præsentanda est in iudicio? Cur animam tuam vilipendis, & ei carnem præponis? Dominam ancillare, & ancillam dominari, magna equidem abusio est.*

Quam;

Quamvis autem omnes homines vana
superbi vestitus ostentatio dedeceat; viros
tamen & juvenes maxime. Unde Ovidius:

*Sint procul à nobis juvenes ut femina
culti.*

Mulieres vero illud Plauti in animo ha-
beant:

*Mulier nequicquam exornata est bene, si
morata est male.*

*Quibusnam Principes potissimum fidere
debeant.*

HENRICUS: Castiliæ Rex, cognomento
Nothus, cruento admodum contra Pe-
trum Regem bello gesto, & morti vicinus,
filio successori per Episcopum mandasse
dicitur: In regno tria hominum esse gene-
ra, quorum hæc suam, illi Petri Regis, ter-
tii vero neutram partem aut factionem se-
quuti sunt. Primis quidem velle ut dona &
quidquid à se collatum, ratum esse jubeat,
nec tamen planè ipsis fidat: secundos mo-
nere ut quibus posset rationibus, sibi ad-
jungat, eorumque consiliis & opera utat-
ur, quam enim adversario constantiam,
eamdem sibi præstituros, & ad priorem
offensam officio, fide & diligentia delen-
dam sedulo incubituros. Tertiis vero, in
rebus ad imperium pertinentibus nihilum
quidem accredat: ut qui publicum servi-
tium privatis commodis semper sint post-
posi-

posituri. Tanto hoc præceptum est admirabilius, quanto longius à communi hominum opinione & sensu discedit.

Neutralitas, ut vocant, damnosa.

DE Senensibus, qui bello quodam, dum neutram partem sequi vellent, utrique prædæ fuerant, Alphonsus Neapolis Rex dixisse fertur, Idem eis accidere, quod iis qui in media ædium parte habitant, ut quibus inferiores fumo, superiores urinâ molesti sunt.

Maledici contemnendi.

FRidericus III. Imperator quum accepisset multos passim esse, qui male de ipso loquerentur, Quid vos nescitis, ait, Principum actiones tamquam scopum, venenatis linguarum telis esse propositas? Nobis quidem, qui omnibus satisfacere non possumus.

Hic murus abeneus esto,

Nil conscire sibi, nullâ pallefcere culpâ.

Simili animi magnitudine Franciscus I. Franciæ Rex, quum ob grave tributum subditis impositum, multorum oculis palam proscindi se audivisset, quibusdam ad læsæ hoc Majestatis crimen pertinere & accerrime vindicandum dicentibus: Sinite illos, inquit subridens, pro argento suo quod volunt, loqui.

No.

Notum est Themistoclis factum, qui eum à quo per totum diem convitiis oneratus fuerat, noctu à suis cum lucerna deduci iussit.

Vita Principum qualis.

Philippus II. Hispaniarum Rex, Principum vitam, Textorum vitæ similem esse dicebat. Quemadmodum enim Textoris officium valde laboriosum est, & non assiduitatem tantum continuam, sed & totum hominem requirit, indefessum scilicet manuum ac pedum motum, defixos in tela oculos, quæ ut innumeris pæne constat filis, ita facile solvitur, rupto hic filo, alibi intricato, atque ad omnia reconcinnanda tam oculi quam manus sine ulla mora præsto esse debent: ita Reges & oculos & manus, adeoque totum animum pluribus negotiis simul intentum habere, & mature incommodis quibusvis occurrere oportet. Experto crede Roberto.

Qui Principum consortio indigni.

Jacobus Almanfor parasitos, sanniones, ludiones, histriones, & id genus homines vehementer detestabatur, tanquam inutilia terræ pondera, & fruges tantum consumere natos: fucis eos similes esse dicitans, qui alieno labore partis opibus insipientur.

Quæ Principibus maximè pernicioſa.

BAjardus ſtrenuus militiæ ductor, nullam rem apud Principes pernicioſiorem eſſe dixit, quàm audaciam & potentiam, cum ignorantia conjunctam.

Aulicorum vita.

Cordatus quidam & multæ experientiæ homo, illud ſe obſervaffe dicebat, tam Principes quam eorum aſſectas quaſi per tranſennam hunc mundum inſpicere, vitæque bona extremis tantum labiis deguſtare. Ob continuas enim & graviffimas occupationes cibum eos non manducare, ſed truncare, nec vinum bibere, ſed infundere: atque ita fieri ut ad integri menſis, aut etiam anni finem prius perveniant, quam initium ſenſerint. Quomodo enim ullam ſinceram vitæ hujus voluptatem illi percipiant, qui eam aut continue diſcurſando, aut ſimulando ac diſſimulando, aut ſuam fortunam deplorando, & aliorum bonis invidendo, aut mille injurias devorando, præſentia deteſtando, futura metuendo, & infinitis aliis tam corporis quam animi miſeriis traducunt? Non injuria Hiſpani vulgari proverbio illum Regem eſſe dicunt, qui Regem numquam viderit; & Franciſcus Hetruriæ Dux, civis aut ruſtici opulenti conditionem omnibus aliis præferbat.

bat. Sed quidquid alii sentiant, equidem litteratos tantum homines, eos præsertim quibus necessaria non desunt, vita hac vere & quasi in solidum frui, existimo: ut qui tempus quiete & honestis occupationibus, transigendo, vitam hanc, non ut aulici, negotiatores & alii, veluti raptim currendo, sed pedetentim ambulando transeunt: nonnunquam ad dulcem leniter decurrentium rivulorum strepitum consistentes, alibi viridantium & pulcerrimis fetarum fructibus arborum, vallium amœnissimarum, colliculorum & præcelsarum alpium mira varietate inter se distinctarum jucundissimo aspectu oculos pascetes, è variis, denique tam Naturæ & doctrinæ quam pietatis flosculis immarcescibilem Sapientiæ sibi corollam texentes, atque ita suaviter in Dei gratia & melioris vitæ spe acquiescentes.

In aulis Principum hodie fere sanniones, ludiones & assentatores primas tenent. His licet intrare, sedere, loqui: his cibus de Principis mensa datur, his cubicula & arca etiam Principis patet, his creditur, his mos geritur, his bene aut male, prout voluerint, de unoquoque loqui licet: grata sunt denique omnia quæ dicunt aut faciunt.

Adula-

Adulatores quomodo excipiendi.

Quidam Sigismundum Imperatorem ad cœlum laudibus efferebat, ac Deo pæne æqualem faciebat. Iratus Imperator homini colaphum impingit. Exclamanti, *Cur me verberas*, respondit, *Cur tu me mordes?*

Huic congruit illud Græcorum: τὰ πρῶτα ὁ κόλαξ τὰ δεύτερα ὁ συκοφάντης. In aulis Principum primas tenet adulator, secundas, sycophanta.

Eodem Sigismundo, Adulatores cane pejus & angue se odisse dicente, Brunorus Veronensis, At hoc genus, inquit, homines longe omnium vobis carissimos esse video. Qua enim alia arte plerique omnes tantam gratiam & favorem acquisiverunt? Ibi Imperator, Verum dicis, mi Brunore: ea enim est naturæ nostræ imbecillitas, ut quamvis Adulatores fugiendos esse dicamus, eorum nihilominus consuetudine delectemur. Et tu ipse profecto si nihil omnino umquam esses assentatus, jam dudum, credo, aula mea exiisses. Innuens non semper *Veronensem*, sed *Placentinum* nonnunquam fuisse.

Præsente Friderico III. Imperatore Caspar Schlickius tam multiplicem aulæ hypocrisim detestatus, Ego, inquit, quovis ire potius constitui, quam inter ejusmodi ho-

homines versari. Tum Imperator, Ergo ultra mare glaciale proficiscendum tibi intelligo: & tamen ibi quoque quod fugis invenies? si quidem nemo est quin hac arte aliquando utatur. Immo, ut præclare Seneca, *Sibi quisque maxime assentatur.*

Ludovico XII. Franciæ Rege aliquando dicente, In aula sua abunde omnia quibus opus esset, & quibus etiam opus non esset, reperiri, unum tamen abesse: familiarium aliquis, id, quidnam esset, rogabat. Veritas, Rex inquit, quam pater meus animam agere dicere solebat; ego vero, & quidem intestatam, jam mortuam puto.

Augustus mortuo Varo, idcirco supra modum se dolere aiebat, quod jam non esset à quo verum audiret.

Gordianus vero Imperator dicere solebat, Miserum esse Imperatorem apud quem vera reticentur.

Non facile fidendum.

Alcibiades ad dicendam causam è Sicilia, quo se receperat, Athenas evocatus, quum iturum se negasset, Siculus quidam, Ecquid tu, inquit, civium tuorum, amicorum & cognatorum iudicio diffidis? Quid mirum, inquit Alcibiades? Immo hac in re matri quidem meæ fidem habiturus non sim. Quid enim, si illa

Illam nigrum calculum pro albo apprehenderit? Niger enim color damnationis, albus absolutionis signum erat.

Nihil violentum diuturnum.

Dionysius Siciliae tyrannus filium ob vim nobili puellae illatam acerrime objurgans: Quid tu, ait, aut umquam simile aliquod facinus patris tui audisti? Cui filius, Non enim pater tuus Rex fuit. Huic Dionysius: Nec tu profecto filium Regem habiturus es, nisi ab ejusmodi flagitiis desistas.

De superbia & in quo falsa consistat felicitas.

Christophorus Landinus scribit quodam loco, Superbiae socias sive comites esse Levitatem, Arrogantiam, Avaritiam, Ambitionem, Lætitiâ immoderatam, onerosam Humilitatem, & peccandi Licentiam: filias vero, Hæresim, inobedientiam, vanam gloriam, hypocrisim, ostentationem, pervicaciam, discordiam, invidiam.

Idem fallacem hujus Mundi felicitatem ait in quinque rebus consistere, imperio scilicet, divitiis, honoribus, famæ sive nominis existimatione, & corporis voluptatibus.

Ex inimicis salus.

ANtisthenes (Xenophonti idem nonnulli tribuunt) dicere solebat, diligenter nobis attendendum esse quid inimici de nobis sentiant & loquantur, utpote qui vitia nostra longe melius quam amici pervideant & notent. Et ut à serpentibus remedium, ita ab inimicis utilitatem petendam esse, idem monēbat.

Fortunæ instabilitas.

Petrus Albizius Florentinus, cives omnes auctoritate, divitiis & potentia longe superans, quodam die complures amicos ad magnificum epulum invitavit. Mensis secundis illatis, inter bellaria clavus repertus fuit, magna cum omnium admiratione, ex quo convivarum aliquis capta occasione, monere eum cœpit, ut Fortunam suam jam summo loco consistentem trabali clavo figat opus esse, ne illa more suo rursus ad ima vergat. Et præsagium hoc potius quam interpretationem fuisse, eventus docuit, Albizio non fortunis tantum omnibus everso, sed ignominiosa quoque morte affecto. *Tutius, scilicet, est ad summum, quam in summo,* Seneca: *Fortuna magna non caret formidine.* Sexcenta tam exempla quam dicta ad hanc rem passim occurrunt.

Luxus excusatio.

Q Uum Aristippo Philosopho quidam victum splendidum & sumptuosum exprobraisset. Equidem, ait ille, si peccatum hoc esset, nequaquam Deorum festa tanto luxu & pompa celebrarentur.

Cavendum ab ambiguis verbis.

L Udovicus XI. Franciæ Rex, devictis rebellibus, & toto fere pacato regno, Equitum magistro (Conestabilem vulgò appellant) qui clanculum rebelles re & consilio juverat, diligenter sese excusanti, & securum commeatum petenti renunciari iussit: Ut tam sedulo sese purgaret, nihil quidem opus fuisse: satis enim superque sibi tam de Conestabilis erga se animo, quam meritis & officiis constare. Veniret ergo quandocumque ipsi videretur. Et hoc quidem pro certo, inquit Rex ad nuncium, ac sine ulla fictione tibi affirmo, me ad res meas constabiliendas tali capite vehementer opus habere: non consilia à tali capite profecta, sed caput ejus à cervicibus revulsum intelligens.

Vino multa adscribenda.

Q Uum milites quidam apud Pyrrhum Epiri Regem delati essent, quod in convivio quodam multa in eum contumeliose

liosè dixissent ; Rex accersitos utrum res ita se haberet , rogat. Ibi unus ceteris audacior , Fatemur, inquit , Rex , nos multa id genus dixisse , & nisi lagena nos tam cito defecisset , multo fortasse plura dicturi eramus. Hac tam sincera confessione quam festiva excusatione delectatus Rex , liberos abire permisit.

Foco matrimonium pacatum.

Bernardus Amideus , filium sibi sine opera sua natum suspicans , dies noctesque multum sese affligebat. Eam rem animadvertens Petrarcha amico vehementer objurgato , Tibi , inquit , Maria Ravennate magistra opus est , quum uxori , utpote soli optime consciæ fidem habere verearis , Et hanc quidem ad rem audi lepidam fabulam. Ante annos non multos Senis civis quidam illustris & opulens habitabat , uxorem Mariam in Ravenna nomine eximia forma in matrimonio habens , quæ tamen adversâ pudicitæ famâ laborabat. Ea quum filium unicum tenellum in sinu gestaret , maritus defixis primùm in puerum , deinde in matrem oculis , ex intima pectore suspirium duxit. Causam uxori roganti , Semissem , inquit , bonorum meorum dederim , si tam certus essem filium hunc meum genuinum esse , quam tu certa es.

Ibi mulier nihil immutate colore, Tanto ait, hanc in rem sumptu opus non est: quod si mille tantum ducatos mihi donaveris, scrupulo omni exempto, hujus rei quam certissimum te faciam. Conditione à marito accepta, advocantur cognati quidam & amici tamquam arbitri, tum re tota explicata uxor infantem in ulnas suscipit, & subridens: Mi marite, inquit, numquid fateris infantem hunc meum esse. Certe, inquit maritus: sed quid tum postea? Ibi illa accedens, Age igitur, eundem tu cape, à me tibi donatum: nec quisquam jam tuum esse negaverit. Solutis in risum omnibus, amici & singularem mulieris hujus dexteritatem laudarunt, & stultam viri zelotypiam reprehenderunt.

Mercatura Principibus indigna.

Theophilus Imperator Constantinopolitanus uxorem habuit admodum avaram, ut quæ mercaturam etiam tam terram quam mari exercuerit. Accidit ut Imperator per fenestram prospectans, ingentem onerariam in portum appulsam conspicatus, misso puero, cujusnam ea esset, unde veniret, & quas merces veheret, percunctari juberet. Ubi vero intellexit ad uxorem tam navim quam merces attinere, nautis mandavit ut statim quæ sua essent quis-

quisque exportaret : quo facto, igne injecto navim & quidquid in ea erat comburi iussit, uxorem quæ hæc spectabat austro vultu sic affatus : Me quidem Deus Imperatorem fecit, at tu nauclerum & mercatorem facere me satagis ; Tu scito, subditorum nostrorum esse, mercaturam exercere, & victum inde quærere : quod si nos totius Imperii redivibus non contenti, etiam mercaturæ utilitates ad nos rapiamus, unde subditi nostri & vitam sustentant, & tributa nobis solvent ? *Princeps se regem esse, non mercatorem meminerit.*

Non vi, sed blanditiis Amor gaudet.

LEo Byzantinus Platonis discipulus nobilis sophista, quum accepisset Philip-pum Macedonia Regem magno cum exercitu ad expugnandum Byzantium adventare, obviam ei profectus, cur patriam suam oppugnatam veniret, rogavit. Rex, Scias, inquit, me deperire eam, nec facile quieturum donec ea potiar. Tum Leo, At tu etiam hoc scias, ô Rex, amatores ad amicarum fores non instrumenta bellica, sed Musica adducere solere. Quo dicto, Rex delentus, omisso Byzantio, arma alio convertit.

Panicus terror.

ARnoldo Imperatore Romam obsidente, forte fortuna ab iis qui fossas moliebantur, lepus è cubili excitus, & per castra discursans, plerisque, ut fit, insequentibus, ingentem tumultum excitavit. Eo consternati qui in muris excubias agebant, rati coronâ urbem oppugnatum iri, subito defertis stationibus diffugere cœperunt. Quo animadverso, Imperatoris milites, omisso fugaci animalculo, per muros nemine resistente enixi, urbem unico assultu ceperunt.

Cui mutuo dandum.

AD Tarquinium Abbatonium militum ducem in lectulo cubantem miles quidam venit, totus sudans ac tristis, eumque affatus, Quid, inquit, agis, Dux optime? an dormis? Cur hoc rogas, inquit Tarquinius. Ah, inquit ille, rogare te volui ut decem ducatos mihi commodes, ut iis pecuniam lusu perditam, cum fortuna favente recuperem. Abi, ait Tarquinius, ego dormio.

Primas fert qui plurimum dat.

Florentiæ quum novus Senatus legendus esset, quidam Laurentio Medicæo hominem vino valde deditum, ut suffragio
cum

eum juvare vellet, commendabat, inter cetera hoc addens, uno vini cantharo quocumque vellet adacturum. Tum Laurentius: Quid me fiet, si quis alius binos ei cantharos propinarit?

Datum reddendum.

AB Arlotto Florentino amicus frumenti aliquot modios mutuo acceperat, redere postea oblitus. Quam vero annonæ incidisset caritas, eundem adit, & rursus modios aliquot poscit. Arlottus homini commonstrat granarium, & petere inde jubet. Ille nullo frumento reperto, redit, frustra se ibi fuisse indicans. Tum Arlottus, Nihilne reperisti? Crediderim ergo id quod ante annum tibi concreditum fuit, nondum à te reportatum. Quod ergo gratificari tibi non possum, tibi ipsi imputabis. *Bonus condus bonum promum facit.*

Talis res frangitur.

FRanciscus Seminata, magna bonorum parte talorum lusu dilapidata, à Prætorè in custodiam datus fuit. Hanc ille injuriam, ut putabat, ægre ferens, Prætor hic, ait, carceri me inclusit quod mea bona dilapidarim; quid mihi facturus, si ipsius bona dilapidassem? cujus joci festivitas Præ-

tori tantopere placuit, ut hominem statim, custodia liberarit.

Principum ira non provocanda.

ATheniensibus divinos Alexandro Magno honores, uti stulta assentatorum persuasione inflatus petierat, decernere recusantibus, quidam dixit: Cavete Athenienses, ne dum cælum nimis sollicitè custoditis, terram amittatis.

An & quando Philosophis pecunia opus.

ARistippo bonam argenti summam petenti, Dionysius Siciliae tyrannus admirabundus, Quid tu, inquit, Aristippe ea petis, quæ vos Philosophi, ut quidem præ vobis fertis, adeo contemnitis, & quibus sapientem egere negatis? Aristippus, prius mihi da, inquit, ad quæstionem postea respondebo. Accepto argento, Aristippus ait: Numquid vides, Dionysi, me jam iis rebus quas dicis non egere, nec doctrinam nostram sibi repugnare?

Xenocrati Philosopho Alexander Magnus quinquaginta talenta donarat; quæ tamen ille accipere recusavit, tanto dono sibi opus non esse dicens. Tum Alexander, Ergo nullos amicos habes, quibus aliquo opus sit? Mihi quidem ad benefaciendum amicis omnes Darii opes vix satis fuerunt:
& tu

Et tu in quos usus quinquaginta collocare talenta debeas, nescis.

Miserior est qui patitur, quam qui passus est.

AD Arlottum Florentinum Ecclesiastici quidem ordinis, sed multi ac liberalis joci hominem, nauta quidam venit stipem rogans, ac dicens, Catalaunorum piratarum manus ægre se evasisse. Tum Arlottus: Multo sane justior causa mihi à te petendi fuerit. Ego enim in illis manibus sum, quas tu evasisti, Calixtum Papam intelligens, qui ex ea natione erat.

Facetum, sed pium rustici dictum.

Rusticus quidam dicere solebat, se suo quotidie labore quinque lucrari panes. Interrogatus autem quomodo eos distribueret, Unum, inquit, capio, unum projicio, unum reddo, et duos do mutuo. AEnigma hoc declarare jussus, Unum, inquit, in meum usum capio, unum projicio, quem porrigo novercæ meæ; unum patri, quem illi reddo, duos liberis meis mutuando credo.

Mulieres et pueri sæpe rerum potiuntur.

THemistocles quum unum ex liberis suis matri ita in delitiis esse videret, nihil ut umquam illi negaret, ac plus quam seipsum amaret, concludebat filiolum hunc suum

Græcis omnibus dominari, sic argumens: Athenienses dominantur Græciæ, Ego dominor Atheniensibus. Mater mea dominatur mihi. At filius meus matris meæ dominus est. Ergo toti Græciæ dominatur.

Eandem fere in sententiam Cato, Nos omnibus, inquit, totius Orbis hominibus imperamus, at uxores nostræ imperant nobis.

Liberi quatenus amandi.

ARistippus quum liberos haberet parum dicto audientes, & vitiosos, domo eos tandem eiecit, ac sic eos pro suis non agnosceret. Cujus severitatis nomine ab amico reprehensus, quod scilicet liberi utpote ab ipso generati, corporis ipsius pars essent: Etiam pediculi, inquit, & pituita è capite destillans meo, à me provenit, quæ tamen quia nullius usus sunt, libenter à me separo & abjicio.

Decore pro sexu incedendum.

Generum Cicero habuit adeo mollem & delicatum, ut lento & quasi cribrato gradu incedens, pro femina haberetur: filia vero, virorum instar, grandem gradiebatur gradum. Pater igitur eam eundo ita succutientem conspicatus, *Placide*, inquit, *incede*

incede filiola, ut maritus incedit tuus.
Atque ita uno dictorio ambos perstrinxit.

Ingenii ostentatio juvenilis elusa.

Rusticus quidam filium habuit, qui contritis aliquot in litterario ludo annis, domum reversus, eruditionem suam ubique & semper ostentare gestiebat. Quum vero aliquando in mensa nihil appositum esset præter quatuor ova, & filius admirabilis saxe eruditionis specimen dare cupiens, diceret, Septem ibi esse, quandoquidum numerus quaternarius etiam ternarium complecteretur, & quatuor ac tria septem conficerent; pater, ne pluribus disputaret, quatuor ova sibi sumpsit, dicens: Ego quatuor ista comedam, reliqua tria tu tibi capito.

Importuna interrogatio elusa.

Quidam hominem munus quoddam pallio tectum gerentem interrogavit, Ecquid portaret, Annon vides, respondit alter, de industria ideo tectum esse, ne tu scires?

Curiositas.

Antigonus quum exercitum suum lustrans, Antagoræ poëtæ tentorium intrasset, & pisces eum coquentem invenisset, Putasne, inquit, Homerum quum res

Agamemnonis describeret, coquendis piscibus occupatum fuisse? Cui respondit Poëta: Putasne & tu Agamemnonem quum præclara illa facinora ederet, curiosum fuisse inquirendo an in exercitu pisces coquerentur?

Alexandri M. Exemplum inversum.

IOannes Gonzaga Talis ludens, multam pecuniam perdiderat, adstante Alexandro ejus filio subtristi. Tum quidam, Ecce filium tuum avidè expectantem ut ludo viacas, ut & ipse de præda partem aliquam habeat: Erras, inquit Gonzaga: neque enim Alexandri est tam humilia cogitare. Nescis tu Magnum illum Alexandrum, quum audisset non civitates tantum, sed multa etiam regna à patre Philippo subjugata, flere cœpisse, quod diceret, vereri ne tibi post paternas victorias ullum spicilegium restaret, sic & meus hic Alexander tristis adstat, sed contrariam ob causam: si quidem metuit fortasse ne tantum ego ludendo perdam, ut ipsi quod perdat nihil reliquum sit futurum. Scitum est illud cujusdam de Alexandro dictum: *Alexander Mundo Magnus est: at Alexandro Mundus est Parvus.*

Quisque

Quisque suo genio ducitur.

CRates Philosophus quum egregia quædam mulier nubere ipsi cuperet, progressus, & cogitans ignorare fortassis mulierem quod gibbosus ipse esset, & pauper, penulam humeris detraxit, & unâ cum pera & baculo in terram projecit, protestatus, suas has facultates, suam hanc formam esse quam videret, secum itaque bene expenderet, ne postea hujus pœniteret. Verum ea nihilominus conditionem accepit, affirmans, se nec pulchriori nec ditiori marito nubere potuisse.

Spartanorum lex de connubiis.

Circa matrimonium, Spartanorum lex multam statuebat, primam, non ducenti uxorem; secundam, sero ducenti; tertiam & gravissimam, malam ducenti.

Quando uxor ducenda.

Diogenes ab amico rogatus: quodnam tempus esset uxorem ducendi. Ille, juveni inquit, qualis tu es, nondum; seni nunquam.

Fragilitas muliebris.

Pythagoras dicebat, aurum igne, auro fœminas, viros vero fœminis probari. Idem ait: si ex argento essent fœminæ, ad

monetam faciendam minime aptas fore, ut
quæ mallei ictum minime ferre possint.

Arlotti quædam dicta.

TAnti mihi est utilitas nihil proficiens
 Quanti malum mihi nocens.
Qui vetere relicta, novam viam prendit,
 Ad locum quo non vult, sæpe tendit.
Donator pridem obiit,
 Adjutor animam agit.
Ne te possit pœnitere,
 Secreta tua confitere,
 Confessario, Advocato,
 Medico: reliquos celato.
Atrox & periculosa est tempestas mala mu-
 lier.
Non omne quod splendet aurum est.
Qui calamitates non vult ferre,
 Exeat quamprimum è terra.
Vita hæc nihil aliud est quam assidua mili-
 tia & malitia.
Pecunia, Sapientia, Fides,
 Vix hodie sunt, quamcunque vides.
Non est ulla virtus quam paupertas non
 maculat:
Nec ulla sanctitas quam peccati dulcedo-
 non collutulat.
Abundantia fastidium gignit.
Qui bene sedet male cogitat.
Gaudium hujus Mundi breve est.

In cœlo æstu non calebit,
 Nec frigore quisquam algebit.
 Abit tempus, & omnia secum trahit.
 Qui præter solitum est blandus,
 Proditionem molitur infandus.
 Qui facit quæ facere non debet,
 Fieri videbit quæ non credet.
 Qui unum periculum semel evadit,
 Mille evasurum se sperabit.
 Contra timorem omnia arma satis non
 sunt.
 Si rustico quis manus det,
 Simul & pedem arripiet.
 Fac quod facies.
 Equo donato dentes non sunt inspiciendi.
 Parum is scit, qui seipsum juvare nescit.
 Qui contentus est, lætus est.
 Tantum crescit amor, quantum ipsa pecu-
 nia crescit.
 Id verè meum dixero,
 Quo utor, quodque Deo dederò.
 Nec feminam nec pannum eme.
 Ad candelam fraudem time.
 Qui malus est, nec malus putatur,
 Facit malum, ac celatur.

*Sequentia Guicciardino Boccatio ad-
 scribuntur.*

Qui statum mutat, sensus mutat.
 Necessitas caret lege.

Qui

Qui nihil scit, si tacere scit, satis scit.
Gratus & jucundus homo est, qui ho-
mo est.

Prima pars stultitiæ est, sapientem se
credere.

Homo proponit, Deus disponit.

Una uncia dominii, æquiparanda est li-
bræ Auri.

Si vis bene mori, bene vive.

Qui perstat, vincit.

Præsentem fuge voluptatem quæ futu-
rum gignit dolorem.

Fœmina amans ocii, cum virtute nil ha-
bet negocii.

Paupertas homines strenuos; Lex facit
ingenuos.

Omnium dolorum optimum remedium
est Patientia.

Conscientia vim habet mille testium.

Vera lex Natura est.

Omnis timor servitus.

Ex præsentibus conjectura fit quæ post
hæc sint futura.

Pactis sive contractibus leges rumpun-
tur.

Unus homo centum valet, & centum vix
unum.

Sententiam & propositum mutare sa-
pienti probro non est.

Admiratio Ignorantiæ est filia.

Facta viris, verba foeminis.
 Diligentia vincitur scientia.
 Fames Famæ sæpe obest.
 Tempus est Veritatis pater,
 Usus rerum omnium mater.
 Qui virtutem ferit, bonam famam metit.
 Mors omnium, sed Mortis Fama est vi-
 Etrix.

Conversatio quam jucunda.

ARchitas Tarentinus dicere solebat, Si
 cui Deorum immortalium munere
 concessum esset ut in cœlum ascenderet, &
 mundi hujus naturam ac stellarum pulchri-
 tudinem contempleretur, parum id ei gra-
 tum futurum, si non haberet postea cum
 quo ea quæ vidisset, communicaret.

Nec ego vulgo, nec vulgus mihi.

Extra reprehensionem, immo laudabilis
 est illa Epicuri vox dicentis: *Numquam
 placere volui populo: quoniam ea quæ ego
 facio illi non laudant; & quæ illi laudant,
 ego non facio.* Et Horatius:

Odi profanum vulgus & arceo.

*Malorum consuetudine an & quomodo u-
 tendum.*

Reprehensus Diogenes, quod cum malis
 conversaretur, Etiam sol, inquit, radios
 suos

suos in loca immunda spargit, nec tamen inquinatur.

Idem alii idem objicienti: Medici, inquit, ægrotis toto die assident, nec tamen hi morbum contrahunt.

Vita solitaria.

S Cipionis illud fuit: Numquam se minus solum esse, quam quum esset solus; nec minus ociosum, quam quum esset ociosus.

Rusticus quidam doctum hominem solitudinis amantem accedens rogavit, qui ita solus vivere posset? Tum ille, *Ego*, inquit, *solus esse cœpi eo temporis momento, quo tu ad me venisti*, significare volens, doctum hominem tum demum solum esse, quum inter ignorantes versatur, à quibus animum disjunctum habet & abstractum.

Crates juvenem in loco quodam secreto ambulans conspicatus, quid solus ibi ageret, quæsit. Cui juvenis: *Mecum ego colloquor*. At ille: *Vide ne cum homine nequam colloquaris*.

Secretum alteri non committendum.

S ervus vestem ab hero sibi donatam, illico alii cuidam amico suo donavit. Ab hero propterea objurgatus, *Quid*, ait, *me tuam servare vis, quum nec tu illam servare potueris*.

Nimie

Nimiae laudes quomodo accipiendae.

Nobilis quidam quum diu & patienter impudenti cuidam mirificos titulos & nimias laudes in ipsum congerenti, auscultasset, tandem inquit: Non scio equidem quid tuis istis laudibus facere debeam, quas si rejicio, te adulatorem arguo; si recipio, inanis gloriae cupidum me ostendo. Dividamus itaque ut boni commilitones & socii, & partem earum mihi concedens, tu alteram partem cape.

Ambitio irrisa.

Alexander Macedo non satis esse putans & hominem esse & Regem, & Magni nomen obtinere, Jovis quoque filius nuncupari voluit. Hinc indignata ipsius mater, *Cave sis fili, inquit, ne malam Junonis gratiam tibi & mihi concilies.*

Hanc ipsius Divinitatem irridens Philosophus quidam adulari nescius, videns medicum aegrotanti jusculum praeparare, *Dei nostri salus, inquit, a jusculo pendet.*

Quenam noxia maxime sint animalia.

Philosophus quidam rogatus, quodnam animal hominibus omnium maxime esset noxium, respondit: *Inter Sylvestria, Maledicus: inter domestica, Adulator.*

Ma-

Maledici procul habendi.

REX quidam cum altero bellum gerens, quum militem quendam hosti maledicentem audisset, acriter eum castigavit, inquit: *Ideo tibi stipendium ego numero ut contra hostem dimices, non ut ei maledicas.*

Alexander Magnus quum intellexisset quosdam male de ipso loqui, sapienter & regia quadam moderatione respondit: Regium esse bene facere, & male audire.

Modestia.

PYRRHUS subita & felici ab hostibus reportata victoria, quum intellexisset *Aquilam* se à suis militibus nominari: Si ego Aquila sum, inquit, vos utique in causa estis, si quidem brachiis & armis vestris quasi pen- nis me sublevastis & sustinistis.

Eleganter Græcus quidam Poëta: *Qui absenti mihi maledicit, injuriam non facit; qui vero bene mihi præsentis dicit, is maledicit.*

Contentio fugienda.

QUIDAM ab homine contentioso & contradicendi cupido rogatus, Utro oculo quam longissime prospiceret; *Quo tu vis,* inquit, Nimirum.

*Ferendo vincitur, qui potest vincere.
Mundus cui similis.*

Pythagoras dicebat, *Mundum esse quasi Mercatum quendam*, in quo tria hominum genera concurrerent: Unum ad emendum: alterum ad vendendum: tertium ad videndum quid in mercatu ageretur. Et posteriores hic idem agebat Philosophos esse, & ceteris feliciores. Forsan tum non tanta crumenifecarum & furum multitudo fuit, quanta hodie, quos Pythagoras aliquin fuerat additurus.

Alius Mundum hunc Theatrum esse ait, sive Scenam quandam, nos, histriones; Deos, spectatores: sub his forte Philosophos quoque comprehendens.

Et improbis utendum.

PPrinceps quidam per juvenem lascivum & parum laudatæ vitæ, nobiles quasdam feminas ad convivium invitarat. Procedente convivio, & omnium animis ad hilaritatem solutis, una earum per jocum ex Principe quærit, quæ factum esset, quod quum in tanta modestorum juvenum & ministrorum copia, per illum potius vitiosum hominem ipsas invitari curasset? Cui Princeps respondit: *Cum bonis quidem semper sibi convenire; jam vero periculum facere voluisse, quomodo & cum improbis agere posset.*

Astro.

Astrologiæ vanitas.

Astrologum de motu Sphærarum cælestium & stellarum cursu multa differentem, Philosophus quidam interrupto sermone, interrogavit: *Quam diu factum est, quod de cælo descendisti?*

Bona existimatio quomodo comparanda.

Socrates interrogatus, quæ maxime compendiosa homini via esset ad bonam famam & gloriâ acquirendam, respondit: *Si curarit talis esse, qualis videri desiderat.*

Dictorium in Neronem.

IN Neronem, qui excellens Musicus, quamvis non esset, haberi tamen volebat, scitum est illud: Eum quemlibet potius fuisse, quam Musicum: meliorem tamen Musicum, quam Principem.

Ne sutor ultra crepidam.

Alexander Magnus in Apellis ædibus de pictura iudicium ferens, quum quædam ab arte plane aliena differuisset, Apelles in aurem ipsi insusurravit: *Aut istis de rebus omitte disputare, ô Rex, aut submissius loque:re, ne pueri qui colores terunt, te audiant simul & rideant.*

Ptolomæo Regi de Musica disputanti, Musicus dixit: *Alia res est sceptrum, ô Rex! alia plectrum.*

Vera

Vera nobilitas quæ.

Diogenes interrogatus, quinam mortali-
um omnium essent Nobilissimi: Qui
divitias, inquit, gloriam, voluptatem, &
vitam contemnunt; contraria vero, hoc
est, paupertatem, ignominiam, laborem,
mortem præclare sustinent ac vincunt.

Reprehensio tempestitiva esse debet.

AMicum quidam ebrium conspicatus ac-
cessit, & his verbis increpavit: Non te
ebriositatis tuæ pudet? Tum ille, Non te
pudet Ebrium reprehendere?

Pulcherrima Conversationis Regula.

Sapienter Epicætetus, *In Conversatione,*
ait, *Majori credendum esse, Minori cum*
modestia persuadendum, Aequali assenti-
endum.

Honoris acceptatio lepide excusata.

Nobilis quidam ab amicis & aliis post
longam contentionem, præcedere &
domum quandam prior ingredi coactus,
Bene, inquit, jam opinor, intelligitis, me vo-
stri studiosissimum esse servum, quum prom-
pte vobis etiam us in rebus obediam quæ
pudorem mihi incutiant.

Rex an melior aliis.

QUum Leonidæ objectum à quodam
fuisset: *Tu quidem excepto regno, nihilo*
me

me es melior: At enim, respondit Leonides, si te melior non forem, non utique Rex essem.

Nec infirmi contemnendi.

Scipio AEdilitiam dignitatem ambiens, nactus obviam quendam venientem, apprehensa ejus manu, quum duram & callo obductam sensisset, per jocum interrogavit; *Utrum manibus an pedibus ambulasset.* Quo ille joco tanta indignitate commotus fuit, ut per tribus circumiens, & plebem ludibrio haberi dicens, veluti stipulas ignis, multitudinem universam ad iram accenderit, idque effecerit ut Scipio repulsam passus sit.

Rex cui similis.

Elegans est illa Regis cujusdam comparatio, qui se *platano* aut *nuci* similem esse dicere solebat: sub quam pluvio cælo multi se recipiant; qui postea serenato cælo, eisdem & ramos decutiant, & securim admoliantur.

Potentia sobriè utendum.

Cato monebat, *Potentes potentia sua sobriè uti debere, ut diu ea uti possint.*

Trajanus Imperator Senatores pro veteri more, *Patres*: se vero *Ministrum* nominabat.

Achil-

Achilles an Homerus.

Quidam interrogatus, utrum *Achilles* an *Homerus* esse mallet? Et tu mihi dic, respondit, utrum *buccinator* an *Imperator* esse malis!

Aures in pedibus quidam habent.

ARistippus à Dionysio quid petens, quum non exaudiretur, tandem ad pedes illius provolutus, quod petierat impetravit. Ob hanc indignam Philosopho humilitatem reprehensus, agebat: *Culpam hanc non suam esse, sed Regis, qui aures in pedibus haberet.*

Qui ab officiis removendi.

PHilippus Macedoniae Rex quum animadvertisset quendam ex officialibus suis barbam tinxisse, ab officio eum removit, dicens, *eum qui propriis pilis fidus non esset, in causis publicis multo minus fidum fore.*

Mulieres cui similes.

ARgute quidam *Mulieres* morti similes esse dixit, propterea quod fugientem sequantur, & sequentem atque vocantem fugiant.

Amor cui similis.

CHimærae nonnulli Amorem comparant. Sicut enim Chimæra caput habet
F Leonis

Leonis, Capræ ventrem, & caudam Draconis; ita Amor initio feritatem Leonis præ se fert, in medio Capræ luxuriam, in fine vero venenum Draconis, quod & ruinam Amanti conciliat, & mortem.

Qui viri probi.

Quidam qui omne tempus ocio & torpore consumebat, ob inertiam hanc objurgatus, & ut & ipse laboraret monitus, quatuor, quos habebat, fratrum exemplo, qui suo sibi sudore victum quærerent: At quatuor, inquit ille, nebulones, facile unum virum probum alere & sustentare possunt. Quo inferre voluit, laborare, nebulonum esse: viri autem probi, in ocio degere. Quod si ita esset, Deum immortalem, quanta hodie esset bonorum virorum copia!

Qui sapientes.

Philosophus quidam eos sapientes prædicabat, quos voluntas & cupido incesserat navigandi: nec navigarent tamen: Rempublicam administrandi, nec administrarent: uxorem ducendi, nec tamen ducerent.

Occasio præcidenda.

Nobilis quidam in pulcherrimæ cujusdam fœminæ ædes pictorem miserat, effigiem

effigiem ejus ut depingeret: sed illico quum jam depingere cœpisset, supervenit maritus, & pictorem ex ædibus prorurbavit, dicens: Fieri posse ut nobilem illum, post Copiam sive exemplar, ipsius etiam Originalis, ut vocant, obtinendi cupiditas incesseret.

Quomodo filiæ despondendæ.

Olympia Alexandri Magni mater dicebat, *mulieres cum auribus prius quam cum oculis despondendas*: id est, non tam aspectum & ornatum, quam bonam famam in matrimonio contrahendo spectandam.

Adspectus.

VIrum quendam gravem mulier lascive paululum obtutu adspexerat: unde ille indignatus, Quin tu, inquit, terram potius intueris? At illa: Hoc magis, ait, te facere par est; utpote quum ex ea viri efformati sint, at quis nobis viros adspicere prohibeat, è quorum costis factæ sumus?

Honestæ vidua.

Nobilis quædam apud Romanos matrona de secundis nuptiis sollicitata, respondit, *Servium suum* (id enim mariti nomen fuerat) *quamvis aliis esset mortuus, sibi tamen adhuc vivere.*

Secundæ nuptiæ raro felices.

VIduus viduam duxerat: inter quos quum contentio in prandio exorta esset, mulier per contemptum semissem carnis quæ apposita erat, resecuit, & pauperi cuidam cum his verbis porrexit: Hanc tibi in gratiam prioris mei mariti datam volo. Tum maritus eidem alteram semissem dedit, inquit: Et ego in gratiam prioris meæ uxoris hanc tibi partem do. Sic utique siccum tantum panem reliquum habuerunt.

Noverca & privignus.

Quidam quum canem lapide petens, novercam tetigisset, *Ut ne sic quidem*, inquit, *à scopo plane aberravi!*

Gener; uxor, &c.

ARgute quidam dixit, *Eum cui bonus obtigit gener, bonum filium acquirere, cui improbus, filiam perdidisse.*

De feminis alius, *Quemadmodum*, inquit, *præsidarii ad colloquium vel conditiones ferendas redacti, ab expugnatione parum absunt, ita & femina, cum lascivo amatore vel consistentis vel colloquentis saltem, pudor magno in periculo versatur.*

Hinc sapiens quædam & casta mulier Amanti valde molesto, ita respondit: *Virgo patris, nunc uxor mariti subiecta sum imperio*

rio. Ideoque si placet ipsum alloqui, & intelligere poteris, quid ille à me fieri velit.

Mulierum pertinacia.

Mulier quædam quum marito duos in cœna Turdos apposuisset, Merulas esse dixit. Replicanti autem marito, Turdos esse, illa triplicavit, esse Merulas: unde ira percitus maritus colaphum ipsi impegit. Sed neque sic destitit uxor, Turdos mensæ apponens, Merulas eas dicere: ideoque colaphos ille geminavit. Exacta jam septimana, uxor Merularum suarum iterum mentionem injecit, marito autem Turdos tamen fuisse dicente, quum illa nihilo minus immo Merulas fuisse asseveraret, coactus fuit maritus Octavam celebrare, plagas & verbera iterando, sed neque sic cessavit contentio. Novo enim jam exoriente anno, mulier viro objecit, quod ob maledictas Merulas præterito anno vapulasset: & respondente marito, ob Turdos; uxore vero, ob merulas occinente, non potuit se continere maritus, quin veluti anniversaria celebrans, iterum probe eam depesteret: nec tamen sic adigere potuit, ut Turdos fuisse fateretur.

Vanus mulierum ornatu.

Quidam mulierem ambitiose ornatam conspiciens, *Hæ, inquit, plumæ pluris*
E 3.
sunt.

sunt quam ipsa avis. Atqui Sat sunt ornatae, quæ ornantur minus. Et Fræno inaurato equus non redditur melior.

Ex uno de cæteris.

Quidam maritus primo nuptiarum die uxori faciem totam pugno contudit. Accurrentibus amicis & parentibus, & interrogantibus, quid illa commisset, quod tam male eam tractaret, *Nihil*, respondit. Admirantibus & altero alterum intuentibus, subjunxit ille: *Quum absque causa eam verberarim, cogitate quam male, si causam mihi dederit, eam sim tractaturus.*

Matrimonio non convenit austeritas.

GRæci in sacrificio, quo Junoni matrimonii causa operabantur, fel victimis detrahebant, & à tergo aræ rejiciebant: ut eo significarent, à Marito & Uxore omnem removendam esse austeritatem, iram & amaritudinem.

Parentum erga liberos amor.

PTolemæus à quibusdam reprehensus, quod AEGYPTI regnum vivus filio tradidisset, *Nihil dulcius esse*, respondit, *quam Regis patrem esse.*

Regem decet liberalitas.

REX quidam filii conclave ingressus, multis ibi aureis & argenteis vasis, quæ jam olim

olim ipsi donarat, conspectis, *Satis*, inquit, *video animo generoso te non esse; Tantis enim donariis quæ à me habes, ne unicum quidem, ut video, tibi amicum conciliare nosti.*

Filii modestia.

QUM juveni cuidam exprobraretur, quod pater male de ipso esset loquutus: *Si pater*, inquit, *ejus quod dixit causam non haberet, utique non diceret.*

Mundi hujus abusus.

DIVINUS quidam scriptor sequentia valde deformia, in hoc tamen Mundo valde frequentia esse dixit: *Sapientem absque Religione, juvenem absque Obedientia, Divitem absque Eleëmofyna, Fœminam absque Honestate, Dominum absque Virtute, Christianum Litigiosum, Pauperem Superbum, Regem Iniquum.*

Gressus decorus.

ANGELUS Politianus in platea cum amico gradum accelerante incedens, eundem apprehensâ vestis laciniâ, admonuit, ut placide ac pedetentim incederet, siquidem Aristoteles affirmet, *Gressum tardum gravitatis, esse indicium.* Tum ille Politianum intuens. Sane miror te, inquit. Si enim negociorum quæ mihi jam incumbunt, vel dimidiata pars Aristoteli fuisset expedienda, utique ille undequaque discurrisset, &

tamen vix tertiam eorum peregisset partem.

Mundi perversitas.

GRæcus quidam scriptor Mundum omnia perversè agere cernens, malos videlicet extollendo, bonos vero deprimendo, in hanc tandem venit sententiam, ut diceret: Si à Deo sibi hæc conditio ferretur: Tu post mortem resuscitatus, aut Canis eris, aut Ovis, aut Hircus, aut Equus, aut Homo, aut quodcumque tibi libuerit, se quidvis aliud potius quam Hominis formam electurum: quandoquidem inter omnia animalia solum hominem aut indignos experiri favores, aut injustis odiis expositum esse videret. Bonæ enim indolis Equum majori cum diligentia & ali & gubernari quam alium. Canem bonum, malo pluris æstimari; Gallum pulchrum singulariter & melius pasci, & generosum abjecto præferri, &c. at Homini nequaquam prodesse, quod vel bonus sit, vel doctus, vel generosus. Primum enim honorem haberi Adulatori; secundum Calumniatori; tertium Delatori; & consequenter improbis atque malitiosis locum dari. Inde fatius fore concludit, ut in Asinum transformaretur, quam ut in hominis figura sceleratos

ratos commodius & majori in dignitate vivere conspiceret.

Bonus semper.

MAncipium quidam empturus, cuidam dixerat, *Si servum te ascivero, erisne vir bonus? Etiam, respondit ille, si me servum non asciveris.*

De boni Servi officio non inelegans hoc est: *Aut serviat ut servus: aut fugiat ut Cervus.*

Quæ res male tractentur.

LEpide quidam tria male tractari dixit, Aves in manibus puerorum. Juvenculas in manibus Senum, & Vinum in manibus Germanorum, qui illud non bibunt aut absorbent, sed liguriunt, & tamquam ei collum frangunt.

Alius, male cum his civitatibus agi dicebat, quæ & multis iudicibus, & multis Medicis indigerent.

Convivis illud quidam solebat occinere: Si modesti & temperantes estis homines, quod vobis appono satis est; si minus, jam hoc quoque nimium est.

Nec gulosus, nec avarus.

ARistippum Plato reprehendit, quod magnum delicatorem piscium nume-

rum coëmisset, tamquam id Philosophum minus deceret, Respondente Aristippo sibi hos parvo emptos, subjunxit Plato: Atqui ne viliori quidem ego precio eos emerim. Cui Aristippus: Vides igitur ô Plato, non megulosum, sed te avarum esse.

Merobibi urbana excusatio.

A Pud nonnullas nationes mos est vinum antequam bibatur, aqua diluere. Hinc merobibus quidam Germanus in convivio ceteris Baccho vel Nymphas vel lymphas potius admiscentibus, cur idem non faceret, facete ita se excusavit. Diu jam est quum Astrologum quendam de vitæ meæ fortunâ consului. Etsi autem de multis ille me monuit, mihi ut caverem, animo tamen probe adhuc insculptum habeo, illum ob magnum periculum, alioquin certo incurrendum, aquas mihi vitandas præcepisse. Ab eo igitur tempore statui, numquam vinum aqua mistum bibere; ac præceptum istud observando, à periculo illo hactenus recte mihi cavi, & etiamnum cavebo.

Faceta quædam.

Medicus quendam, comestis jam piris monebat, ventriculum piris concludendum esse: at ille, nihilominus, inquit, poculum

culum mihi porrigite, nam & post haustum hunc rursus potius pira comedam.

Bonus quidam postquam cibos multo sale & pipere conditos sumsisset, media nocte lecto exurgens, & capite è fenestra prospiciens, quanta maxime potuit voce exclamavit: *Ad ignem, ad ignem.* Territi hac voce viri accurrerunt: ac quærentibus ubi nam arderet? *In mea gula,* respondit, *In mea gula.*

Quidam cæcutiens rogatus, quid maxime visum ipsius offendisset? Malum oculorum, respondit.

Servus quidam quum videret herum suum litterarum fasciculum conscindere, rogavit eum tres aut quatuor ut sibi donaret. Quærenti autem domino, quid iis facere vellet, aut ad quid opus haberet? Quum, inquit, patriam meam relinquerem, rogavit me mater mea, ut litteras quandoque ad se mitterem. Mittam igitur has, quibus te non indigere video. Numquid hic est vervecum ex patria?

Ridiculum.

NOvas ædes quendam construentem, architectus rogabat quo terram egestam transferri vellet. Fossam facite, inquit, & in eam injicite. Tum ille, quo vero terra ex hac egesta reponenda est? Aliam, inquit

quit, fossam tam amplam facite, ut utramque capiat. Acumen hominis!

Ridicula gratiarum actio.

NUncius quidam sive viator à pagi cujusdam Communitate ad Officiale[m] proximæ Civitatis ablegatus erat, ut ei munus quoddam illius nomine offerret. Dicente autem Officiali: *Gratias meo nomine Communitati ago, & dic, ut opera mea ubi necessum est, libere utatur;* respondit ille: *Ita faciat quoque vestra Dominatio cum Domina Communitate, quam perpetuo bonam habebitis sororem.*

Quum Princeps quidam per ditionem suam iter faciens, in pago quodam divertisset, incolæ concilio habito, eidem muneris loco nescio quid offerre decreverunt. Ea ergo provincia Prætori & tribus aliis, totius pagi sapientioribus demandatur: qui ubi cum munere comparuissent, & id, ut facile cogitari potest, egregia oratione mirum in modum ornassent, Secretarius, Principis jussu eisdem gratias agit, in fine hæc verba addens: *Dominum suum eis clementem Principem esse & semper futurum: tum Prætor excipiens, Et hoc sciat, inquit, Dominus noster, nos vicissim ipsius clementes subditos & rusticos perpetuo mansuros.*

Alia.

Alia ridicula litterarum inscriptio.

ANtonius Guevara in epistola quadam Comitissæ Consentinæ non minus ridiculum quid accidisse scribit. Quum enim, mortuo marito, litteris, ut moris est, subditos de eo certiores fecisset, & nomen suum ita subscripsisset, *Mæsta & infelix vidua, &c.* illi titulum quoque in responsione imitandum sibi censuerunt. Sic itaque exorsis, *Illustrissima & mæsta domina, &c.* easdem litteras ita concluderunt: *Ex mandato Senatus, magistratus, & gubernatorum, &c.* addita demum inscriptione; *Mæstæ & infelici dominæ nostræ viduæ.* Sed ineptiarum fatis.

Carmen quoddam Marcus Laudensis Clementi VIII. Pontifici legendum exhibuerat, qui vix tertio lecto versu, *Eho,* inquit, *Marce,* versus hic una syllaba justo brevior est. Tum Marcus, *Nihil refert,* mox *Sanctitas V. alium inveniet,* qui tanto sit longior.

Aliena non curanda.

Quidam è fenestra prospiciens, & agasinem videns asinum multis ictibus impetentem, hominem inclamat, cur miserum animal tam crudeliter tractaret? *Ignosce,* inquit ille, *mihi Domine, nesciebam ego, asinum meum tanta tibi cognatione junctum, ut tantam ejus curam geras.*

Lites fugiendæ.

ÆRE alieno oppressus quidam quum solvendo par non esset, diu intra limen se continuit, interim vero negotiorum causa absentem se credi volebat. Quum vero re detecta jam inibi esset ut fraudis condemnaretur, ab Advocato sic defensus est: Non mirum videri debere si homo quietis amans, omnem litem subterfugiendam, & propterea latendum sibi aliquamdiu statuerit.

Ut seris, ita metes.

NOBILIS quædam fœmina ad sacrum audiendum in templum properans, ex homine obvio, qui tamen nobilem habitu se ferebat, è templo egrediente, per irrisionem percunctata fuerat, *utrum Rusticorum Missa jam peracta esset?* Ibi ille, *Etiam,* inquit, *jam vero Meretricum incipit, ideoque properandum tibi intelligo.*

Tosettus Patavinus Philosophus mulieri obviæ via decessit, hac comitate erga illam uti inquires, quod videret eam, & mulierem & bellam esse. Ibi illa sive fastu elata, sive irrideri se existimans, At tu plane deformis es, inquit Tosettus, *prius ego,* inquit, *mendacium dixi, jam tu alterum dicis.*

Nobilem virginem juvenulam duo equites

equites simul ambiebant, unus valde adolescens, alter provecioris ætatis. Præsentem puella, adolescentior ut seniore pungeret rogabat, *Quot annorum esset? Non, inquit alter, adeo accurate numerum inivi: id tamen scio, a sinum viginti annorum homine sexagenario longe seniore esse.*

Joannes Dux Andegavenfis ad Neapolitanum regnum occupandum proficiscens, vexillum suum ita inscribi jusserat: *Fuit missus cui nomen erat Joannes. At Alphonsus suum: Ipse venit & non receperunt eum.*

Hypocrisis.

O Pulentus quidam mercator pauperem observarat, qui quotidie precationum libellum & rosarium manu tenens, sacris intererat, & in omnibus singularem devotionem præferebat. Cum eo igitur aliquando colloquutus bonam argenti summam sine ullo chirographo ei mutuo dedit: quam postea quum repeteret, ille non modo debitum negavit, sed ne novisse quidem hominem dixit. Hinc mercator ille ab aliis quod tam facile ignoto argentum credidisset, irrisus, *At non, inquit, Marcus Ravennas (hoc enim nomen alteri fuerat) sed libellus ipsius & rosarium me deceperunt.*

Nulla calamitas sola.

M. Paulus Neapolitanus Jurisconsultus, audiens amicum quendam suum consumptis fere omnibus fortunis, etiam obnescio quod vitium ab uxore exclusum, *Mirum hoc est, aiebat, eum qui tam facile Patrimonium consummavit, Matrimonium non posse consummare.*

De Astutia non jactandum.

DUO mercatores de prudentia & sagacitate inter se contendebant. Tum unus proverbium illud vulgare usurpans, Equidem centies, inquit, te ego vendiderim prius quam tu me semel. *Recte autumas,* inquit alter, *neque enim vel obolum quisquam pro te mihi daret.*

Verax.

DE re nescio qua Petro Marzona & Joanne Polito coram mercatorum collegio litigantibus, quum Marzonus causam suam exposuisset, Politus ad iudices: Ne, inquit, vos fidem huic habete: ego vobis *Evangelium* (id est, ipsissimam veritatem) *dicam.* Tum Marzonus, detracto pileo, & aperto capite devotus astitit. Mirantibus iudicibus, *Quin vos, inquit, idem facitis, dum hic Evangelium nobis legit. Ridiculum.*

Fundis

Fundis quidam ornati incedunt.

Pomposus quidam venditis ædibus vestes superbissimas sibi confecerat: quem toga damascena indutum, ac valde sudantem quidam conspicatus, alteri commonstrans, *Quam hic sudat, inquit! Ibi alter quid mirum quum tantum onus, totam scilicet domum circumferat.*

Salutatio jocosa.

Philippum Beroaldum quidam obvius ita salutavit: *Deus det vobis bonum sero, Cui Beroaldus: Et vobis malum cito.*

Capilli cur citius quam barba canescant.

Doctus quidam homo ad Principem vocatus, & variis de rebus interrogatus, tam sapienter ad omnia respondit ut omnibus esset admirationi, præsertim quum non admodum provecæ ætatis videretur. Tandem Princeps, quot natus esset annos, rogat: illo quinquaginta jam se implese dicente, Princeps, *Qui fit, inquit, quod nondum canescas? Tum ille detracto pileolo, quo caput hætenus tectum habuerat, canos ostendit: quos miratus Princeps, At quid hoc rei sit, inquit, quod in barba tua vix ullum canitiei appareat vestigium? Nihil mirum, inquit alter, quum barba viginti annis junior sit capillis.*

Unus

Unus inimicus nimis.

CIvem quendam Cosmus Medicæus monebat, ut cum inimico quam primum in gratiam rediret. Quum ille diceret se hominis ejus inimicitiam non multum curare, ut qui præter hunc, neminem inimicum haberet: Cosmus, Quin tu, ait, consilio meo morem geris? Nam potentibus quoque unus hostis nimis, & vel centum amici parum sunt.

Paradoxum.

PRosper quidam pauperes in glævie, divites fame, & clericos frigore perire dixit. Hoc vero sic explicabat. Quando pauper aliquis in morbum incidit, statim omnes cognati & propinqui alius hunc alius alium cibum congerunt: unde ille inusitatarum deliciarum avidus, ita sese implet, ut stomacho nimium gravato, cruditate tandem moriatur. At divites ad evacuandas superfluum ciborum reliquias tam tenui ac rigida diætâ à medicis constringuntur, ut debilitatem inde contractam vix umquam restaurare possint. At clericis, qui nec conjuges nec liberos hæredes habent, quamprimum ægrotare incipiunt, famuli, domesticus, vicini, cognati & vestem qua se tegunt, & lectum in quo cubant, vivis
etiam.

etiam ac videntibus auferunt, ut ita miseri frigore mori cogantur.

Ne certa pro incertis.

IMperator Maximilianus I. à Rege quodam ad fœdus contra alium Principem invitatus, hac conditione ut illo victo plane & profligato, opulentissimus quidam Ducatus Cæsaris esset, sic respondisse dicitur: In Germania nostra tres fuerunt robusti iuvenes, qui quum in caupona quadam dies aliquot noctesque genio indulfissent, hospiti promiserunt, se symbolum ipsi soluturos è precio pellis cuiusdam ursi, qui totti viciniae multum damni dabat: ad quem capiendum jam jam sese accingebant. Sic igitur in sylvam profecti, paullo post ursum obvium habuerunt: quo conspecto, tantum eos metus invasit, ut è vestigio quisque quâ poterat, diffugeret: unus tamen quum evadere se non posse cerneret, humi sese tamquam mortuum prostravit. Adest mox ursus, & admotis naribus, an vitæ aliquod in eo vestigium aut signum superesset, explorat, quo non reperto, intactum hominem relinquit & abit. Liberatus ille hoc periculo surgit, & paullo post ad socios, qui hæc eminus conspexerant, venit. Rogatur quid ipsi in aurem insuffurasset ursus: Hoc, inquit, ne prius pellem
ego

ego vendam quam feram ceperim. Hoc cum responſe legatos dimiſit, monens, prædam non dividendam prius eſſe, quam hoſtis ſit proſtigatus.

Tributa odioſa.

Cardinalis quidam apud omnes gravi odie laborabat, quod Pontifici novarum contributionum ac vectigalium auctor vulgo crederetur. Quum vero coram Pontifice & quibuſdam ſecretioribus Conſiliariis pecuniæ conficiendæ rationes inirentur, quidam ex his Cardinali parum æquus; Equidem, inquit, Sanctiſſime Pater, nullam ego meliorem citra omnem ſubditorum querelam, immo cum ipſorum quoque gaudio colligendæ pecuniæ rationem noverim, quàm ut Armellino (id enim Cardinali nomen) pellis detrahatur, & per ditionem veſtram ut luporum pellibus fieri ſolet, circumferatur. Neque enim dubito quin ſubditi omnes pro ea ſaltem inſpiciunda, ſtipem ultro ſint collaturi. Nihil commotus Armellinus, bene, inquit, eſt, quod tua ipſius confeſſione etiam mea mortui pellis alicui uſui eſſe poteſt: de te vero id ego certo ſcio, nec vivum nec mortuum te cuiquam uſui futurum.

Fortunæ lusus.

Quum ad Cosmum Medicæum litteratus quidam, sed male admodum vestitus venisset, stipem ab eo petens, Cosmus inter alia percunctabatur, cur tam pannosus incederet. A latronibus spoliatum se dicenti, Credibile magis est, inquit Cosmus, forsitan lusu vestes & nummos perdidisse. Excipiens scholaris. Fateor ait: & in hoc quidem lusu tam meam quam multorum aliorum partem fortuna tibi, ut video, adjecit: significans scilicet, divitias esse quasi fortunæ lulum, quæ quod uni eripit, alteri confert. Argutiam hujus responsi miratus Cosmus, hominem & nova veste, & honesto viatico donavit.

Sollicitudo.

Imperatore in Italia bellum gerente, Antonellus quidam Foroliviensis, militum ductor clam antequam ad manus veniretur sese subducit. Hic quum postea in Cosmi Medicis familiam receptus esset, & Astor quidam ejus sollicitudinem sæpe deprædicaret, Cosmus tandem inquit, Sane sollicitudinem ille suam satis demonstravit, ante tempus fugiendo.

Hominum perversitas.

Quidam in Balnea iturus, mendico stipem petenti nummum dederat. Id conspi-

spicatus comes ejus, parasitus, Cur tu inquit, huic pecuniam das, qua ipsi nos indigemus? Ego, inquit ille, ut precibus ejus adjutus, & simul divinæ obsequens voluntati, tanto facilius ad cœlum evolem. Cui ille, Tum sane tu stultus es, qui plus sumptus in balnea, ubi tantum unam aut alteram horam mansurus es, quam ad cœlum ubi in æternum mansurus sis, consequendum facis.

Mors odiosa.

Mortem quidam dixit, quum Jupiter eam in terram ad homines mittere vellet, diu provinciam hanc deprecata esse, ut quæ sciret quam odiosa omnibus mortalibus futura esset. Tum Jovem, ut confidenter iret, neque odium formidaret, hortatum esse: facturum enim ut eo ipso magna ex parte liberetur, mortis causis varias, atque etiam minimas in res translatis.

Clementia Principi propria.

Alphonsus Rex ob nimiam mansuetudinem & clementiam à quodam reprehensus, Tu, inquit, expecta dum Leones & Ursi regnaverint: ego quidem illud scio clementiam homini, sed imprimis Principi; crudelitatem vero bestiis convenire.

In tyrannos vel imperium affectantes.

Senis in Italia sex viri olim creari solebant, penes quos summa erat Reipublicæ: eorum tamen magistratus bimestris tantum erat. Moris vero erat ut singuli unum diem in collegas haberent imperium, eosque certis & ad id destinatis locis convenire, ac de rebus propositis consultare juberent. Eo die finito, is qui præfederat, quasi se abdicans, alteri imperium unà cum eburneo quodam scipione, imperii insigne tradebat, plerumque tam ad istum quam alios collegas accommodata ad rem oratione utens. Accidit vero ut quo tempore Pandulphus Petrutius per summam astutiam Rempublicam invaserat, ut è Boninignoribus quidam familia è sex viris unus, potestate illa quodam die perfunctus, collegæ imperium resignavit, & post elegans exordium in hanc narrationem delapsus sit: quomodo scilicet Satanæ, potestate à Deo accepta, pium illum Jobum armentis, servis, ædibus, filiis, ac tandem ipsa quoque corporis sanitate privavit, nec quicquam ipsi reliquerit quam uxorem, non in solatium, sed ad majus tormentum, ut scilicet sua importunitate omnes illas calamitates misero Jobo multo magis exasperaret. Iisdem, inquit, artibus Pandulphus Petrutius, postquam omnem

omnem publicam auctoritatem & potestatem in se transtulit, publicos redditus omnes & vestigalia sibi vindicavit, & ut uno verbo dicam, Rempublicam nostram pessumdedit, & quasi in tyrannidem convertit, hanc saltem nobis publici imperii speciem reliquit, non ut dignitati nostræ & honori deserviret, sed ut dolorem miserorum civium multo magis incenderet & aggravaret: quare quidem ego jam me abdicō, eamque in hunc collegam nostrum, qualis ea ab illis nobis relicta est, transfero. His dictis, tacuit, & omnium in animis acerbam de præsentis rerum statu cogitationem reliquit.

Ita contende, ne amittas.

Duo asinum forte fortuna sine hero vagantem repererant. Utroque vero suum esse contendente, interim asinus inanis subduxit se, & uterque domum inanis rediit.

Pietas rara.

Blas à quodam quid Pietas esset interrogatus, nihil omnino respondit: Tandem illo responsum valde urgente, *Quid, inquit, tu de rebus nihil ad te attinentibus quæris?*

Idem cum flagitiosis quibusdam navigans horribili orta tempestate, omnibus vota
fa-

facientibus, & clara voce Deos obtestantibus Submissius, inquit, aliquanto loquamini, ne Dii vos hic esse sentiant.

Facetum Gonellæ dictum & factum.

Gonella Italus omnes inter sui temporis sanniones & facetos homines primas tenens, cum Nicolao & Ferrariæ Marchione frequenter versabatur. Habebat vero equum admodum parvum, cui Marchio clam caudam abscindi iussit. Mox Gonella mulis aliquot, qui ibidem stabulabantur, superius labrum discindit. Apellatus Gonella, nihil omnino sese excusavit, sed tantum ut damni fieret æstimatio petiit. Quæ ut commodius fieret, muli primum, deinde Gonellæ equulus ita ut erat decurtatus, producti sunt, maximo cum omnium, & ipsius inprimis Marchionis risu. Tum Gonella ad Marchionem & ceteros, Quum, inquit, nemo vestrum in hoc spectaculo risum temere possit, an existimatis mulos hos quotiescunque caballum hunc meum ipsis tam familiarem, cauda privatum aspiciunt, risum tenere posse? Hic omnibus in multo majorem risum solutis, Gonella absolutus, & facetissimus omnium homo iudicatus fuit.

Et fugiendum & agendum.

L Laurentius Medicis à familiari rogatus, cur somnum in multam lucem produceret, Quid tu, inquit, ergo mane agis? Quum ille nescio quæ negociola à se confecta memoraret, Laurentius ait: At quæ ego mane somnio, pluris sunt iis omnibus quæ tu mane agis.

Mercatorum fides.

QUUM de mercatore quodam magnæ inter suæ professionis socios fidei, sed extremæ avaritiæ sermo incidisset, Joannes Medicæus, Ecce, inquit, singularem Dei misericordiam, patientis ut ei qui in ipsum non credit, omnes homines ultro credant.

Divitiæ injustæ.

DICERE quidam solebat, Beatos in his terris illos esse, quorum patres in inferno sepulti sint, innuens eos quibus parentes multas divitias, quæ plerumque usura & aliis ejusmodi artibus comparantur, reliquerunt. At plerumque *male parta, male dilabuntur.*

Stultos fuge.

COSMUS Medicæus dicebat, à stultorum sive morionum & id genus hominum consortio & colloquio omnino abstinendum.

dum, ut qui cuicumque, nullo habito respectu, male faciant aut dicant.

Venetiis ad nobiles quosdam in foro D. Marci obambulantes quidam accessit, stipem rogans, addita promissione insignis cuiusdam & saluberrimi remedii, quod communicare cum ipsis velit. Acceptis hinc aliquot nummis, singulis filum quatuor ulnas longum reddit, suadens, ut quemcumque stultum ad se propius ne accedere paterentur.

Idem Cosmus cuidam jactanti, quod sua opera à præsentissimo vitæ periculo conservatus esset, Si, inquit, periculum illud tu cum aliis prius mihi non creasses, idem à me depellere nihil necesse habuisses.

Idem alii in Senatorum numerum recipi cupienti, ac dicenti eo se honore dignum esse, ut qui nunquam quidquam contra Rempublicam tentarit, sic respondit: *Quæ non est mecum, contra me est.* Rempublicam enim ad Principatum redegerat Cosmus.

Odore pastus, sono solvit.

Viator in diversorium serius aliquanto veniens, jam reliquis hospitibus cœnantibus, & nihil reliqui facientibus, notem illam ita uti venerat famelicus transiit. Mane quum abire vellet, hospes

adeft, & fymbolum fibi folvi jubet. Quid ? inquit ille, an quidquam ego folvam qui nihil omnino cibi deguftavi ? At odore, inquit hofpes, pascere te potuifti. Bene, ait alter : & prolato è pera fcutato, & in abacum quafi fonitus explorandi gratia projecto, Quid tibi videtur, inquit : an bona hæc eft moneta ? Videtur, ait hofpes. Ergo, inquit, pro cibi tui odore fonitum mei nummi pro fymbola cape : ficque abiit. Cretenfis cum Cretenfi.

Patria non Vituperanda.

Perettus Mantuanus, Philofophus acutiffimus, facetus etiam, fed nescio quam ob caufam à patria valde alienus, auditoribus aliquot præfentibus, Mantuanos natura ftupidos effe, & ad doctrinam capiendam parum aptos dixerat, ufus ad id probandum vulgaris tum proverbiij testimonio. Tum ex auditoribus quidam : Ne hoc Dii fciverint, magifter, inquit, ut quod jocando forte dicis, verum fit : nifi forte tu nothus patriæ & plane degener videri velis.

Nemo sine crimine.

Motta homo eruditus, fed à Natura altera manu privatus, à Legatione quadam rediens, & Pontifici quæ egiffet exponens,

ponens, sæpius à Cardinali quodam interpellatus ubi alterum reliquisset brachium, quum fere jam perorasset, Sancte Pater, inquit, nemo est omnium hominum quin defectum aliquem patiatur. Aliquibus sine pedibus, quibusdam sine manibus, nonnullis etiam sine cerebro nasci contingit. Atque ita Cardinalis illius stuporem satis acerbe perstrinxit.

Ars imperandi.

ROgatus quidam, quum fiat quum nemo facile alicujus etiam levis artis quam non didicit, scientiam venditat; & ars imperandi longe omnium sit difficillima: omnes nihilominus imperare cupiant? ideo fieri respondit, quod qui imperare nesciunt, pro stultis habeantur, nemo vero fit qui sibi ipsi stultus videatur.

Stultus.

PARASITUS cuidam quærenti, cur stultum se fingeret, quum tantum aut forte etiam plus quam qui valde sapientes sibi videntur, saperet: In hoc, inquit, malè mecum fortuna agit, quod ego quanto stultiozem me fingo, tanto sapientior habeor; è contra filius meus, quanto magis laborat ut sapiens habeatur, tanto stultior omnibus videtur.

Stratagema parasiticum.

Famelico cuidam in taberna minuti pisciculi, aliis vero non procul inde sedentibus majores pisces erant oppositi. Tum ille unum & alterum, quasi percunctaturus aliquid auri admovit. Mirantibus quid hoc sibi vellet, Pater, ait, meus piscator fuit, & olim in flumine periit. Ex his igitur quid illo factum sit, sciscitari volui: at eum sese novisse negant, utpote juniores; & si quid certi scire velim, ex majoribus illis exquirere jubent.

Focus in Judæum.

Judæus quidam S. Joannis Apostoli effigiem argenteam Alphonso Regi licitanti eam quingentis ducatis æstimavit sive indicavit. Tum Rex, Heu, inquit, quanto pere tu à majorum tuorum moribus degeneras? Illi enim herum & magistrum triginta denariis vendiderunt, & tu discipuli effigiem quingentis ducatis æstimas.

Nihil cum flagitiosis.

Quidam nescio quod ob maleficio, virgis per urbem cæsus ducebatur. Quum vero is tarde admodum incederet, quidam miseratione ductus, hominem increpavit, dicens: Quid tu, miser, tam lente velut animi gratiâ ambulans, incedis? Quin potius

tius gradibus is gradibus, ut tanto citius doloribus tam crebrorum iſtum libereris? Ibi trium ille litterarum homo conſiſtens, quam poteſt alte exclamat: Quid ad te attinet, bone vir, lente ego vel velociter eam? Ego jam meo modo inceſſero: tibi, ſi quando itidem virgis ita cædaris, tuo quoquo modo incedas licet.

Aſtologie vanitas.

Quodam diſcipulis ſuis ſtellarum & imprimis planetarum ſive errantium ſtellarum curſum demonſtrante, Julius Faſentinus, At illi, inquit, nequaquam errant, ſed vos.

Bona dos mulierum multi anni.

Quum de matrimonio quodam ſermo haberetur & ſponſam alius tot, alius vero plures habere annos dixiſſet, quidam: Quanto plures, inquit, habet annos, tanto meliorem habet dotem.

Sitis remedium.

Febri quidam calidiſſima ac proinde magna ſiti laborans, medicis de remediis contra ſitim conſilio conferentibus, Vos, ait, febr̄i remedia quærite; ſiti ego remedium facile ipſe invenero.

Præsentibus utendum.

Petrus Marcus Senensis amicum cælo admodum turbido & non pluvias tantum, sed grandinem quoque minante, iter facientem amantissimis verbis ut in ædes suas quoad præteriiisset tempestatas, diverteret, invitarat, is vero nihilominus iter prosequens quum vix octavam milliaris partem emensus esset, tam effuso imbri tamque turbulenta tempestate exceptus fuit, ut pergere amplius non posset. Reversus igitur ad Marci villam fores pulsat; ac prospicienti è fenestra Marco, *Amice*, inquit, *prius illud meum propositum mutavi: & Ego meum*, respondit Marcus: statimque se subduxit, sic illi alibi hospitium fuit quærendum.

Judex indoctus.

Coram judice quodam duo de hæreditate contendebant, uno tandem dicente; *hanc defuncti voluntatem non esse*, judex, *Quid opus est*, inquit, *diutius litigare! vos Defunctum illum cras adducite, ut è præfenti quid velit exquiram.* Existimabat *Confunctus* hic, *Defunctum* testatoris esse nomen, & eum adhuc vivere. Utinam hodie quoque ejusmodi hominibus judicia & publica munera non committerentur.

Iustitia aquæ similis.

Non inseite quidam Iustitiam Aquæ comparat. Sicut enim Aqua à cursu suo impedita, obstacula quævis rumpit, ac obvia quæque secum rapit, aut undiquaque stagnans omnia operit: ita Iustitia sibi obstantes tandem in certissimum exitium devolvit.

In simulatorem.

Princeps quidam Italus, ex gentis more, personatus sæpe discurrebat, ac quamvis etiam vili & absurdo maxime habitu indutus, plerumque tamen ab iis quibus occurrebat, agnoscebatur. Id ægre ferens, Petrum Paulum Codonum, mordacem hominem, rogavit, anne modum aliquem sciret personam ita tegendi, ut à nemine agnosceretur? Adstabat Joannes Palmerius, homo astutus & versipellis, Tum Codonus, *Optima*, inquit, *ratio fuerit, si agnosci nolis, Joannis Palmerii assumere personam.* Astutum illius & rectum animum significans.

In Causidicos.

Advocatus quidam, post multas in foro victorias, vitæ monasticæ nomen dedit. Quum vero monasterii negocia procurare iussus, causa fere semper caderet, mirantibus

bus fratribus, necesse est, inquit, ut alium meum in locum substituatis. Quia enim mentiri & falsum dicere jam dedidici, exigua sane spes est me ulla in causa superiorem futurum.

Mulier inani spe ditescendi inflata.

Mercatum ad urbem proximam profectura
Rustica ferebat, Pascha circiter, plenum

Ovis quasillum: læta jamque tum lucro,
Factura certo quod sibi videbatur,
Sed nondum habebat, cogitatione, ut fit,
Inter vias fingebat aureos montes.
Sibi, ratiocinata in hunc modum: Dextra
Plena ære multo mihi domum revertetur,
Bene collocetur, ovis emetur, hæc anno
Vertente tantum, spero, mi dabit quæstum,
Ut comparari fœta eo queat vacca:
Ecceunda pariet hæc brevi gregem armenti

Numerosum: & auro me beabit ex lacte,
Caseoque, butyroque, quod forum plena
Manu refundet. Nobile inde equorum par
Hoc ære commercabor. At solum, tanto
Studio exaratum, fructuum feret magnam
Vim. Prata, silvas, vineas dein nummo
Præsentem comam. Læta denique in tanto
Proventu & opibus delicatam agam vitam.
Convivia apparabo: non ibi cantor,

Pfalterve deërit. Cum marito ego restim
 Saltabo ductans: Io, Evoc, Evoc, o Bacche!
 Hæc mente volvens, corbis & fui oblita,
 In gyrum agebat corpus, & pede alterno
 Terram feribat, corbis it: cadunt ova,
 Et fracta ad unum decolorem humum pin-
 gunt.

Stupet illa, inopsque consilii omnis: Er-
 go, inquit,

Grave ingemiscens, somnium puto vidi
 Vigilans, eadem dives atque inops hora.

Humana astutia diabolicam sæpe superat.

ANdreas Lucardus cuidam objicienti
 quod hypocrisim ab ipso didicisset, ta-
 lem fabulam narravit. Fuit monachus qui-
 dam, qui jejunii impatiens, quum nihil aliud
 suppeteret in cella sua, ovum candela ad-
 motum tamdiu versavit, donec percoctum
 esset. Id quum Abbas per rimam introspi-
 ciens vidisset, cellam ingressus, monachum
 acerrime increpuit: qui excusans se agebat,
 dæmonis subtilitate hanc tam malignam
 peccandi rationem sibi commonstratam.
 Ibi dæmon qui sub mensa latitabat, prori-
 piens sese: Mentiris ait, pessime: hanc e-
 nim nequitiam non tu à me, sed ego à te
 didici.

Hospites quomodo ejiciendi.

IN monasterium quoddam duo monachi, negotii quod apud ejus loci Episcopum habebant, causa diverterant. Quum vero diutius ibi moram traherent, cœnobii præfectus Episcopum adit, ut illi expedirentur rogans, quod fere quotidiani ejusmodi hospites monasterii jam ante exiguis facultatibus nimis graves essent; Dicente Episcopo jamdudum illos à se expeditos nec diu forsan hæsuros, præfectus discessum illorum indies expectabat. Quum vero animadvertet, profectioem ipsis cordi non esse: Platonem Episcopi familiarem adit, & consilium ab eo exquirat, Plato re intellecta, ad præfectum ait: Scis domine, immundorum spirituum duo esse genera, quorum unum in nomine Domini, alterum non nisi in oratione & jejunio ejiciatur. Quandoquidem ergo hi, ut videtur, ex primo genere non sunt, crediderim sane ex altero esse genere, ac propterea iis remedia contra eos utendum quæ ibi præscripta sunt, præfectus rem intelligens, prædictis monachis eo vespere cœnam non præbuit: sicque effecit ut illi summo mane in viam sese dederint.

Ablatum raro redditur.

S Athanas dæmoniolum quoddam castigavit, quod jamdiu quemdam quem ad furtum faciendum induxerat, observasset: ne ablatum illè redderet, aiens: satis fuisse quod furtum ipsi persuaserit, neque enim eum qui alteri quid abstulerit facile, ac non nisi coactum id redditurum.

Causa amissi imperii.

M Athæus Vicecomes Mediolanensis à Guidone Turrio urbe ac toto imperio ejectus, Nagatolæ in ditione Veronensi aliquamdiu satis misere, utpote ab omnibus desertus, vitam sustentavit. Ad eum aliquando Guido legatos misit, qui tria hæc explorarent, Præsentem vitæ conditionem, spem reditus, tum tempus; legati quum eò venissent, Matthæum placide ad Athesis ripam inambulanti offenderunt: & mandatis expositis, responsum ab eo petierunt. Ad hæc Matthæus: Quid rerum jam agam ac vitæ meæ conditionem coram videtis, Imperii recuperandi spem nondum me abjecisse, Guidoni dicite. Ad tempus quod attinet, id tum futurum, quando Turrii atque ei adhærentium peccata meis sunt præponderatura.

Par pari.

CAleatius Sfortia Dux Mediolanensis ad Bartholomæum Colionum celeberrimum Veneti exercitus ducem, vulpem cavea inclusam miserat: innuens scilicet veteranum quidem & astutum esse militem, interdum tamen, ut est in proverbio, etiam vulpem capi. Tum Colionus statim avim quandam (quod genus avium pro falconibus pueri principum gestare solent) nolis argenteis & catenulis mire ornatum remisit. Indicare volens, Galeatium juvenem temerarium nec tanto imperio parem esse, imo vix quidquam Principis præter speciem habere.

Nemo sine crimine.

CArolus V. Imperator multis proceribus Hispanis comitatus, tabernam quandam præterequitans, ante quam multi Germani milites, stantes, sedentes, hilariter bibebant; commonstratis aliquot, cuidam ex comitibus ait: Annon Germani hi ut & plerique alii, singulari corporis atque animi robore præstare tibi videntur? Hoc nemo negare potest ait Hispanus: unum tamen mihi vehementer displicet, quod tam immodice vino sese ingurgitant. Et hoc verum est, inquit Imperator: sed an
tu

tu nescis quibus vitiis Hispani laborent? Ut enim illi vini, ita hi alieni sunt avidi.

Aliud (si non idem) de hoc eodem Imperatore narratur. Quum enim nescio quo bello quidam eum accessissent, monentes ut Germanis interdiceret ne sese inebriarent, Imperator, Hoc idem, inquit, erit ac si Hispanis interdicare velim ne furentur.

Focus militaris.

IN Regis Alphonfi exercitu quidam Rostros nomine militans, rubrum pileum in modum gallinacæ cristæ efformatum gestabat. Huic excubias agenti aliquando Rex illudere volens, ajebat: Quando tu galle tandem hoc mane cantabis? Tum Rostros, male inquit, mane cantat, qui vesperi cœnatus non est. Cujus dicti festivitate delectatus Rex, bono Rostro vestem dedit novam & versicolorem, ut non nomine tantum sed habitu quoque gallum repræsentaret.

Ministri heris ditiores.

PRincipe quodam de rei nummaricæ defectu querente, astantium quidam ait: Equidem consilium V. Cels. dederim, ut Cancellariatum, Quæsturam, aut aliud ejusmodi officium aliquamdiu usurper, neque enim dabito quin V. Cels. intra breve
tempus

tempus magnas inde adeptura sit divitias.

Terra omnium mater.

AD Gotofredum Bullionum, expugnatis Hierosolymis, & tota fere Palæstina subacta, vicini Reguli certatim dona adferentes, quam ipsum simplici veste indutum, sine ullis Regiæ dignitatis insignibus, in terra sedentem vidissent, vehementer admirati sunt, existimantes nequaquam tanti imperatoris dignitati convenire, ita fere nudum, humi sedentem, ab omnibus conspici. Id quum interpres Regi indicasset, subridens Gotofredus vicissim eis indicare jussit, Nemini turpe esse, terræ insidere, ut è qua universum hominum genus prodierit, & eodem sit reversurum.

Raro meliora succedent.

Mortuo quodam excellentis doctrinæ & virtutis Cardinali, quum N. eam dignitatem homini hisce rebus parum instructo datam vidisset, Noster, inquit, Pontifex jam facit quod rustici facere solent, qui fracto aut amisso cultro, in vaginam interrim, ne corrumpatur, lignum pro ferro condunt.

Summa quisque petit.

Julio III. qui Cardinalis de Monte antea dicebatur, sutor Pontificias crepidas induens,

duens, quum eas nimis angustas pro pedis modulo esse dixisset, ac propterea eas refarcire & ad Pontificis pedem aptare vellet: Tu vero, inquit Pontifex, strenue calceos hos meis pedibus indue, quibus mihi commodiores nullus unquam sutor confecit.

Quatuor mala ex quatuor bonis.

Quatuor bonæ matres, quatuor pessimas filias parere solent: *Veritas Odium, Prosperitas Superbiam, Securitas Periculum, Familiaritas Contemptum.* Hanc sententiam è fatuo in Gallia audivisse se testatur Marcellus Virgilius, quæ profecto vel ipso Thalète aut Salomone digna est.

Idem facete, Senes, aures in sinu, pedes in manibus, & dentes in cingulo portare dixit.

Aliud Regem, aliud privatam decet.

Alphonfus Aragoniæ Rex à Consiliario quodam reprehensus, quod contra omnium fere senatorum sententiam bellum suscipere decrevissêt, Oportebat, inquit, Consiliarios Regis aut ipsos Reges esse, aut certe animum Regis habere: siquidem multa consiliariis & hominibus privatis conveniunt, quæ Regi non conveniunt: Et Parmenoni licet, quod Alexandro non licet. Illud sane certum est, *talem plerumque esse Principem, quales illi quos circum se habet.*

Na-

Natalium obscuritas nemini probro est.

QUM præsentē Alphonso Rege de Nicolao Picennino sermo incidisset, & in illo alius rei militaris peritiam, alius quæ apud milites valeret auctoritatem, alius fortia facinora, alius denique aliud laudaret: quidam imaginariæ nobilitatis opinione inflatus, hæc omnia, inquit, fortasse aliquid essent, si Ianionis (ita enim perhibebatur) non esset filius. Tum Alphonfus, *Equidem malim, inquit, Nicolaus Picenninus esse quam Regum quorundam filius.* De Picennino quidem sic AENEAS SYLVIVS: *Picenninum Ianionis filium quasi regem nostra ætas venerata est.* Hanc in sententiam poëta.

*Malo pater tibi sit Thersites, dummodo
tu sis*

*Æacidæ similis, Vulcaniaque arma ca-
peffas,*

*Quam te Thersitæ similem producat A-
chilles.*

Impudens petacitas elusa.

AD Alphonsum aulicus quidam venit, in somnis visum sibi narrans, sacculum aureis plenum à Rege sibi donatum, Cui Rex: *An nescis somnis Christianos nihil tribuere?*

Eadem arte Papa quidam Cervæ Episcopum

copum elusit. Quum enim is diceret, famam spargi, Sibi à Pontifice urbis præfecturam demandatam, Scis, inquit Pontifex, *famam tam ficti quam veri nunciam. Falsam quidem esse tu re ipsa experieris.*

Quod firmissimum imperii columen.

Ludovicus Sfortia Dux Mediolanensis, Ludovico XII. Franciæ Rege expeditionem contra ipsum adornante, Saccum Cancellarium suum interrogavit, si forte contingeret ut à Rege obsideretur, quamam in re porissimum post Deum fiduciam collocare deberet? *Subditorum, inquit Saccus, amor & benevolentia tutissimum est in omni adversitate perfugium.*

Similiter Alphonfus Rex monitus, ne ita solus, sine ullo satellitio, prodiret, ac populus se crederet: *Nequaquam, ait, solus ego ambulo, sed mea me comitatur integritas & æquitas.* Dissimilis hic valde fuit multis Principibus, qui metui quam amari pulchrius ac suæ magnitudini magis decorum existimant. Sed illi hoc Ciceronis cogitent: *Malus custos & magister diuturnitatis est metus.* Idem ex Ennio: *Quem metuunt, oderunt: quem quisque odit, periisse expedit.* Idem alibi: *Qui se metui volunt, à quibus metuuntur, eosdem metuant ipsi necesse est: nullaque adeo vis imperii tanta est quæ premente metu, possit esse diuturna.* Id

Id autem verum esse, supradictus Sfortia suo probavit exemplo. Hausta enim ex illis Cancellarii verbis, affectati ab ipso imperii suspicione, ut quem subditis ob æquitatem, charissimum esse non ignoraret, eundem capitis supplicio affici iussit: quod quidem ille magna constantia subiit, & approbrata Duci crudelitate, his verbis extremum ei Vale dixit, vel futurum potius prædixit: *A me il capo, à te il stato*, id est, Mihi quidem jam caput adimitur, at tu mox universa ditioe & imperio exueris. Quod & postea factum est, Mediolano à Franciæ Rege expugnato, & Sfortia Duce in miseram captivitatem abducto.

Marte, non fraude.

Idem sæpe dictus, sed numquam satis laudatus Rex, quibusdam Francisci Sfortiæ, qui cum bellum gerebat, clandestinis artibus Ducatum tollendi consilia ineuntibus, Numquam, ait, *placuit mihi victoria quam ignominia & pœnitudo sequitur*. Quod si ab eiusmodi consiliis non desistatis, equidem faxo ut quantopere mihi ea displiceant, ipso facto sentiatis.

Idem Rogerio Pallantiæ Comiti ad Joannis Castiliæ Regis cædem sese offerenti, Mihi, inquit, licet non dicam Castiliæ, sed universi orbis imperium hoc modo acquirere

rere possim, nemo tamen persuaserit, ut in tam turpe ac detestabile facinus consentiam.

Singulare filii erga patrem modestiæ exemplum.

Ferdinandus Alphonfi vere Magni Pater, mortis horam non procul abesse animadvertens, Alphonsum filium ita alloquutus esse dicitur: Non ignoro, mi fili, omnia regna mea, quibus quamdiu Deo visum est præfui, tibi tamquam primogenito deberi: velim tamen ut te non abnuente fratri tuo Joanni Castiliæ regnum tradere mihi liceat, Hoc ut à te me impetrare finas peto, ac si pateris, rogo etiam atque oro. Ad hæc Alphonfus: Scio, mi pater & domine, omnia hæc regna, immo omnia fere quæcumque habes, mea esse, ita tamen ut ea omnia favori tuo & bonæ voluntati accepta referenda intelligam, coque semper, atque etiamnum paternum tuum animum ac voluntatem ei quod ratione primogenituræ mihi competit juri prætuli. Quod si ergo pro singulari tua sapientia existimas, regna hæc à fratre meo commodius ac melius quam à me gubernari posse, non abnuo quin omnium eum hæredem ac dominum instituas, ego tam in hac quam in aliis rebus omnibus voluntati tuæ non secus quam ipsius Dei manda-

to morem geram. His auditis, senex ob-
ortis lachrymis, filium amplexus, tanto
quietius postea è vita discessit.

Rara avis.

QUUM Alphonsus immatura adhuc æta-
te regnum iniisset, Senatores ac proce-
res eum adierunt, significantes, utile atque
adeo necessarium sibi videri ut septem viri
qui Deum metuerent, Justitiam amarent,
cupiditates suas frænarent, nec ullis donis
aut muneribus corrumpi se finerent, ipsi
adjungerentur, quorum consiliis in admi-
nistrando Regno uteretur. Consilium hoc
probavit Alphonsus, & ad proceres conver-
sus, Si, inquit, non septem sed unius ejus-
modi viri mihi copiam feceritis, equidem
non tantum regni administrationem ei ul-
tro tradam, sed regno quoque cedam.

Animi nostri origo.

IDEM Davalo è proceribus uni, quærenti,
quî fieret quod anima hominis num-
quam quiescere posset, sed semper ab uno
ad aliud tenderet? Anima inquit, nostra
originem suam à Deo habet: nec prius
quiescere potest, quàm eò unde orta est, re-
dierit: nec vero caducis his & fluxis rebus
umquam satiari potest, sed Deum ac cœ-
lum, tamquam proprium sibi & naturalem
locum

locum petit & desiderat. Quid magis Christianum dici posset? Nec mirum hoc in tali Rege, qui quater decies sacra Biblia, cum Commentariis, sibi perlecta vere gloriatus est.

Magnanimum responsum saepe magis prodest quam obest.

Adolphus Comes Nassovius, qui Anno M. CCXII. ad Imperatoriae dignitatis fastigium evehctus est, cum Brabantiae Duce bellum gerens, quinque eo bello interfectis praecipuis Brabantiae magnatibus, tandem captus & ad Ducem adductus fuit, Eum Dux torvum intuens, rogabat, *Quis tu es?* Adolphus, sum inquit, Comes Nassovius. *Sed quis tu es?* Tum Dux: Brabantiae Dux sum, quem tu bello jamdiu vexasti. *Miror ergo,* ait Adolphus, *te gladium meum effugisse, quem sane contra te acueram.* Hoc Magnanimo captivi etiam responso motus Dux, Adolphum non liberum modo dimisit, sed rogatum quoque ut amicus sibi posthac esse vellet, multis donis & muneribus ornavit.

Imperatoris hujus symbolum fuit: *Præstat vir sine pecunia, quam pecunia sine viro. Animus est qui divitem facit.* Quod quidem ex illo Themistoclis desumptum videtur, qui utrum diviti & fatuo, an pauperi & pru-

prudenti filiam elocare mallet, rogatus; Malo, inquit, virum pecunia, quam pecuniam viro indigentem.

Recte Horatius:

Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.

Et in Odis idem:

----- *Bene est cui Deus obtulit,
Parca quod satis est manu.*

Nec minus sapienter Seneca: *Quemadmodum nihil refert, utrum ægrum in lecto ligneo an in aureo colloces, quocumque illum transtuleris, morbum suum secum auferet: ita nihil refert, utrum æger animus in divitiis sit vel paupertate, malum suum semper illum sequitur.*

Et mimus:

Cui convenit cum paupertate, dives est.

Nec qui parum habet, sed qui plura cupit pauper est.

Quod vult habet; qui velle quod satis est potest.

Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.

Magnatum vita.

Henicus Glareanus vir doctissimus, sed parum opulentus, rogatus ab amico, quomodo viveret ac valeret? Ego, inquit, Principum ac magnatum vitam vivo; Altero quærente, qualisnam ea esset? Ego, inquit,

quit, bibo & genio indulgeo, interim in omnium ære sum & maneo.

Pulchrum caput; sed cerebrum non habet.

Angelus Staffa Florentinorum ad Sigismundum Malatestam Ariminensium tum Principem legatus, pileo sine petaso, ex more illius temporis grandi & spaciofo utebatur. Mirus hic habitus Ariminensibus visus est, ut qui etiam media hyeme caput leviter integere, collum nihilominus fasciis involutum habere solent. Ex iis ergo unus Marcovaldus nomine, per irrisionem ad Angelum inquit: Crediderim sane vobis frigida valde esse capita. Cui Angelus: Dicam tibi quamobrem nos capita tam diligenter custodiamus, Vos, credo, de anserum aut anatum estis genere, ut qui etiam mediis pluviis capita versus cœlum surrigunt, nec nebulam aut ullam tempestatem curant, quum scilicet vix micam habeant cerebri: At nos, quibus cerebrum est, illud quoque sedulo, nequid noceat, curare debemus.

Errata aliorum operta, aliorum occulta.

QUum Medicus quidam nescio quod in pictura erratum reprehendisset, pictor astans, ægerime id ferens, non in Medicum tantum, verum etiam ipsam Medicinam

H

nam

nam multa convicia effudit, inter alia illud quoque objiciens, solis Medicis homines impune licere occidere, nec ullum esse Medicum, qui priusquam artem recte condiscat, unum cœmiterium mortuis non impleat. Ad hæc Medicus, Bona verba, inquit, quæso. In hoc sane vestra ars præstat, quod tam excellentiam quam errorem operis dies ostendit, At in eo fortuna nobis magis est propitia, quod cura nostra sanatos, vivos omnium oculis exponit, sed errores nostros ab oculis ablatos, sub terram abscondit.

Facetum.

Q Uum Romæ inter quosdam nobiles & doctos de Francisco Petrarca ejusque operibus sermo haberetur, & quidam dicerent, multa eum ex antiquis nescio quibus versificatoribus desumfisse; alii vero è suo unius ingenio ea quæ hodieque cum admiratione leguntur, expromfisse contenderent: Humor quidam Bononiensis (de cujus joci integer liber scribi possit) qui sermoni huic intervenerat, & posito pallio mensæ assederat, sententiam rogatus, Ego, inquit, existimo Petrarcam antiquos illos Poëtas ita tractasse, quemadmodum Hispani pallia per noctem surrepta, quæ novis ornamentis aliisque modis ita reconcinnant,

cinnant, ut ne agnosci possint. Forte ibi aderat Hispanus nobilis, qui audito hoc gentis suæ elogio, converso ad Humorem vultu, Quid tu, inquit, de Hispanis loqueris. Tum Humor quasi mirabundus, Ergo tu, inquit, Hispanus es? ac statim per puerum pallium sibi deferri jussit, eoque humeris injecto lessum se recepit. En Satyricum dictum & factum simul.

Levitas fœminarum propria.

MUltis virginem quandam nobilem ob eximias tam animi quam corporis dotes collaudantibus, unus sive invidia, sive contradicendi studio, vanam eam & levem esse dixit. Ibi matrona quædam honestissima, Ergo tu, inquit, hoc vitium quoque à muliebri sexu afferre, & tibi tuique similibus adscribere cupis! Quid ergo eis relinquis.

Mordax in Principem.

Sylvester Bottigella magnati cuidam, quænam dotes Principi necessariæ essent quærenti, Omnes illæ, inquit, quæ tibi defunt. Hodie per jugulum talia verba reditura sint.

Hominibus non facile fidendum.

Bello quod Julio III. Pontifice in Italia gestum fuit, Rudolphus Ballionus &

Ascanius Gornia Pontifici militantes, à monacho quodam, qui quasi pro sancto habebatur, persuasi, copias ad Cutilianum montanam Pistoriensis ditionis arcem, ejus opera clam occupandam adduxerant: quibus in insidias antea præparatas præcipitantibus & male multatis, Pontifex, accepto cladis nuncio, indignabundus exclamasse dicitur: ô stulti homines qui Deo ipsi non credunt, Sanctulo credere non dubitarunt.

Sera admonitio.

Alphonsum Pazzium nobilem Florentinum cum aliis multo deposito precio ludentem, quidam his verbis admonuit: Cave Alphonse, ne reliquum perdas. Tum ille, qui fœnum in cornu gerebat: Equidem cavebo quantum potero, verum te eadem de re admonendi, scio jam dudum tempus præterisse. Cujus dicti acrimoniam bene intellexit is, qui præter signatam pecuniam, etiam multa beneficia à Cardinali cognato ipsi relicta, jam amoribus & vanitatibus impenderat.

Idem Alphonfus cum quodam in judicio contendens, quum adversarius inter alia ei tamquam malefani capitis argumentum, objecisset, quod à patre duodecim ipsi tutores sive curatores dati essent. Nil mirum

mirum hoc, inquit, quin credo patrem meum, si scivisset tecum mihi rem aut litem fore, non duodecim sed viginti quatuor mihi daturum fuisse.

Præpostera vel impia potius eleëmofyna.

Thomas Guadagnius mercator Florentinus, usitatis etiam hodie artibus tantum lucri fecit, ut Francisco I. Franciæ Regi quinquies centum scutatorum millia mutuo dederit. Hic post mortem aliquam sui memoriam & monumentum relinquere cupiens, Lugduni Nosocomium extruere instituit. Præparato jam ad fundamenta solo quemcunque amicum aut notum nactus eò ducebat, consilium operis quam poterat optima forma & modo exædificandi, exquirens. Quum vero inter alios aliquando Nicolaum Salterellium Florentinum itidem, hominem facetum & architectonicæ artis non imperitum eò duxisset, eique omnia ædificii lineamenta & partes commonstrasset, rogans ut si quid immutandum aut commòdius faciendum animadverteret, indicare id ne gravaretur: Salterellius, Cetera, inquit, mihi satis placent, unum tamen desidero: quod scilicet nimis parvum & angustum mihi videatur. Cur hoc dicis? inquit Guadagnius, non tu vides quantum hoc universum sit spatium?

Est magnum sane, inquit Salterellius: si tamen omnes huc veniant quos tu ad paupertatem redegisti, nimis, scio, angustum erit, immo vix dimidiam eorum partem capiet.

Par pari commissum.

JUvenem quendam ab amico ad prandium invitatum, nobilis virgo, quod eum hodiernæ civilitatis parum expertum videret, ex opposito sedens pudore afficere volebat. Cernens ergo cibum ante juvenem positum hinc inde truncatum, Sane, ait, domine, fortis es. Tum ille qui ipsam non minus strenue, sed forte civilius aliquanto manducantem viderat, Mihi quidem, inquit, fortis esse necesse est, ut qui non minus robustum habeam antagonistam.

Cui patientia.

HOMO quidam facetus amicum qui debiti causa ad monasterium sive locum quendam sacrum confugerat, invisens, quum curarum ipsum & cogitationum plenum vidisset, quamvis rem omnem sciret, interrogavit tamen, Quid ita tristis esset? Cui is: Equidem quamdiu vixero vix, credo, tristitia à me abscesserit! Scis enim, opinor, quam multa scutorum millia non ulla mea culpa, sed fortunæ malignitate
brevis

brevi tempore amiserim. Et jam credito-
res mei fortunarum mearum reliquiis non
contenti, etiam carcerem & vincula mihi
minantur, nec ullo alio modo pacisci me-
cum volunt. Ac profecto jamdudum spe
omni abjecta, mortem mihi ipse conscivis-
sem, nisi è lectione libri cujusdam, *De*
Patientia inscripti, rursus spiritus aliquid
& animi hausissem, quem quidem divinitus
mihi objectum credo, ut à tanto facinore
desisterem, & ad meliorem mentem redi-
rem. Ibi Paulus, ergo jam, inquit, cre-
ditoribus vestris omnibus satis factum est?
Non, ait ille. Tum hic rursus: Ergo illos
potius librum hunc *De Patientia* legere
oportebat, qui velint nolint, eo quod
ipsis debes, carere coguntur.

Filii degeneres.

DOctum quendam, nobilem & magnæ
auctoritatis hominem princeps roga-
rat, an filios, & quot haberet? ille cogita-
bundus aliquamdiu sedens, nihil respondit.
Princeps ergo verba ab illo minus intellecta
existimans, idem rursus rogat. Ibi ille,
Nullos, inquit, habere me pœne dixeram,
etsi tres habeo, quorum primus valde sa-
piens sibi videtur; quum plane sit & fun-
gus & fatuus: alter ob formam mirifice sibi
placet, quum tamen Therseite sit defor-
mior,

mior: tertius fortis haberi vult, qui ipsam ignaviorem possit facere ignaviam. Tales ergo quum sint, orbem me recte puto.

Fœminarum mores.

Hospes quidam apud N. civem divertentem. Quum vero mulieris continuis clamoribus & rixis domum implentis offensus importunitate, de mutando hospitio cogitaret, eoque veniam ab illo petiisset: Quid tu hominis es? inquit bonus ille paterfamilias, qui vix biduum aut triduum uxoris meæ mores ferre potes, quos jam ego per viginti & amplius annos, patienter fero.

In Timidum.

Quidam hominem timidum obvium habens, undenam veniret, rogabat. Quum ille in macello se fuisse dixisset, alter, Quæso, inquit, an tu eum locum adire ausus es, ubi tor boves & oves occisæ sunt & quotidie occiduntur?

Ad Proditionem qui, apti.

DE prodenda quadam arce miles multis sceleribus infamis cum Alexandro Ragonio & aliis proceribus egerat. Id intelligens N. vir prudens dicto Comiti à secretis, sedulo monuit ne homini fidem haberet,

beret, ut qui pessimus esset & sceleratissimus. Tum Rangonius, Tanto melior, inquit: si enim aliis esset moribus, hanc ad rem parum esset idoneus.

Facetum de Nanis.

Nicolaus Constantius roganti cuidam, qui fieret quod plerumque homines pumili essent animosi? Eo, inquit, quia exiguo corpusculo defendendo sufficere se putant.

In voraces.

Quidam inter duos homines voracissimos sedens, ab amico forte superveniente rogatus, quomodo se haberet? Male, inquit: quippe inter Scyllam & Charybdim versor.

Judices ungenti.

Non minus vere quam eleganter quidam ait, qui negocia sua feliciter expedire velit, ei judicis manus ungentas esse, quod quidem unguentum tantæ virtutis est, ut cuicumque causæ apud Advocatos alium colorem, & apud Judicem ipsi quoque Justitiæ alium habitum conciliet. At unguentum hoc non ex oleo, sed ex auro & argento confici debet. Mysterium hoc non intelligens mulier quædam, cui nescio

quæ causa apud judicem erat, monita à vicino, ut si quid impetrare vellet, judici manus ungeret, lecythum oleo plenum secum detulit, & ad Judicem accedens, manus ipsius perungere cœpit. Mulieris simplicitatem, & ipsius actionis mysterium intelligens Judex, satis, inquit, hujus unctionis est: at jam ad extergendas manus ulnis aliquot panni opus sit, quas quum postea mulier ad Judicem tulisset, & quod petierat obtinuisset, unctionis nullam, sed deterfionis magnam vim esse prædicavit.

Quemadmodum aurum Lydio lapide, ita homines officiis & muneribus probari, Alphonsus Rex dicere solebat. Cui simile est illud vulgatum: *Magistratus virum ostendit.*

In munerum captatores.

LUDOVICUS XI. Franciæ Rex acceptis nescio unde duodecim scutorum millibus, non ignarus mox aulicos undique tamquam ad prædæ partem convolatuos, pecuniam omnem in mensam effundi jussit: & ad circumstantes conversus, Numquid, ait, jam probe nummatus Rex sum? quid vero his mihi nummis faciendum censetis? Quamquam facile ipse intelligam, quum donati mihi sint, aliis quoque à me donandos. Ubi jam sunt amici mei, qui
gratum.

gratum mihi & utile officium aliquod præ-
titerunt? Omnium animis magnam in
spem erectis, Rex quempiam hianti ore at-
que oculis thesaurum illum quasi devoran-
tem conspicatus, Quid tu, ait, hominis es?
nullane recensere tua potes merita, quæ
aliqua digna sint compensatione: Ille fal-
cones Regis sese diligenter & fideliter, ac
magnis etiam cum suis expensis aluisse
dicebat, seque Regiæ liberalitati quam hu-
millime commendabat. Inde alii atque
alii prodeuntes, sua quisque officia, atque
interdum etiam non sine mendacio, jacta-
bant ac deprædicabant. Adstabat vero in-
ter reliquos Regis Cancellarius, quem
ipsum Rex quoque acciri jusserat, sed re-
liquis prudentior, nulla sua merita narra-
bat, sed tacitus tanquam post scenam sive
sifarium, se continebat. Re in longum, ut
cupiditas illorum & spes tanto magis ac-
cenderetur, protracta, tandem Rex ad Can-
cellarium conversus, An tu, inquit, solus
nihil postulas? an solus nihil habes quod
prædicare possis? Ibi Cancellarius: Ego
inquit, ô Rex à tua liberalitate multo plus
accepi quam omnibus meis officiis um-
quam promerui: ac jam in illam tantum
mihi curam & cogitationem incumben-
dum est, ut quantum possum gratum me ex-
hibeam, tantum abest ut quidquam à Re-

gia Vestra Majestate poscere velim aut de-
beam. Ergo tu, inquit Rex, solus inter
tam multos, pecunia opus non habes?
Equidem respondit Cancellarius, ut opus
non habeam, jamdudum Regia Vestra li-
beralitate mihi prospectum est. Tum Rex
ad reliquos, Numquid magnificus, inquit,
Rex ego vobis videor, qui Cancellarium
habeam tam opulentum? Hinc dici non
potest quanto majorem spem plerique
omnes conceperint, postquam audivere
Cancellarium neque sibi quidquam posce-
re, neque opus habere. Suspensis diu
omnium animis, Rex tandem Cancellari-
um ad se vocat, & Quamvis, inquit, tu
solus nec à me petere quidquam, nec ullum
tuum meritum jactare volueris: ego tamen
& præteritorum conscius & futurorum cer-
tus, volo ac jubeo ut quantum nummorum
in hac mensa jacet, id omne domum tecum
auferas. Mox reliquis, qui tamquam corvi
hiantes delusi, tristes hæc audiebant, Vobis,
inquit, alia occasio expectanda est. *Qui bene
servit, & tacet, etiam tacens, petit.*

Regia Cardinalis cujusdam vox.

Hippolytus Medicis Cardinalis Clemen-
tis VII. Pontificis nepos magnifice &
munifice numerosam alebat familiam, adeo
ut quamvis maximi redditus, vix tantis sum-
ptibus

ptibus sufficerent. Ejus rei Pontifex non ignarus, quodam die, Hyppolyto animi gratia in campum exspatiato, omnium ministrorum ipsius catalogum, adscripto quo quisque fungeretur munere, adferri sibi jussit: ac primum ad tantam multitudinem pœne obstupuit; deinde sumpto stylo, multorum tamquam inutilium, aut certe non valde necessariorum nomina deleuit. Accersito deinde domus præfecto, Tu, inquit, hero tuo, nepoti meo, indica velle me omnino & jubere, ut eos omnes quorum nomina hic deleta vides, à se dimittat, ut quibus sine ullo incommodo carere possit. Vespero domum reverso Hippolyto præfectus, exhibito catalogo, Pontificis mandatum exponit. Quo audito, Cardinalis in hæc statim verba erupit: Verum quidem Pontifex dicit, me tot ministris opus non habere; at quum illi me opus habeant, interdico tibi ne tu quenquam eorum quos ille erasit, amoveas.

Liberum & facetum Legati responsum.

ANtonius Puccius Florentinorum ad Philippum Ducem Mediolanensem, Astrologiæ valde deditum, legatus, quum diu audientiam impetrare non posset, quod Dux totus ex Astrologi consilio penderet: tandem à Principe (quum Astrologus tem-

pus jam commodum venisse monuerat, vocatus & mandata exponere iussus, venire detrectavit, inquires: Si Duci ea hora horoscopus faveret; sibi non favere.

Astrologiæ vanitas.

Mirifica fuit ac incredibilis etiam Alphonsi Aragoniæ Regis in omnes liberalitas, tum præcipuus erga litteratos amor. Is tamen in tanta doctorum, & in quacumque disciplina præstantissimorum virorum, quam semper circa se habebat, frequentia, neminem umquam Astrologum aut ad se invitasse, aut ulla munificentiâ prosequutus esse dicitur. Cuidam de eâ disciplina differenti, idem sic respondit: *Astra sive stellæ stultis, at sapientes astris imperant. AEquum igitur fuerit, ut stulti Principes Astrologos in precio habeant, quos sapientes merito contemnunt.*

Quo tempore Concilium Constantiæ celebrabatur, Petrus de Monte Alcino famosus Astrologus Prognosticon edidit, in quo inter alia, si diis placet, vaticinabatur, eo anno Sigismundum Austriacum Imperatorem, Romæ à Papa coronatum iri, ac Joannem XXIII. Papam, qui ad Concilium ad dicendam Causam evocatus fuerat, honorifice in Italiam ad pristinam dignitatem reversurum. Quum vero de-

posito

posito à Concilii Patribus Joanne, & Sigismundo Italicam profectioem intermitte, neutrum factum esset : & dicto Astrologo quidam tam manifestum mendacium exprobrarent : Ne, inquit ille, vobis hoc mirum videatur, quod de duobus stultis judicium ferens, à vero aberrarim, de quibus ne ipse quidem Ptolemæus vel unum verum verbum prædicere aut divinare potuisset.

Ære dirutus.

Nobilis quidam Romanus, consumptis fere omnibus facultatibus à mercatore vestem & alia emerat, certo solutioni constituto tempore, quo elapso, bonus ille debitor, nusquam argentum quo satisfaceret reperiens, à publico aliquot dies abstinuit, totus interea in modo aliquo solutionis comminiscendo occupatus. Quum vero nihil expedire posset, solitudinis pertæsus negotia solita in foro & alibi rursus obire cœpit. Mercator quamvis homini non semel occurrisset, aliquandiu tamen tacuit, tandem vero ubi illum non modo solutionem procrastinare, verum etiam moram, uti ante consueverat, non amplius excusare animadvertit, quodam die obvium monuit, ut recorderetur solutioni præstitutum tempus jamdudum præterisse.

teriisse. Ille equidem satis, inquit, cujus me mones recordor, ac sæpius etiam cogitavi ac recogitavi qua ratione tibi possem satisfacere: quum vero nullum hæcenus modum comminisci potuerim, statui illam cogitationem & curam debiti hujus à me extorquendi, tibi relinquere.

Alius obærat, quoties mane è lecto surgebat, Male pereat, inquit, quisquis me hodie debiti nomine appellârit. Idem deinde à creditoribus obviis, aut etiam ultro eum quærentibus, monitus quod ipsorum plane oblivisceretur: Ne vos, inquit, hoc dicite me vestri oblitum esse, ut quorum etiam hodie è lecto surgens, sim recordatus. *Superius illud argutum magis quam honestum: hoc parum Christianum.*

Ambitiosi quam ægre aliis cedant.

QUM anno M. D. XXXVIII. Paulus III. P. belli inter Carolum V. & Franciscum Franciæ Regem componendi causa, Niceam quo dies condictus erat, proficisci constitisset; M. Andreas Tatinus, Pontificis medicus & domesticus, Vereor, inquit, Sanctissime pater, ne idem vobis accidat quod Eremitæ cuidam, qui Deum cum Sathana reconciliandi negotium susceperat. Talem deinde fabulam exorsus

exorsus. Fuit Eremita quidam, cui ob vitæ morumque sanctitatem diabolus visibili specie varie illufit: quas tamen ille tentationes omnes Dei præsentia & auxilio superavit. Quum vero hac occasione idem cum utroque, Deo scil. & Sathana, sæpius loqueretur, illa tandem animum ipsius subiit cogitatio, quomodo unum cum altero in gratiam reducere posset. Ac prius quidem Deum affatus, Vides, inquit, Domine, quam multas infœlices animas malus ille Sathanas hostis tuus quotidie seducat, ac nullum ullo umquam tempore tam tuis quam piorum conatibus adversandi finem faciat. Optimum itaque, mihi videtur, atque ita uti facias rogo & obsecro, ut culpam omnem ei condones, eumque in gratiam recipias, quod is à tam perniciosis hominum generi artibus & consiliis posthac desistat. Non recuso, inquit Deus, modo is culpam suam agnoscat ac deprecetur. Tam facili accepto responso, jam bono illi Eremitæ res pœnæ confecta videbatur. Ubi ergo primum diabolus ipsi apparuit, his ad eum verbis usus est: Quid tu miser tandem ex tot animabus perditis lucri facis? Quid infœlices illi mortales in te commiserunt, quos tanto numero in infernum trahis? Non tu vides te illis quidem nocere, tibi tamen ne hilum

qui-

quidem prodesse? Quanto magis è re tua fuerit, cum Deo in gratiam redire, ac tantis te malis, laboribus & cruciatibus quos tibi inimicitia hæc affert, liberare, multis deinde aliis in eandem sententiam adductis rationibus, tandem ait, hanc controversiam omnem paucis verbis dirimi ac componi posse. Hic diabolus Eremitæ verba & consilium non aspernatus, ab eo modum & conditiones futuræ reconciliationis scire voluit, qui respondit, quatuor verbis rem omnem transigi posse, his scilicet: *Peccavi Domine, miserere mei.* Hoc bene habet; inquit Sathanas. Sed quid ais? Quatuor hæc verba utrum à me an ab illo dici vis? A te, inquit Eremita. Numquam hoc fiet, ait diabolus; ac indignatione plenus ab Eremita discessit.

Ne rixæ aliorum te immisceas.

Quidam duorum pugnam diremturus, profundum in capite vulnus acceperat. Adductus medicus cerebrum scrutari cœpit, num forte læsum esset. Tum astantium quidam, Frustra, inquit, tu apud hunc cerebrum quaris, quod si habuisset, nunquam se alienæ rixæ immiscuisset.

Poëtæ famelici.

Quum in convivio poëtarum facta esset mentio, & quidem varia eorum genera,

ra, ut Epicos, elegiacos, lyricos, melicos, &c. recensuisset: Stephanus Ferrarius, Mirror, inquit omnium frequentissimos à te omitti, Rogante altero, quinam illi essent, *Famelici*, respondit: quos sane hodie complures esse nemo negaverit.

Absentes non rodendi.

Orto inter quosdam de iis qui omnibus detrahère, ac de omnibus, maxime de absentibus male loqui consueissent, sermone, Carolus Vicecomes, Episcopus postea Vingintimilliensis, Ego, inquit, potius omnibus, etiam indignis benefecero, quam de inimico meo vel etiam digno male loquar. *Generose & Christiane.*

In tardam stipendiorum solutionem.

Ulysses Spinus centurio, quum milites non semel ob tardam stipendiorum solutionem tumultuari conantes, sua fide interposita ægre in officio continuisset: tandem allato unius mensis stipendio, & instituta lustratione, Commissarius ex militibus unum, tamquam extra numerum is & adscititius esset, arguit, inter cætera dicens, faciem sibi hominis notam, & aliàs visam, eidem tamen è primoribus dentem unum defuisse: at hunc nullo carere. Tum centurio indignabundus, Quid hoc mirum? inquit,

inquit. Tamdiu vos cum stipendio mansistis, ut interea huic novus dens succreverit.

Facetum & ridiculum.

MArcus quidam Laudensis Cardinalis N. domesticus quum carnem duram & nigram mensæ appositam vidisset, continuo quanta potuit celeritate, nescio quid murmurans, sese proripuit. Paulo post vultu lætabundo reversus, & à sociis rogatus, cur tam properè à mensa surrexisset: Equidem, ait, ô socii & commensales charissimi, dici vix potest quum primum carnes has mensæ inferri vidi, quantopere conturbatus fuerim. Argumentum enim è colore, odore, sapore & duritie sumens, jam de mea mula actum, hasque ipsius carnes esse putabam: celeriter ergo ad stabulum cucurri, ut an superstes adhuc esset, viderem: eaque viva adhuc & integra inventa, lætus jam ad vos redeo.

Inhumanum Medici factum.

BAccius Medicus Florentinus, artis suæ bene gnarus, sed cerebrosus; ad fœminæ cujusdam curam vocatus, explorato arteriæ pulsu, qui vehementis febris indicium faciebat, inter alia tandem de ætate rogavit. Quum illa sexaginta tres annos

na.

natam se diceret, rejecto ægræ brachio, Quamdiu, inquit, tu in hoc mundo vivere cupis? & irato similis, bonam mulierem incuratam reliquit.

Prima ætas sequentis indicium.

Carolo Austriaco, qui postea ejus nominis V. Imperator fuit, adhuc adolescenti, decem pueri nobiles ejusdem fere ætatis, tam conversandi quam serviendi gratia adjuncti fuerant, ac dati viginti aurei mensuri, quos pro sua voluntate & arbitrio dispensaret. Accepta igitur primi mensis provisione, statim omne id aurum inter dictos suos cœtaneos & pueros, secundum arithmeticam proportionem divisit: qui id ipsum quoque sine ulla mora, vix apud se calidum extruserunt, & in res nullius aut parvi momenti, ut mos est puerorum, abusi sunt. Id quum Carolus animadvertisset; allato secundi mensis auro honorario, pueris avide prædam iterum æqualiter, uti putabant, dividendam expectantibus, uni ex illis aureum dedit, & eo crumenam emere jussit, inque eam allatam statim reliquum aurum reconditum, cuidam familiarium paullo adultiori assignandum dedit, idem deinde tertio ac quarto mense factum; iisdem pueris valde ringentibus, hoc iis, etiam quibus eorum cura

com-

commiffa erat, vehementer admirantibus, & de innata quadam avaritia hinc facientibus conjecturam, Non multò poft quum Carolus intellexiffet puerorum uni, nescio quo cafu, equum periiffe, familiari illi de- pofitario & custodi mandavit ut eidem & aurum omne & mafupium traderet, ac fuo nomine donaret. En virtutem ante annos, & quod vulgari proverbio dici folet, *Ex aurora diem.*

Poëta ne fis importunus.

FRanciscus Philelphus fuperioris ætatis vir doctiffimus, fæpiffime aliorum rogata fcribendis orationibus, epitaphiis, epigrammatis, & id genus talibus, fine emolumento fere occupatus, quodam nimis importune, ut cognato fibi adolefcenti mortuo epitaphium fcriberet urgente, defuncti nomen edi fibi juffit. Quum is Joannem vitellum (qui Latinis vitulus eft) vocari dixiffet, Philelphus leviter arrofo ungue, fequens Epitaphium (quod poftea aliis quoque accommodatum fuit effinxit.

Jupiter omnipotens Vituli miferere Joannis,

Quem mors præveniens non finit effe bovem.

Continuus metus peffimus carnifex.

TRespades Mantuanus quum hominis cujufdam acerrimi, qui ob nescio quam

quam injuriam plagas ipsi minatus fuerat, manus effugisset, tandem ab eodem forte fortuna obviam facto probe deplexus, multum sibi gratulatus est, quod posthac quieto sibi animo domo egredi, & per urbem ambulare liceret.

Alius simili modo à quodam acceptus, digresso eo à quo male multatus fuerat, Benefactum, inquit, quod tandem à te ira, à me vero metus discessit.

Cur podagrici loquaces.

Quidam rogatus, cur podagrici plerique tam essent loquaces, Ideo, inquit, quod pedes in lingua habeant.

Idem Ennium poëtam, agebat, quoties pedum doloribus vexabatur, multo vino se ingurgitasse, ac tum demum ligatis pedibus, soluta lingua, quod vellet versus profudisse. Unde illud:

Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma Profilit, &c.

Mala non quærenda.

Alphonsus Rex eos stultissimos sibi videri dixit, qui uxorem aufugientem quærerent. Rationem hanc addit Hercules Rangonius, quod ejusmodi homines suam ipsorum quærerent turpitudinem.

Astus in judicio.

TRes juvenes quum piraticam diu exercuissent, & magnam collegissent pecuniam, tandem in urbem quandam commigrarant, eo consilio, ut reliquum vitæ ibi & multo tutius & honestius traducerent. Quum vero id quod communi ope acquisierant, non ita commode sine rixa dividi posse videretur: aurum & argentum omne argentario sive danistæ cuidam tradiderunt, hac conditione, ut ne cuiquam ille vel nummum, nisi omnibus tribus præsentibus, adnumeraret. Paulo post ab uno horum ceteris astutiori persuasi, magis è re fore si ea pecunia ædes, prædia & alia, quibus communiter uti possent, sibi compararent, argentarium adeunt, & ut pecuniam, quam mox integram repetituri essent, in promptu habeat monent. Quadam vero die animi gratia foras prodeuntes socios, inter equitandum idem monet quinquaginta Ducatis ad instruendam domum opus esse: quos duo illi ab argentario petere jubent: ac simul domum ejus transeuntes, argentarium quod ille peteret, dare jubent, ac dein viam prosequuntur. Ille mox acceptam ab argentario universam summam, equo imponit; & longe diversum iter ingressus, aufugit. Interim duo illi reversi
rem

rem omnem ex argentario cognoscunt : quumque frustra fugitivum se insequuturos animadverterent : argentarium in jus vocant, conditionem allegantes, quâ conventum esset ne cui nisi ceteris quoque præsentibus, concreditam pecuniam adnumeraret. Non mediocriter hinc turbato argentario in mentem venit Gellium Aretinum IC. à doctrina quidem parum, sed ab ingenio & natura satis instructum adire: qui audito casu, cum vicinis aliquot suis re deliberata, id consilii argentario dedit ut male quidem à se pecuniam renumeratam fateretur: se tamen paratum esse diceret, eandem juxta scripturæ super ea re factæ tenorem deno solvere: at id fieri non debere, nisi tribus illis præsentibus. Abirent ergo & tertiam illum adducerent, tumque se in mora non futurum.

Qui homines charissimi Principibus esse debeant.

F Ridericus Imperator interrogatus, quosnam hominum haberet charissimos: Eos, inquit, qui Deum magis, quam me metuunt. Rari profecto tales Principes: sed & rari tales Consilarii & ministri. Hodie enim *Mitius agi putatur cum Deo, quam cum homine.*

Sapiens & quasi Salomonium iudicium.

Napoli in Austria, ubi Imperator aulam tam habebat, rusticus quidam currum frumento onustum advexerat: cui in hospitium digresso, aulicus quidam equum curru solutum furtim subduxit. Re intellecta, Imperator rusticum ad se vocatum de furto & ejus auctore percunctatur. Rusticus de furto sibi nimis quam vellet constare ait: auctorem vero penitus se ignorare. Post varias astantium Consiliariorum conjecturas, Equidem, inquit Imperator, illud mihi mirum videtur, quod alter quoque rustico huic equus non itidem furto ablatu sit, qui sciam quantum hic jam equitum sit qui equis opus habent. Tum rusticus, altera illa quidem ô Imperator, equa est, & ad militarem usum minus apta. Id audiens Imperator, hominem equam conscendere, ac omnia urbis equilia adequitare jussit, quo facto, equus sociam odoratus, hinnitu & se & facti auctorem prodidit.

Quibus fidendum.

QUum in Friderici Imperatoris manus litteræ quædam à Gaspare Schlickio ad proceres quosdam Hungaros scriptæ incidissent, plerisque ut eas aperiret (quod ea res suspicione non careret) suadentibus,
Ego,

Ego, inquit Imperator, Gasparum pro viro bono habeo & fideli amico, quod si fallor malo ut error hic quacunque alia ratione, quam mea diligentia inveniatur.

Honor potius quam res.

V Eterano quodam milite nescio quid à Sigismundo Imperatore, uti dicebat, sibi promissum flagitante, Imperator, Nimis magnum, inquit, est quod postulas: Tum ille, Olim tibi, ô Imperator, id non promittere licuit, jam promissum, negare non licet. Quod si, ait Imperator, alterutrum patiendum est, sane rei, quam existimationis jacturam facere malo.

Inimici quomodo vincendi.

Q Uibusdam ægre ferentibus quod idem Imperator hostibus à se victis non vitam tantum, verum etiam fortunas omnes donaret, immo eosdem in amicorum numerum receptos, præcipuo loco haberet: ad Laurentium Hungariæ Palatinum conversus Sigismundus, Tibi, inquit, & aliis fortasse utilius videtur hostem perdere, quod mortuus bellum amplius non faciat. at ego eo ipso hostem perdo, dum in gratiam receptum, ex hoste amicum facio, & quantum possum, orno. Regia certe vox, *Nimio satius est hostem beneficio, quam maleficio vincere.*

Quinam imperio digni.

Idem rogatus quos imperio aptissimos iudicaret, *Eos*, respondit, *qui nec secundis rebus insolescerent, nec adversis frangerentur*, Quæ sane virtus Romanorum quasi propria fuit. Unde de Roma Claudianus:

Numquam succubuit damnis, & territa nullo

Vulnere, post Cannas major Trebiamque fremebat.

Et de iisdem Asdrubal apud Livium ait, *Raro simul hominibus bonam fortunam bonamque mentem dari, Populum Romanum in eo invictum esse, quod in secundis rebus sapere & consulere meminerit.* Idem etiam animus Marobodui fuit, qui, ut Tacitus lib. 2. *Annal.* testatur, ad Tiberium scripsit, *non ut profugus, aut supplex, sed ex memoria præteritæ fortunæ.* Et superiori ætate Franciscus Galliæ Rex, nec non Joannes Fridericus Saxonix Princeps, & alii, etsi captivi, semper mores & spiritus regio ac pristinos retinuerunt. Plinius: *Viri fortis animus plus premitur, quoque magis sævit fortuna, hoc est erectior.*

Aurum animi carnifex.

QUum idem magnam auri vim ex Hungaria illatam cubiculo suo, quia jam dies abierat, inferri iussisset, & cubitum

concedens, diu in somnis lectulo incubaret: intempesta nocte Consiliarios quosdam & præcipuos amicos ad se vocari iussit. Demirantibus cunctis quidnam tam intempesta sibi vellet vocatio, introductis in regium cubiculum aurum commonstrat, *En*, dicens, *pessimum carnificem qui me hac tota nocte somnum capere non sivit. Vos quidquid hoc est auferte, & inter vos dividite. Quod quum illi prompte fecissent, Nunc abite*, inquit, *jam ego multo melius quievero.*

Anacreon quoque quum auri talentum à Polycrate accepisset, aliis id distribuit, dicens: *Odi munus quod vigilare cogit.*

Parrhesia apud bonos Principes.

QUM morosus quispiam præsentem Imperatorem Sigismundo diceret, in Constantiensi Concilio, cui tum Imperator intererat, non licere ea quæ quis sentiret, libere loqui, excipiens Imperator, *Hoc si non liceret*, inquit, *jam tu hoc ipsum tam libere non esses loquutus.*

Reformatio à quibus incipienda.

APUD eundem de reformando Ecclesiastico statu aliquando actum fuerat. Dicentibus quibusdam à Minoribus (sunt ii ex Franciscana familia) fratribus incipiendum, *Non*, ait Imperator, *à Minoribus, sed à Majoribus inchoanda est reformatio.*

Qui magni faciendi.

Idem Imperator rogatus, cur viros doctos, etiam tenuis fortunæ, tanto in pretio haberet, quum alii Reges & principes majorem nobilitatis quam doctrinæ plerumque haberent rationem? Merito, ait, eos ego magnifacio, qui quod habent, non ab hominibus, sed à Deo acceperunt. Cur enim eos non ornarem quos Natura tam excellentibus donis ornavit? Nobilem quidem aut divitem facere quemcunque volo, possum, doctum facere non possum, *Qui nihil aliud habet, quam majorum imagines, opinione Nobilis est verius quam re. At qui virtute præditus est, unde manat etiam vulgaris illa nobilitas, germanam & nativam nobilitatem habet.*

Qui vivi, qui mortui.

N. Cavalantium Equitem Florentinum, singulari doctrina virum, familiares quidam in cæmeterio quodam obvii, tamquam nocturni lemures & ejusmodi terri- culamenta, aggressi fuerant. Is initio ter- ritus, quum mox amicos agnovisset: Equi- dem, ait, vobis irascerer, nisi scirem, *in vestro loco quod vultis facere, vobis licere.* Hujus verbi sensum quum illi initio minus intellexissent, tandem eo digresso, unus ait: Videtisne pro quibus ille nos habeat?

pra

pro mortuis scilicet, etsi vivimus: siquidem locum hunc nobis tamquam proprium, assignat.

Ludovico Dulci in museo libris incumbenti, amicus quidam accedens dicebat, Quid tu inter mortuos jaces absconditus? Quin ad nos viventes prodis? Immo, inquit ille, jam inter vivos versor. Hi enim fama vivunt & vivent in omne ævum: at vestra mors est, ut qui nulla re posteritati, vos umquam vixisse, testatum facere vultis aut potestis.

Imperium quibus debeat ur.

GEorgius Gradenicus nobilis Venetus dicere solebat, Nihil sibi magis mirum videri, quam quod, quum cetera animantia rationis expertia, regem aut ducem non ferant, nisi is sui generis omnes antecellat, homines tamen qui soli rationis sunt compotes, etiam iis sæpe principibus obedire sustineant, qui ipsis quadrupedibus magis bruti sunt.

Boni principes pauci.

IN Italia Jacobus Galbus magni nominis ea ætate Theologus, in quodam sermone ad populum multa de periculoso Principum statu, & quam pauci post hanc vitam æterna illa potirentur, dixerat. Monitu

deinde ab amico , ut ad vitandam malam Principum gratiam , quod imprudenti forsitan sibi exciderat , alia ad populum concione corrigeret , aut saltem mitigaret , quamvis natura pertinax , tamen facturum se id recepit , post multos ergo dies , captata è textu quem explicabat occasione , Nuper , ait , se quædam de periculoso Principum statu , & eorum qui salvarentur paucitate disseruisse , quæ intelligat nonnullis minus placere , atque etiam à vero videri aliena. Ne ergo quomodo id quod dixerat accipiendum sit , quisquam dubitare possit , velle se , pro suo more , apertius aliquanto id declarare , nimirum quod in universum de dubia principum salute dixisset , cum limitatione quadam intelligendum , neque enim se à regno cælorum eos exclusos putare qui infra septimum ætatis annum moriantur , sed eos tantum quos ætas & rerum omnium licentia corruperit. *Acerbe & nimis Satyrice.* Sed est Deo gratia , quod vix ullum sæculum nostro , bonorum , prudentium & litteratorum Principum fuerit ferocius , ut jam illud locum non habeat , *Omniū bonorum Principum nomina in uno annulo scribi posse.*

Neuter offendendus.

GAllis ingenti strage à Gonsalvo Ferdinando Hispanorum duce profligatis, Hispaniæ Regis Orator Duci & Senatui Veneto tantam sui Regis victoriam nunciaturus, in curiam sese contulit; quo paulo post Galliæ quoque Regis Orator venit. Quum ergo ambo introducti unus quidem læto & erecto; alter tristi & demisso vultu confedissent; M. Leonardus Lauredanus utrumque ita affatus est: Inpræsentiarum quidem ego tam consilio quam verbis Divi Pauli Apostoli utendum mihi video, ut videlicet, quum Dei voluntati nemo resistere, & factum infectum fieri nequeat, *gaudeam cum gaudentibus, & fleam cum flentibus.* Quibus quidem sapientissimis verbis omnem invidiam & odium utriusque gentis vitavit, & cum utriusque Legati gratia, singularem prudentiæ laudem est consequutus.

Ne tu cede minis.

FRidericus Comes Montefeltrius decennis puer pro Guidone patre apud N. Malatestam Ariminensem obses relictus, quum finitis induciis pater Malatestæ ditionem armata manu iterum invalisset, Malatestæ minanti, si secundum pater ejus armata manu rediisset, capitis se de ipso

supplicium sumpturum, sine ulla cunctatione respondit: quod si pater meus tertium redierit, de quo tum supplicium sumes? Vox non puero sed cordato viro digna.

Semper liberalis generositas:

CAjeta expugnata, Gonsalvus Ferdinandus multis Gallorum, ne pedites domum reverterentur, equos donavit. Tum Obignius dux eorum, Quæso te, inquit, ut equos nobis quam optimos præbeas; qui scilicet & abeuntibus nobis & mox revertentibus usui esse, ac viæ laborem ferre possint: innuens scilicet bellum nondum confectum, sed mox redintegratum iri. Tum Gonsalvus, Redite, ait, quando & quotiescumque vultis. Equidem equos hos, vestes & alia quæ lubens jam vobis do, etiam reversi, postea à mea liberalitate facile rursus impetrabitis.

Una fidelia plures dealbare parietes.

Hibernus quidam Romam profectus, Cardinalem cuius opera indigebat, adiens, ut tanto eum promptiorem sibi redderet, insignem ajebat asturconem sese adduxisse, sed eundem, quod malæ soleationis vitio claudicaret, Bononiæ reliquisse, Cardinali destinatum munus. Ibi Cardinalis, Ne tu cura, inquit, quod male ille soleatus

soleatus sit. Si enim male soleatus non esset, mihi forsitan soli donasses, at jam eundem omnibus reliquis Cardinalibus donare poteris.

Non barba sed cor.

AD Imperatorem Veneti legatos miserant: quibus quod non admitterentur causam rogantibus, responsum fuit, Mirum videri Imperatori, quum id genus munera gravibus & sapientibus viris demandari soleant, Venetos ex omni Patrum Conscriptorum numero neminem reperire potuisse quam duos ejusmodi juvenes, qui hac legatione fungerentur. Quum ergo juventutem suam despiciatui haberi animadvertenter Legati, ab Imperatore ad colloquium semel tantum admitti petierunt, Polliciti de iis quæ in mandatis haberent, ne verbum quidem facturos. Quo impetrato, alter eorum sic exorsus est; Si Venetorum Respublica, Sacratissime Imperator, sapientiam non in corde hominum sed barbasitam esse credidisset, jam quidem ad Cæsaream V. Majestatem duos vetulos & barbatos hircos misisset. Quibus ex verbis Imperator quibus cum hominibus sibi res esset intelligens, comiter eos audivit, & liberaliter dimisit.

Externus honos.

ROmæ inter duos diversæ nationis contentione orta, utra gens Christianæ religionis studium ferventius amplecteretur: uno jactante quantus honos St. Eucharistiæ tam publice quam privatim apud suos haberetur; alter, Nihil mirum hoc, inquit: nam & nos *peregrinis sive extraneis* quas possumus honoris significationes exhibemus.

Quævis causa tyranno satis est.

CAstrutius, qui Lucensem Rempublicam aliquamdiu tyrannide oppresserat, ab amico reprehensus quod è Quartigianorum familia quosdam occidi jussisset, dicente: multorum eum animos à se abalienaturum, si veteres amicos tam male tractaret: *Nihil hoc, inquit, ad veteres amicos, sed novos inimicos attinet.*

Ejusdem factum cuidam damnanti, quod scilicet Luparum virum bonum, prudentissimum, & ipsi fidelem ab omnibus habitum, bonis spoliatum, in exilium eiecisset, subridens respondit Castrutius: Non prudentia, sed avaritia, non fides sed proditio Lupari à me punita est. Vir bonus esse non potest qui avarus est. Quamdiu vitia ejus ignoravi, ut charissimum amicum habui & colui: at posteaquam ostendit

dit pecuniam se chariorem habere quam meam salutem, me quoque fortunas & pecuniam Lupari quam ipsum Luparum pluris facere oportuit.

In monachatus desertorem.

Quidam monachus factus, post abjecto cucullo, ad sæcularem vitam, uti vocant, rediit; utque scommata malevolorum vitaret, à publico & aliis hominum congressibus diu abstinuit. Tandem quum ab amico ad convivium invitatus, ibi etiam à nescio quo tamquam excucullatus ludibrio haberetur, ac pudore totus suffunderetur, assidentium aliquis, *Ne vos, inquit, existimate hunc ejus pudere, quod cucillum abjecerit, sed ejus potius, quod umquam induerit.*

In avaros.

Avarus quidam vinum quod familiæ præbebat, enormiter admodum aqua diluere solebat, ut postea esset vilius: idemque manducantes vel mensæ adstans, vel obambulans, vel è regione sedens, diligenter observabat. Unum vero aliquando strenue turburcinantem videns, continere se non potuit quin exclamaret: *Et quando molendinum hoc sistetur? Non tam cito hoc fiet, inquit juvenis, quando quidem tu aquam affundere non cessas.*

In malam mulierem.

QUODAM fœminam parum honestam, tamquam muliebrium virtutum exemplar dilaudante, Camilla Arnolphina quæ fœminam illam forte melius noverat, *Immo, inquit, piaculare puto talem fœminam non comburi, & cineres ejus, memoriæ causa, asservari.*

Eadem quum de homine quodam proceræ staturæ, sed parvæ sapientiæ facta esset mentio, *An nescitis, ait, superiores celsarum ædium partes non habitari! Caput cerebro vacuum habere significans.*

Blanditiæ subrusticæ.

NICOLAUS Picinninus, strenuus & magni nominis bellator, ab Antonio Panormitano obvio honorifice salutatus, & ipse civilitate aliqua uti volens, militari plane voce & gestu contrà eum compellabat: *Ita vivam Antoni, ut quotiescumque te video, cæcum me esse cupio.* Perturbatus his verbis Panormitanus, ubi se collegit, *Quamobrem, inquit, mi Domine? quisquamne est qui virtutem & res præclare à te gestas plus in oculis atque animo ferat, quique tui honoris sit studiosior, quam ego?* Hic subridens Picinninus, rudes & militares mores ad civilitatem accommodans, *Sic habeto, inquit, quoties ego cumque te*
ho-

minem tanta ac tam multiplici doctrina ornatum intueor, deinde me meamque ignorantiam considero: me & odisse te tamquam mihi contrarium, & revereri simul, tamquam hominem litteratum. Tunc ait Panormitanus, numquam sibi initio majoris perturbationis, nec in fine majoris risus materiam objectam esse.

Modus ut quis videatur sapiens.

FLorentiæ Antonius Puccius cum nescio quo egerat, ut tam necessario Reipublicæ tempore Confalonieri, sive Vexilliferi, quæ inter primas dignitates est, officium acceptaret; Eum se excusantem quod tantam sapientiam non haberet quantam munus illud requireret, Puccius rogat. An si tantum saperet quantum Cosmus Medicæus, satis sapiens sibi videretur? Immo, inquit ille, vel dimidium, credo, ad hoc mihi suffecerit. Tum Puccius: Quid si ego consilium tibi dederò ut plus illo sapere videre: Sed quid ait? nihil ne omnino sapis? Aliquantulum fortassis, inquit alter, Bene, ait Puccius. Fac ergo id quod Cosmus tibi iusserit & dixerit, sicque ipsius sapientiam quasi tuam facies: cui si illud etiam quod à te ipso habes, adjunxeris, tanto plus Cosmo sapere videberis.

Modus

Modus rationes reddendi.

MAximilianus I. Imperator quum erga omnes, tum præcipue erga sanguine nobiles, sed fortunis pauperes admodum fuit liberalis. Ex horum numero aliquem ad nescio quam Imperii civitatem miserat, qui centum florenorum millia Fisco Imperatoris debita, postularet. Et hic quidem in exsequendo sibi commisso munere tanta dexteritate & diligentia usus est, ut quinquaginta florenorum millia extorserit: de quibus triginta millibus Imperatoris Fisco illatis, residuum sibi servavit. Id quum postea rationum magistri cognovissent, Imperatorem moverunt ut ab homine illo rationem reposceret. Vocatum ad se Imperator, rationem ejus quod accepisset reddere jubet. Ille facturum id se recepit, ac discessit. Paucos post dies, ille non comparente Rationarii Imperatorem rursus instigant ut illum ad rationes reddendas evocaret: qui quum comparuisset; Imperator, Non tu promisisti nuper, ait, te quamprimum rationes redditurum? Sic est, inquit ille, invictissime Imperator! & jam in eo sum. Hinc existimans Imperator, libros illum & adversaria interea inspicere velle, rursus dierum aliquot moram homini indulgit: quibus elapsis, Rationarii hominem multis

multis modis apud Imperatorem criminati sunt, ut qui non solum acceptam pecuniam mala fide tractasset, verum etiam aperte nunc Cæsaris mandatum contemneret. Tertium ergo ad Imperatorem accersitur, & sine ulla ampliori dilatione præsentibus Cæsaris quæstoribus & Rationariis rationes reddere jubetur. Ille non ignarus, horum suafu & instigatione (ut qui quod illi accesserat, sibi decessisse existimarent) Imperatorem tam serio rationes poscere; ad ejus Majestatem humili gestu & voce conversus, sic inquit: Rationes reddere, inviétissime Imperator, non quidem recuso: veruntamen quum artis hujus, mihi antea inusitatae, minus peritus sim, hi vero qui ad accipiendas à me rationes parati abaco affident, artem hanc ad unguem calleant: quam humillime rogo & oro, ut ii præsentè Vestra Cæsarea Majestate ac me inspectante prius à se accepti & expensi rationes reddere jubeantur, neque enim dubito quin hæc una inspectio facilem mihi & meas rationes reddendi modum commonstratura sit. Imperator quid hæc sibi postulatio vellet optime intelligens, æquum petis, inquit, ac dimisso nobili quæstorum suorum rationes postea diligentius inspexit. Vulgo dicitur: *Minores fures sunt in compedibus ferreis, sed majores in torquibus aureis.*

Aliud

Aliud non minus facetum.

MOnacho cuidam, Theodorico Rageluido nomine, Carolus IV. Imperator arcis nescio cujus quæsturam demandarat? quam ille sic administravit, ut brevi magnas divitias corraferit. Delatus ab invidis apud Imperatorem quod mala fide in bonis ipsius administrandis versaretur, & suis tantum studeret utilitatibus, & statuto eam ad rem die, præsentem Imperatorem & iis qui malæ fidei ipsum insimulaverant, rationes reddere jussus, *Nulla mora, inquit, opus est, in viciissime Imperator, quod jubes hac ipsa hora facere paratus sum.* Jussus ergo statim libros & alia ad eam rem necessaria adferre. *Ne his quidem, inquit, opus est. Mearum rationum summam accipite. Quum huic muneris à te præpositus fui, clementissime Cæsar, vili & monachali habitu indutus, paucillulum pecuniæ in crumena habui. Id si per V. Majestatem retinere mihi liceat, est quod gratias agam. Si quid amplius habeo, id omne tuum est, ô Imperator: cui etiam lubens volens omnia reddo.* His auditis, ad circumstantes, ac præcipue Theodorici delatores conversus Imperator, *Quis vestrum, inquit, est qui hunc in modum rationes mihi reddere paratus sit?* Silentibus cunctis & pudore confusis, Imperator Theodoricum

cum complexus bono animo esse iussit, atque eundem postea ad Episcopatum Mindensem, tandem etiam ad Magdeburgensem Archiepiscopatum promovit.

Beneficiorum oblivio.

PRincipi N. nobilis quidam valde generosum equum donarat, spe gratiæ & favoris, si quando opus sibi foret, præstandi. Equum hunc quum post aliquot menses alius Princeps vidisset ac vehementer laudasset, simulque quæreret; unde aut à quo haberet? Ille nescire se respondit, credere tamen sibi à nescio quo donatum. Verba hæc nobilis ille qui donarat, non procul inde stans, audiens, facile conijcere potuit quænam sibi inde speranda esset remuneratio, quare de equo suo recuperando consilium iniit. Quodam ergo die equifonem sive stabularium qui equum ad proximam piscinam aquarum ducebat, insequutus, arrepto freno, furem inclamat, involat, & pugno contundit, tum sine mora equum ad Judicem adducit, ac suum esse multis testimoniis probat. Princeps à iudice quid hac in re fieri vellet rogatus, ei cujus esset, equum restitui iussit: ac simul mandavit ut is qui sibi hunc equum donasset, diligenter inquireretur, quem aiebat gravi supplicio dignum, ut qui alienum & furtivum equum principi donare ausus esset

fit. En hominem ipsarum gratiarum & Mnemosynes manibus factum!

Majorum amicitia parum tuta.

DUX quidam à duobus potentissimis Regibus ad ineundum secum fœdus invitatus, sequenti apologo modeste sese excusavit: Lepori quondam Ursus, Leo, & Aquila amicitiam suam, atque etiam fœdus quibus vellet conditionibus obtulerunt. Lepus suo se modulo primo metens, deinde eorum quibuscum res sibi futura esset, ingenium, naturam & vires considerans, amicitiam quidem amplexus est, fœdus autem recusavit; dicens: *Illis semper quod vorent opus fore, sibi vero pastum nunquam deesse.*

Fatuis Respublica non committenda.

QUUM præsentem Petro Medicæo qui Legatus Roma revertens à Perusinis honorifice fuerat exceptus, Senatorum quidam multa inepte atque etiam stulte dixisset, alius ex eodem ordine ad Petrum ait: Ignosce Domine, licet non dubitem, tales homines etiam apud vos esse. *Sunt, inquit Petrus, at eis ad Reipublicæ administrationem non utimur.*

Quæ litteræ hodie pluris fiant.

QUUM Romæ inter Cardinalis cujusdam domesticos quidam dixisset, hominem valde literatum in urbem venisse, alius quæsiit, quasnam ille literas haberet aut afferret? Respondente altero, Hebraicas, Græcas, Latinas, &c. Ille, Argentarias sive collybisticas malim, inquit.

In Viles.

DOCTOR quidam togam holofericam pelibus suffultam fieri sibi curarat? sed quum in ejusmodi vestem qua raro uteretur, tantos sumptus facere nollet, lacinias quidem preciosioribus pelibus, nempe zebelinis prætexi, interiora vero ovillis subduci jussit. Ei obvius homo quidam, qui quovis adunco naso suspendere consueverat, illudere volens, Bona, inquit, fortuna te in tam pulchra veste comitetur. Sed quæso dic mihi, an interiora exterioribus his respondeant? Non hoc ausim dicere, inquit Doctor, prætextas quales sint vides, ac reliquæ pelles sunt ex eodem genere quo tua.

In cunctatores, & voluptarios.

HUGITIO Fagiola accepto Lucæ, ubi tum erat, inter prandendum nuncio, Pisanos seditionem movere, Prius, inquit, pran-

prandeamus: postea satis tempore Pisas ad castigandos rebelles veniemus. Finito ergo prandio, celeriter Pisas contendit: sed à civibus exclusus Lucam prope rediit, ubi etiam portas oclusas offendit, sic ergo undique exclusus, Veronam ad Canem Scalligerum se recepit, ejusque liberalitate vitam sustentavit. Quum vero aliquando in mensa sermo de hominibus voracitate insignibus incidisset, & Hugutio sibi adolescenti binos capones, quatuor turdos, armum ovillum, & pectus vitulinum in unam cenam vix satis fuisse diceret, Petrus Nanus homo valde argutus, atque etiam mordax, parum hoc, inquit, mihi videtur præ illo quod tu uno prandio duas opulentissimas civitates (Pisas & Lucam intelligebat, quarum fuerat dominus absumpsisti,

Argutum Responsum.

STudiofis quibusdam extra Neapolim animi gratia obambulantibus rusticus asino inequitans occurrit: quo vehementer rudere incipiente, quidam, O te inscitum inquit, talis bestiae magistrum? quam tam intempestive, seu extra anni tempus (quale tum erat) rudere sinis: Rusticus: Hoc, inquit, commune habet meum jumentum cum cæteris bestiis, quod pro anni cantet tempore: attamen si quando turbæ alicui

cognatorum suorum occurrat, abstinere non potest (quæ est ejus comitas) quin lætitiâ suam claro quasi jubilo & clamore testetur.

Quæ anni pars quibus gratissima.

Gennæ nobilis quidam cum aliis ad ædium suarum fores stans; & cum vicinis colloquens, joci causa è prætereunte rustico sciscitabatur, quonam anni tempore rusticani homines plurimum delectarentur? Hiberno, inquit rusticus. Tum enim ad focum sedentes, rapas, & castaneas assamus: & cœnati, circa ipsum focum cubantes, suaviter dormimus, noxios interim halitus & vapores tam è summo quam imo gutture efflantes. Ecquid vobis de ejusmodi vita videtur? Mihi quidem, inquit, Nobilis, vos porcorum cognati videmini. Tum rusticus: Dic sodes, quænam vobis urbanis hominibus anni pars est gratissima; Verna, ait alter: quando scilicet redeunt jam gramina campis, revirescunt arbores, vernant flores, avicularum passim auditur concentus, omnia denique ridet. Ergo vos, inquit rusticus, asini mei cognati estis, qui & ipse tum temporis omni lætitiâ incedit, adeoque rudere vix umquam cessat.

Vestitu non superbiendum.

IN gynæceo quodam nobilis erat puella subfusca, formæ suæ nihilominus multum tribuens: quæ quum candida eaque preciosa admodum & artificiose elaborata veste se exornasset, & inter reliquas magnifice se inferret, aulicus quidam rogatus, quid sibi de puella illa videretur, *Musca*, inquit, *Patriæ insidens tabulæ.*

Vanagloria se ipsam confundit.

Eques quidam Hispanus, cæterum vir probus, sed ultra modum ambitiosus, in Apulia oræ maritimæ partem aliquam cum imperio regebat. Per id tempus myoparones aliquot Turcici non exiguum piratarum numerum in terram exposuerant: sed qui mox ab incolis celerrime convolantibus, partim cæsi, partim captis etiam aliquot navibus, repulsi sunt. Quamvis autem Gubernator prælio ipse non interfuerit: quia tamen id suis auspiciis gestum & confectum putabat, ejus quoque gloriam sibi deberi arbitratus, rei gestæ historiam in pariete ad portam sui Palatii depingi curavit, addita brevi narratione, & in primis suo tamquam capitis ac præcipui ducis nomine. Erat vero totum opus negligenter & perfunctorie factum: idque pluviarum & imbrium vi brevi ita ablutum ut vix ullum

lum picturæ vestigium paries exhiberet. In quem intuens illac forte transiens Hispanus quidam, qui conflictui interfuerat, *Bendita*, inquit, *pedra*, *quæ non quiereis dezir lamentira*, id est, *Benedicta petra (seu, paries) quæ mendacio astipulari non vis.*

Ridicula consolatio.

Scripserat nescio quis ad Cardinalem Polium litteras, quibus eum de morte singularis cujusdam amici consolabatur, multis præter rationem congestis rationibus. Quas legens Polus, Pol vere, inquit, litteræ hæc ad consolandum accommodatæ, quas nemo sine risu facile legerit.

Inanis cura & sumptus.

Idem nescio quem videns, barbam & capillos imperite curantem atque exornantem, dicentibus familiaribus, in unam rem binos scutatatos singulis mensibus impendere, Itane? ait. Crediderim ergo barbam ipsius pluris esse quam totum caput.

Quæ nocent, docent.

Catharina Henrici VIII. Angliæ Regis uxor ad familiares sæpe dicere solebat, nec adversam nimis, nec minus prosperam vitam sibi in votis esse. Etsi vero tam hanc quam illam graves admodum comitentur

tentationes & pericula, & sane mediocris seu temperatus vitæ status sit optimus & maxime expetendus: sibi tamen si optio datur, malle miserrimam quam omnibus (uti putantur) bonis & deliciis affluentissimam agere vitam; Afflictis enim raro deesse solatia; ac fortunatis rectam rationem fere semper.

Portus animæ.

BEatus AEGIDIUS in tribus agebat animarum tranquillitatem consistere. Primum esse, ut misérias & tentationes perferamus & vincamus. Secundum, ut postquam boni aliquid egerimus, tanto magis nos humiliemur. Tertium ut ea quæ non videntur unice desideremus.

Idem longum ad instar gruis collum sibi optabat, non ut Philoxenus ad cibi & potûs diutius gustandas delicias, sed ad verba tam leviter alias evolantia diutius continenda.

Imperia animæ periculosa.

CUM CAROLO V. Imperatore familiariter aliquando loquebatur ANTONIUS LÆVA homo magnam in re militari laudem consequutus, delapso ad res Italiæ sermone. Læva Imperatori facilem, ut putabat, totius Italiæ subjugandæ rationem commo-

monstrat; ante omnia hos, illos Principes e medio tollendos, inquit. Ibi Imperator Quid interim ac dein animæ futurum est? Ergo tu, ait Læva, animam habes? Vade, & Imperium abdica. Illud nempe innuere volebat, conscientiam & dominationem non bene inter se convenire. Falso: quum Pietate & Justitia serventur regna: & Tyrannide nihil sit instabilius, nihil minus fidum. Videtis Principes, quales vos circumstant ministri.

Religio militaris disciplinæ fundamentum.

ALio ingenio ex eadem gente fuit Camillus Urinus, qui bonum militem esse negavit qui non esset bonus Christianus, addens, Corruptæ hodierno tempore militaris disciplinæ præcipuam causam esse contemptum Religionis.

Senectutis commoda.

DIcere quidam solebat, tribus his prærogativis (scilicet) à Natura senes dotatos esse, ut plus videant, plus valeant, & plus imperent. Plus videre; ut quibus ob visus debilitatem pleraque gemina videantur. Plus posse; ut qui mulum conscensuri, & pedem in stapeda ponentes, ehippium seu sellam, loco suo motam, omnino ad se trahant. Plus vero imperare, quibus

è decem rebus quas decies petierint, vix una semel ministratur.

Par pari referendum.

Petrus Niger per vicum iter faciens, canem ad se accurrentem & nudatis dentibus mox in se irruiturum, hasta transfixit. Ea propter ad magistratum à villico tractus, & rogatus quid ita in miserum animal sæviisset, idque non inversa potius hastæ quam præpilata parte percussisset: Eo, inquit, quod ille non cauda, sed dentibus morsum mihi minabatur.

Bona hujus Mundi transitoria.

AMicis suis Rex quidam thesauros à patre relictos, in primis vero gemmas & uniones immensi & splendoris & precii monstrabat. Inter quos quum unus in has voces erupisset: O pulchras res! ô preciosum thesaurum! Sed illud unum dolendum mihi videtur, quod morientibus hæc omnia relinquenda sunt. Tum Rex: Stulte loqueris. Si enim parentes mei non fuissent mortui, ego ista non haberem, adeoque nec Rex essem.

Victoria quevis bene parta.

CAstrutio Castracano, Lucæ, Pisarum & Pistorii Domino magis placebant victoria

torix astu quam vi & armis partæ. Aje-
bat enim victoriam, non modum victoriæ
existimationem & gloriam conciliare. *Do-
lus an virtus, quis in hoste requirat?*

Eodem homine vix quisquam fuit ad
pericula subeunda audacior, & in iisdem
dispellendis cautior. Ajebat, homini ten-
tanda omnia nec quidquam pertimescen-
dum. Fortunam quippe, seu Deum ipsum
fortes juvare; & inertes à fortibus casti-
gari.

Aliena sæpe aliis prodest stultitia.

CIves duo una animi recreandi causa
extra urbem progressi, cuculum forte
audiunt more suo coccyssantem. Heic al-
ter alterum cum risu intueri, utri avis illa
cantaret, id est, utri parum faustum ac pu-
dicum matrimonium nunciaret (qui enim
Cuculi nominentur, notum est) inter se
contendunt, & ad convitia, ut fere fit, de-
veniunt; adeoque ipsum adeunt judicem,
& de facta sibi ab altero injuria conquerun-
tur. Instituitur lis seu processus, in quem
quum uterque pecuniæ aliquid impendisset,
judex eam sententiam tulit, Neutri,
sed sibi soli Cuculum illum coccyssasse;
sicque eos dimisit.

Vanitas irrisa.

IN diverforio cœnabat mercator quidam, negociandi causa discursans. Forte fortuna eodem venit eques quidam: qui de nomine suo rogatus à mercatore, ait, sibi nomen esse: Don Joanni Ramiro de Mendoza & Gusman. Tum mercator, Equidem, inquit, pro uno adhuc tam locum hic quam tibi copiam video: sed pro tam multis nec locus nobis est nec apparatus.

Excerebrati.

UNa habitabant duo litteratores, Poëta unus, alter Musicus. Dum variis de rebus inter se differunt, imprimis de bonarum artium contemptu, alter, Hei, inquit, quo jam deventum est? O sæculum ingratum! Equidem hodie auribus meis audivi aulicum nescio quem, dicentem, tam Poëtas quam Musicos cerebro carere. post mutuan consolationem, puerum cujus communi ministerio utebantur, ad se vocant, & adnumeratis aliquot denariolis, in cœnam caput vitulinum sibi apparari jubent. Facit puer quod jussus erat, & sub cœnæ tempus caput vitulinum patinæ imponit. Interea illis solito diutius manentibus, nidore & fame victus, cerebrum, gustatu illectus, totum vorat. Inde reversis heris caput apponit: quod quum cerebro

vacuum illi vidissent puerum inclamant. Quid hoc est? Ille, Musicus, inquit, & Poëta.

Sera post mortem medicina.

PRinceps quidam in sua familia morionem, seu hominem simplicem alebat. Huic quum è cubiculariis quidam vexandi gratia, dixisset, Ego te occidam, trepidus ille ad Principem se recepit, & periculum suum exponit. Ibi Princeps: Bono esto, ait, animo. Ille si te occiderit, jussu meo statim in patibulo suspendetur. Hoc non volo, inquit Morio, sed illud tantum ut uno die prius eum suspendi jubeas, quam me occidat.

Maturanda, quæ abscondi non possunt.

DUxerat aliquis uxorem, sed quod dici solet, vaccam cum vitula. Quum post paucos menses infante nato, error prorupisset, & plerique dicerent, partum nimis mature editum, quidam, Non hoc forte est, inquit, sed nuptiæ nimis sero sunt celebratæ.

Omnium rerum vicissitudo.

ALvarus de Luna inter Hispaniæ magnates non postremus, pro insignibus utebatur Luna dimidiata. Ea insignia quum quidam parieti appicta vidisset, sub-

cripsit : *Numquam plena.* Alvarus comper-
târe, hominem ad se vocat, & quid sibi vel-
lent subscripta illa verba, rogat. Ille, Hoc
inquit, quod summopere tibi optandum
puto. An tu enim nescis, Lunam quam
primum plena fuerit, statim minui ?

Ridiculum terriculamentum.

M Artinus Scarfus, Prati (uti Itali magi-
stratum vocant) Potestas à spiritualium
rerum Vicario rogatus fuit, ut Clericis qui-
busdam, qui ad Ecclesiasticam normam
non vivebant, metum injiceret, sicque eos
ad meliorem converteret frugem. Desig-
natos citat Scarfus in diem sequentem, &
unum in conclave includit : ipse dein ve-
stem pellitam inversam indutus, eodem
ingreditur, & nigro sindone vultum celans
jam hunc jam illum, baubans interim, pue-
rili more insequitur. Clerici non sine risu
insequentem hac illac fugiunt, inusitatum
ludum in homine gravi admirantes tandem
dimittuntur. Non multo post idem redit
Vicarius, iterumque serio de mala Cleri-
corum vita conqueritur, addens, necessa-
rium sibi videri ut non inani, sed vero ali-
quo terriculamento ad frugem revocentur.
Scarfus iterum vocatos eodem conclavi in-
cludi, mox singulos evocari, & per mini-
strum nodosæ chordæ una & altera plaga
affici.

affici juret. Hac de re certior factus, Vicarius Scarso non tantum succensuit, verum etiam ob Cleri honorem violatum dicam impingere voluit: sed ille alium modum terroris injiciendi quam quibus usus esset nesciisse se aiebat. Verum terrorem esse ultimi supplicii.

Importunitas convivialis.

Quidam ad amicum cœnandi causa frequenter commeari solitus, quum jussu patris familias cœna longius differretur, hominem in clamabat, Ecquando tandem cœnandi tempus esset, Cui ille, ubi tu, inquit, discesseris.

Remedia sanitatis.

A Nimi causa Pontifex (Paulum III quidam fuisse ajunt) Româ prodierat. Non longe ab urbe occurrit ei senex rusticanus optimæ staturæ, vividi coloris barba ad umbilicum usque promissa, & rusticorum quidem more, sed honeste & decenter vestitus. Ad se vocatum Papa interrogatum de vitæ genere tum de ætate. At ille, nonagenario se majorem esse: rusticanam agere vitam & prædioli quod diligenter coleret, fructibus vivere: quotidie tam negotiorum quam corporis exercendi causa, unum & alterum milliare pedibus obire.

obire : uxorem sibi esse , tum filios , itemque nepotes ac pronepotes , qui multum sollicitudinis ac curarum sibi facerent. Rogatus , quibus modis in tanta ætate vires ~~conservaret~~. Ego , ait , nec cibos nec vestitum muto , nullis utor condimentis , nec ulla re appetitum provocare studeo : tum curas omnes , quantum possum , à me segrego. Responso delectatus Pontifex , centenùm aureorum pensionem annuam homini assignavit , ut reliquum vitæ tanto tranquillius exigeret. Gratias ille egit his verbis : Non nego , Beatissime Pater , humillimas me liberalitati tuæ debere gratias : scio tamen eandem annis vitæ meæ detracturam potius aliquid quam addituram.

Perfidia seculi.

Concionator quidam magistratum admonens ut justitiam æquabiliter omnibus administrarent , Scio inquit , vos quando ejusmodi officia aditis , jusjurandum præstare eam à vobis integre administratum iri : sed credo ego vos jam ante aliud jusjurandum dedisse , quod quidem multo diligentius observatis , nimirum vos nihil eorum quæ jurastis facturos.

Nationum proprietates seu colores.

Monebat quidam (an recte, nescio) ab Italiano ruffo, ab Hispano albo, & à Germano nigro cavendum esse.

Ridicula excusatio.

Eques quidam cum aliis iter faciens, quum ad flumen ventum esset, primus id ingressus est; sed non reperto vado, parum absuit quia cum equo suffocaretur: Tum comitum unus, Mihi hoc mirum videtur, inquit, quod antea jactasti tanti te equum tuum facere, cui hodie, nobis inspectantibus, vitæ periculum creasti. Ille, Erras, ait, Bene certe inter me & equum meum convenit, ut qui, non diu est, compotaverimus.

Linguae custodia.

Sapiens quidam ajebat, qui civili conversatione fœliciter & cum laude uti velit, ei imprimis linguæ curam habendam esse, ne quid temere; ne quid vane; ne quid superbe effutiat. Esse enim linguam velut speculum animi, in quo omnes ejus affectus expresse cernuntur, esse hunc vere Lydium lapidem, quo quidquid in homine est virtutum aut vitiorum, exploretur.

Rara viduæ castitas.

VIdua quædam in secundum matrimonium expetita, Mors, ait non debet extinguere castæ mulieris amorem.

Bonum oblivionis remedium.

HOmo quidam debilissimæ memoriæ ex amicis cuidam scutatam mutuo dederat; sed nomen ac personam oblitus, multum sese cruciabat, nec tamen quis ille esset, reminisci poterat. Id quum uxor ex eo intellexisset, consuluit, ut quicumque occurrens ei Bonum diem optaret, gratias quidem ageret, sed statim subjiceret: Malim tamen ego meam pecuniam. Quid sit; quum multi frustra occurrissent, ut qui verborum illorum mysteria non intelligerent, tandem ille cui pecunia mutuo data fuerat, offensus responso, Alia, inquit, & magis modesta ratione reposcere mutuum poteris: quod tamen non invitus jam tibi repræsentato. I nunc, & muliebrem sexum consilii expertem crede.

Insignis humanitas.

IN Hispania moris est, ut Prætores (quos Alguaziles vocant) noctu vicitim obambulent & apud quemcumque arma deprehenderit, auferant, secumque asportent. Eorum unus quum in hominem
valde

valde onustum incidisset, rogat, quænam arma ferret: pallioque rejecto, quum non mediocrem lagænam vino plenam deprehendisset, eam cum satellitibus suis totam evacuat, ajens: Se gladium sibi sumere, sed illi, vaginæ gratiam facere.

Argutum Romuli responsum.

Romulum dicunt (ex L. Pisonis Annalibus refert Agellius) ad cœnam vocatum ibi non multum bibisse: quia postridie negotium haberet. Ei dicunt: Romule, si istud omnes homines faciant, vinum vilius sit. Is respondit: Immo verò carum, si quantum quisque volet, bibat; nam ego bibi quantum volui.

Ipse fac; si rectè factum velis.

Avicula est parva, nomen ejus Cassita, habitat nidulaturque in segetibus; id ferme temporis ubi appetit jam messis, pullis jamjam plumantibus. Ea cassita in sementes forte concesserat tempestiviores: propterea frumentis flavescens, pulli etiam tunc involucres erant. Quum igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum, monet eos ut si quid ibi novæ rei fieret dicereturve, animadverterent: idque uti sibi, ubi redisset, renunciarent. Dominus postea segetum illarum filium
K. 7.
adolesc.

adolescentem vocat, & Videte, inquit, hæc ematuruisse & manus jam postulare? idcirco die crastina ubi primum diluculabit, fac amicos adeas, & roges, veniant operamque dent mutuam, & messem hanc nobis adjuvent. Hæc ille ubi dixit, discessit. Atque ubi rediit Cassita, pulli trepiduli circumstrepere orareque matrem, ut statim jam properet, atque in alium locum sese adsportet; nam dominus, inquiunt misit qui amicos rogaret, uti luce oriente veniant & metant. Mater jubet eos à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejicit, crastino seges non metetur: neque necesse est hodie ut vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat: dominus quos rogaverat operitur: sol fervet, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursus ad filium, Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potius imus & cognatos, affines vicinosque nostros oramus, ut adsint cras tempori ad metendum. Itidem hoc pulli pavefacti matri nunciant. Mater hortatur ut tum quoque sine metu ac cura sint; cognatos affinesque, nullos ferme tam esse obsequibiles, ait, ut ad laborem capeffendum nihil cunctentur, & statim dicto obediunt, Vos modo, inquit, advertite, si modo quid denuo dicetur. Alia luce orta, avis in pa
stum

stum profecta est : cognati & affines operam quam dare rogati sunt, supercedent. Ad postremum igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis. Afferes prima luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit, Tempus, inquit; est cedi & abeundi, fiet nunc proculdubio quod futurum dixit. In ipso enim jam vertitur cujus est res, non in alio unde petitur. Atque ita Cassita nidum migravit, & seges à domino demessa est. Hoc scilicet illud est quod libri Philosophorum monent, *Ut nobis tantum ipsis nitamur.*

Lascivia facete refutata.

PUella rustica tam forma quam ætate florens, è mercatu domum proficiscens, asinam ante se agebat. A lascivo quodam adolescente obvio rogata, cujas esset, & quonam iter haberet, Setafam inquit, Ille. Nostine Ferdinandi Lupi filiam; (is eodem in pago habitabat) Optime, inquit. Vicinæ sumus. Tanto melius, ait adolescens: & propius accedens, Hoc, inquit, te rogo, ut osculum à me sumptum, illi reddas. Puella, *Melius, inquit, feceris, si asinæ mex illud osculum des perferendum. Ea enim prior me domum veniet.*

Hono-

Honoranti honor reddendus.

Comes quidam Hispanus quum Archiepiscopo nescio cui obvio debitam exhibuisset reverentiam, ille vero pileum primoribus tantum digitis velut delibasset: Comes, Credo ego, ait Archiepiscopum hunc nostrum aut auribus carere, aut scabiosum habere caput: quod scilicet nudare non ausit.

Eidem quum ex aula regia quidam obviam venisset, & roganti qui de se in aula sermones essent, diceret se nec boni nec mali quidquam de ipso audivisse: hominem plagis aliquot seu fustuario affici, ac dein eidem quinquaginta ducatos numerari jussit, addens: ubi jam in aulam redieris, causam habebis & bonum & malum de me dicendi, *O mirifica hominum ingenia!*

Principem & justitia & Clementia decet.

Sapiens quidam ex omnibus virtutibus justitiam & Clementiam Præcipue in Principibus requiri dixit. Illa enim bonorum; hac etiam improborum benevolentiam promoveri. Sed res duæ tam diversæ prudenter miscendæ & temperandæ sunt.

Eadem arma non omnibus usibus apta.

CLericum Cantabrum natione Cardinalis Petrus Consalvus Mendoza reprehende-

henderat, quod armatus incederet. Excusanti se non ut quemquam offenderet, sed ut à canum moribus se tueretur, arma ferre: Cardinalis, Atqui, ait, eo in casu & plerisque aliis Clerico convenientius est ut Evangelium S. Joannis recitet, & spiritualibus armis sese defendat. Tum Clericus, Ne hoc quidem armorum genus ego aspernandum putem: nisi scirem esse canes aliquos qui Latinæ linguæ plane sunt imperiti.

Orbilus confusus.

PAEDagogus quidam Orbilio plagosior, puerum virgis ad sanguinem usque cæciderat: puer dimissus femoralia attrahere cunctans licet monitus, Immo, inquit, Optimum fuerit, ut vestibus omnino me exuam, ut quæ ex patriæ consuetudine carnifici cedunt.

Magnos magna decent.

AD Alphonsum Aquillarem bello & toga clarissimum virum Castiliæ Rex Ferdinandus diverterat. Erat vero ceteroqui arx magnifice structa atque exornata: quum vero Regi per scalas admodum angustas ascendendum esset, rogabat Alphonsum, cur scalas illas ampliores fieri non iussisset. Ibi Alphonfus: Numquam ego putavi fore ut tam magnus hospes ad me divertat,

Vini

Vini natura.

Bernardus Palomus facetus admodum Monachus de vino dicere solebat: Si vinum aqua diluas, vinum perdis, si non diluas, te perdis.

Forma cito abit.

DE iis qui in ducendis uxoribus formam præcipuè spectant, quidam dicere solebat: Post sextum mensem maritis deformes, at aliis tum formosas videri.

Excusanda corporis vitia.

Quidam mulierem claudam duxerat. Iridentibus amicis & hominis imprudentiam accusantibus, Atqui, inquit ille, non eò illam ego duxi, ut cum illa venatum eam.

Frugale convivium.

INvitus quidam Germanus ab Hispano ad cœnam, quum initio statim raphanos appositos vidisset, At in mea patria, inquit, in fine convivii raphani apponi solent, tum Hispanus: Iridem apud nos.

Nobilis quis.

EXtraneum nobilitatem suam ad tædium jactantem plebejus quidam adunco naso suspendebat. Id ille ægre ferens, Tunc bestia, inquit, scis in quo sita sit nobilitas?

tas? Optime scio, ait alter: nempe in eo ut quis sexaginta milliaribus absit à patria.

Avaritia misera.

CUIdam iter facienti hospita prægrandem catinum jusculeo plenum, cui pauca admodum pisa innatabant, opposuerat. Inclamat ille famulum, & admotis ad ligulas manibus, quid vellet rogatus: Volo, inquit, ut thoracem mihi detrahas. Dicenti, quam ob rem? ut inquit, per gurgitem hunc enattem, & ipsa illa paucula expiscer.

Medicorum benignitas.

VIdens quidam hominem aureo torque multiplici exornatum, tum digitos annulis aureis plenos gestantem, rogat quisnam esset ille tam magnifice se inferens? Ajunt, Medicum asse Oscitum, inquit alter, Medicum, qui ieterum (Germanis *Gelbsucht*, ad auri quippe colorem alludebat) ab aliis in se transfert.

Veterinarius quidam à Doctore Medico ad curandam mulam accersitus, mercedem oblatam accipere recusavit, Indignum dicens factum fore, si ab ejusdem Facultatis hominibus quidquam mercedis nomine acciperet.

De linguarum differentiis.

Multi inter linguas ita distinguunt, ut dicant, cum Deo, ob Majestatem, Hispa-

Hispanice; cum Principibus, ob gravitatem, Italice; cum feminis, ob gratiam, Gallice; cum hostibus vero, ob terrorem, Germanice loquendum esse. Sed hac de re audi sis, non illepidam historiolum. Legatus quidam Germanus apud Imperatorem Carolum V. dicere jussus, quum sermonis & linguæ auctoritate Hispanos ad applausum commovisset, ex iis unus ita censebat; opinione sua Germanicam linguam & graviolem & severiolem esse, atque se credere, & Deum quum expelleret è Paradiso Adamum, & Angelum gladio formidabili, qui Paradiso custos datus est, terroris majoris causa Germanicâ linguâ illum nostrum patrem increpuisse. Cui Germanus non sine sale respondit, Hispanicæ non minus se magni facere pompam quam subtilitatem; & persuasum habere, diabolum quum Evam circumvenire vellet, linguâ Hispanicâ fraudum & callidorum consiliorum tragulis aptissimâ, usum fuisse.

Optimum remedium à seipso.

BAjafetes I. Turcarum tyrannus (& talis proprie fuit) utebatur quodam æthiope apud Indos nato familiarissime & suavissime; cumque ob facetias & lepores plurimum diligebat. Accidit aliquando ut Bajafetes castra metatus in planitie tentorium
figi

figi juberet, ad arborem quamdam sublimem. Hanc intuens, *Bre Areb*, inquit, (hoc est) *Heus æthiops si me amas, in hujus arboris verticem conscende*. Scatim æthiops, exutis vestibibus, paret, & scandit. Ad fastigium ubi pervenerat, Bajasetes mandat Solachiis (satellites sunt, qui circa Sultanum equitantem in albis subuculis cursitare solent) ut ad motis securibus mox arborem continuis ictibus dejiciant & prosternant. Quibus strenue heri imperium exsequentibus, æthiops, arbore prope tota jam resecta, anxius & præcipitio proximus Sultani Consiliarios infra arborem stantes obtestatur ut apud Bajasetem intercederent, & vitæ gratiam impetrarent. Sed frustra eorum sollicitabat intercessionem, qui nec prodire in conspectum Bajasetis, ne dum unico verbulo eum compellare audebant. Aethiops itaque consilio ex tempore & re nata capto stratagemate extremum vitæ periculum antevertit, & subito solutis feminalibus seu subligaculis, ventris sordes, quas ipse timor non parum propellebat, excernit in satellites, qui arborem secabant. Hisce vero ad tam inopinam fordium grandinem ab opere diffugientibus, æthiops ex arbore se dimittit, & appellatis Sultani Consiliariis qui spectaculo præsentibus adstabant, *utinam Consiliariis vestris similibus idem hoc usu*

usu veniat, inquit, ut conspurcentur! quorum verba tantum non valent quantum meae sordes. Proverbio dicuntur Turdi malum sibi cacare? at hic sibi salutem. Tanti est à seipso & consilium & opem petere.

Præpostera liberalitatis ratio.

Dives quidam ad thermas valetudinis causa profecturus, hominem facetum & omnium horarum, comitem sibi adscivit, ut haberet quicum otium suum oblectaret. Antequam vero iter ingrederetur, rogat eum quanta opus esse putaret pecunia? At ille, Id se non scire, sed suadere ut tantam sumeret quanta sufficeret, sic ut superesset potius aliquid quam deficeret. Rectè mones, inquit dives eoque tuum sequutus consilium, crumenam ad summum implebo. In via quum mendicus totus pannosus & famelicus eis occurrisset eleëmofynam propter Deum petens, Dives diu in crumena quæsitum denariolum ei dat. Alter illi irato quasi vultu, Quid tu, ait, pecuniam usui nostro sumptam ita prodigis? Nunquid meministi nos modo ad thermas ire, nondum reverti? Quid si sumptus, deinde nos ipsos deficiant? Dives serio hæc dici existimans: Nescis tu, inquit, quid ego agam, Misero huic denarium ego dedi, quem ego ad regnum Dei acqui-

acquirendum mihi profuturum arbitror, Ergo tu, ait alter, denario Dei regnum te acquisiturum putas? Affirmanti, Si ita est, inquit, cur non ei quantum in crumena habes, largitus es, ut scilicet ore tenus anima tua ad cœlum evolet? Mihi quidem rationes tuæ non placent: qui tantam pecuniæ summam corpori parum recreando, Dei autem regno acquirendo unum denariolum impendere velis? illic tamen semper, hic (in thermis) ad summum per viginti dies mansurus.

Remedium morbo gravius.

Bello inter Florentinos & Senenses, quibus Galliarum Rex auxiliabatur, flagrante, civis quidam Senensis cum filio circa urbem obambulans, loca singula diligenter contemplabatur. Id animadvertens filius, ut se quoque militaris rei non imperitum ostenderet, patri locum monstrat, Hac, inquit, auxiliares Regis copiæ multo facillimè in urbem recipi possunt. Tace, ait pater, mi fili, & melius ominare. Mihi quidem major metus est à theriaca, quam à veneno.

Somnolentiæ præmium.

Eques quidam Montricensis, hand magna cum re, ut ille ait, ambitiosus tamen

men & conservandi sui status cupidus, famulum conduxerat Martinum nomine, hominem mirifice somnolentum. Habebat ille amicum, non procul ab urbe rusticantem: quem invisere volens, ante villæ portam ex equo descendit, & Martino equum custodiendum tradit. Is manui implicitis habenis, mox in gramen se prosternit, & profundo somno occupatur. Præteribat forte lavernio quidam, & ab occasione invitatus, ubi hominem altum stertere animadvertit, accedit, & abscissis habenis quas Martinus brachio circumplicatas tenebat, ac novis è cingulo suo factis, equum conscendit, cumque eo sese subducit. Non multo post Martinus evigilans, ac semisomnis adhuc circumspiciens, Ego, inquit, aut Martinus sum, aut non sum. Si Martinus sum, heri mei equum amisi; si non sum, habenas has lucrifeci. Quod postea in proverbium abiit, Huic mandes si quid recte curatum velis.

Aulicæ astutiæ.

LEo X. P. M. Princeps & ipse litteratus & litteratorum fautor liberalissimus, magnopere delectabatur, si quis homo gravis suorum aulicorum artibus eò esset redactus ut stulte aliquid faceret: vel ut brevius dicam, aliena stultitia lubenter fruebatur; quod

quod qui amabili aliquo stultitiæ genere tenerentur, eos omnium felicissimos deprædicaret. Ad eum quum homo solidæ prudentiæ ac doctrinæ, à Carporum Principe missus, nescio quas litteras attulisset, inter sermones (ut erat Princeps ille valde affabilis) bono illi forte exciderat, earum litterarum à Pontifice maximopere laudatarum, se esse auctorem. Pontifex inde ambitiosius aliquanto aut vanius ingenium ejus æstimans, ratus hominis animum stulta quadam opinione inflari posse, verbis miro artificio accommodatis litteras illas magis magisque dilaudare, ingenium ejus ad cælum ferre: ille vero hoc agi sentiens, ut his quasi fumis cerebrum sibi obnubilaretur, ad pedes Pontificis procidens, sic loqui; Misericordiam Pater Beatissime, misericordiam tuam si non in me, saltem in liberos meos imploro: id innuens scilicet, se ad stultitiam redacto, liberis suis nihil aliud reliquum esse quam ut ad mendicitatem redigantur. Pontifex hominis ingenium & solidam prudentiam admiratus, magnificis donis ornatum à se dimisit.

Aulicum stratagema.

M. Musurius, natione Græcus Latinæ tamen linguæ, & Poëticæ facultatis imprimis peritus, Romæ ejusdem Pontificis tempore, in magna apud omnes, sed præcipue aulicos, (qui plerique litterati) erat estimatione. Is quum accepisset nescio quam

Abbatiam valde locupletem vacare, properè in Curiam seu Pontificale palatium se confert, id unum dispiciens quomodo ipse ad Pontificem accedere, & eum alloqui posset, quem sciebat ea, erga doctos maxime, esse humanitate, ut non facile cuiquam quidquam negaret. Quum vero nemo esset qui eum ad Papam, aliis tum negociis occupatum, vellet deducere; interim metueret ne per longiorem moram ab alio præveniretur: Serapicam, hominem intimæ admissionis, & cui hoc unum fere curæ erat ut eos quos Pontifici oblectamento fore existimaret, deduceret, adit, & sic loquitur: Non diu est, quod & tu scis, quando Pontifex Dominus noster, Abbatem Cajetanum Poëtica lauro à se ornatum, elephantum insidentem per Urbem circumduci iussit. Equidem de me meisque versibus ita sentio, multis parasangis illius hominis lutulentis non tam carminibus quam criminibus esse elegantiores; & ejusmodi coronam ac triumphum mihi potius quam illi deberi. Id ergo unice à te contendo, ut idem beneficium à Domino nostro petiturus, & ut ad eum sine longiori mora introducar. Hæc audiens Serapica, pulchram & exoptatam oblectandi Pontificis occasionem sibi datam existimans, eum adit, & quid è nescio quo homine audisset, exponit: quem statim introducere jubetur. Musurius ibi ad Pontificis genua provolutus, Ego, inquit, seu sapiens seu stultus habear,

bear, Pater Beatissime, humillime rogo, ut Abbatiam illam (expresso nomine) in patriæ mea, Hydruntino scilicet territorio vacantem, largiri mihi digneris. Hic Pontifex quodammodo ob admissionis modum erubescens, ad cubicularium primo conversus, Tu, inquit, in posterum vale Serapica: hominemque voti compotem à se dimisit.

Adulator irrisus.

Eorum qui omnibus sese placere student, mos est in omnibus assentari. Ait quis, ajunt, negat, negant, &c. Ex hoc hominum genere Pandulphus Petrucius, qui Senarum imperium invaserat & aliquamdiu usurparat, quendam circa se habebat, qui quamprimum Petrucius frigere se dicebat, frigebat & ipse: calere, calebat & ipse: eodem denique in omnibus rebus quos ostendebat Petrucius, affectus simulabat. Idem Petrucius familiariter utebatur Petro Pecio quodam, homine admodum faceto: qui adulatoris istius mores fastidians, aliquando Petrucio ajebat: Equidem vellem ut gangrenam (usitata est apud Italos imprecatio) *Canhero* (ut ait Merlinus Cocalius) *te mangat, penitus restante niente, tibi haberes.* Quid ita? inquit Petrucius. Eo, ait Pecicius, quod ineptus ille assentator mox quoque eandem fit habiturus.

Sophisticatio elusa.

Filium suum quidam ad Academiam nescio quam miserat, ad bonas discendas litteras

ac disciplinas. Is ingenio suo obsequens, omne fere tempus in sophisticationibus & vanistricis consumebat. Consuetis feriis domum reversus mirum est quam misere rusticos ac vicinos, quibuscum quotidie versabatur, tricis & cavillationibus suis exercuerit: admirabilia scilicet ingenii ac doctrinæ suæ edens specimina. Dum aliquando cum patre cenaret, & quatuor ova mensæ essent apposita, Tu forte, inquit, mi pater, quatuor tantum ova esse apposita arbitraris, at ego probabo septem esse. Ubi quatuor sunt, ibi quoque sunt tria, numquid hoc verum est? Assentiente patre, Numquid, ait, quatuor & tria faciunt septem? Inde quum conclusionem inferre vellet, pater quatuor illis appositis ovis arreptis, Bene, inquit, fili, & acute argumentaris: ego interim quatuor hæc comedam, tu tribus reliquis esto contentus. Imaginariæ arti imaginarius cibus.

Sui ne te affrica.

Mlles quidam lepidissimam feminam Vincentiam nomine, quæ tamen corpore quæstum fecerat, ita perditè amabat ut eam uxorem duxerit. Ea quum aliquando in templum ad sacrum audiendum venisset, ac forte fortuna nobilis quædam matrona eodem confedisset loco, & agnita Vincentia, statim inde abitum moliretur, quasi societate sua indignam judicans, Vincentiâ hilari ac subridenti vultu, Non est, inquit, tu mea, ut à
me

mē fugias. Morbus enim quo olim ægrotavi, nequaquam est contagiosus, nisi apud eas quæ eundem morbum amant.

Tene quod habes.

ARlotta plebano sacerdoti (cujus multa facta apud Italos scriptores exstant) quidam suaserant ut quoddam suum beneficium alicui (sic hodie loquuntur) resignaret, ille vero hanc eis narravit apologiam. Fuit viator quidam, qui cum alio in hospitium delatus post cenam eodem cum illo cubiculo inclusus fuit. Nondum oculis somnum ceperat, quum alterum illum (qui socium viderat, marsupium in quo viaticum habebat, pulvino subjicientem) è lecto se molientem audit, procul dubio nummis illis insidiantem. Quare screare & sputare occipit, ut vigilare se adhuc ostenderet, ille verò alter tacitus se in lectum refert. Non multo post infidiator ille idem molitur sed screatu rursus adigitur: dum interim miser viator nummulis suis timens totam noctem insomnem exigit, Unde sequenti nocte marsupium non pulvino subjecit, sed in medio cubiculo deposuit, ratus melius esse nummularum face-re jacturam, quam metu & insomniâ cruciari: & sic per totam noctem bene ac suaviter dormivit, mane vero marsupium evisceratum invenit. Idem, inquit Arlottus, ego de meo faciam beneficio. Ad Pontificis pedes deponam, cum conditione ut sumptus mihi

restituatur? nec mea interest cui illud postea obventurum sit. Quamquam, ut hodie esse tempora video, valde dubito an & hoc sim facturus.

Ingratis nihil gratum.

AB amico quidam cum aliis ad prandium invitatus, quum gallinam præpinguem sed male assam ac semicrudam adhuc vellet scindere, *Nimis mature*, inquit, *amici ad mensam confedimus. Quantum enim ex hac gallina video non ad prandium sed ad cœnam invitati sumus. O ingratum & impudentem convivam!*

Sapientes non qui sunt, sed qui putantur.

Hebat quidam Princeps in aula sua nobilem juvenem, non ineruditum illum quidem, sed nihil magnificum spirantem, minimeque ambitiosum. Accidit quum Princeps inter aulicos munia quædam distribuisset, ut hunc quoque juvenem ad se vocari jufferit, sic cum affatus: Nosti tu, & profecto ita est, te vel generis tui causa, à me valde amari, eoque te promotum velle. Tu vero quando incipies ita te gerere ut officio aliquo dignus videare? Tum juvenis, Quandocumque tibi, illustri sime Princeps, placuerit. Quid agis? inquit Princeps, an ego efficere possum ut tu sapiens aut officio dignus videare? Immo, inquit ille. Da mihi saltem munus, ut reliquis: certe non minus quam reliqui sapiens & aptus.

tus habebor. Hoc responso delectatus Princeps, hominem inter Consiliarios suos adscivit.

Præda ante victoriam non distribuenda.

Maximilianus I. Imperator numquam satis laudatus, ab exteris quibusdam Principibus ad fedus contra alium fuerat invitatus, missa etiam jam facta spoliorem distributione, & sua cuique portione assignata. Ille Legatis nihil aliud quam hoc respondit: Est, inquit, Germaniæ nostræ Civitas, cujus viciniæ prægrandis ursus plurimum damni dabat, unde ei qui tam ferum & noxium animal interemisset, magnum erat constitutum præmium. Id quum intellexissent tres feroces & in consulti juvenes prædam hanc à manibus nequaquam sibi amittendam rati, vicinum adeunt hospitem, & ostenso animi sui proposito, rogant ut epulum præbeat: pro quo ipsi ea pecunia, quæ ex interfecti ursi pelle confici posset, satisfacturi sint. Accipit conditionem hospes, qui solus metum ab illa bestia multo plus erat redempturus. Saturi illi, ad belluæ stabulum seu cubile pergunt: quam quum multo citius quam putarant occurrentem vidissent, metu consternati, pro se quisque hac illac diffugere cœperunt. Et unus quidem perniciosior reliquis è saltu velocissime evasit: secundus in arborem celsissimam enixus est: tertius vero quum effugere non posset, in humum se prostravit: & in faciem procumbens, spiritum continuit,

ad quem ut venit ursus, nares auribus aliisque partibus jacentis admovet: quum vero spiritum nullum deprehendisset, quasi mortuum, seu cadaver aspernatus, abit, & ad cubile suum redit: hæc illo qui in arbore sedebat desuper spectante, Qui mox descendens, cum socio, qui interea se quoque collegerat, quanto potest cursu se inde proripit: & sic uterque in prius hospitium revertuntur. Ibi qui in arbore sederat eum qui mortuum se simularat, percontatur. Quidnam ursus ipsi in aures immurmurasset, Ille, *Hoc, inquit, ne post hac pellem, nisi capto prius urso, vendamus.* Quod quidem apud nos vulgi sermone etiamnum celebratur proverbium.

Ratio insidias deprehendendi.

AD Principem peregrinus quidam venerat, dicens se cum ipso privatim loqui velle, ac docere quomodo insidias quæ ei struerentur, cognoscere posset.

Jussit ut doceret. Dicit is: Da mihi talentum, ut insidiarum indicia audisse videaris. Dedit, se audisse simulans: hominis commentum & artem admiratus.

Feminarum loquacitas.

CIvis quidam facetus homo uxorem habebat, ceteroqui omnibus matrona dignis virtutibus ornatam, sed loquacitatis vitio laborantem. Quum illa aliquando, nescio quam ob causam, in animi deliquium incidisset, & domestici ad herum trepidi accurrerent

rerent, nunciantes conjugii loquendi facultatem esse ereptam, ac mutam sedere, finite illam sic, inquit. Quod si illa sic pertenderit, nullibi melior inveniatur mulier.

Sterilitatis excusatio.

MAtrona quædam ab iis quibuscum familiariter versabatur, rogata quæ fieret, ut quum maritum juvenem ac bene dispositum haberet, nullos tamen ex eo susciperet liberos, Maritus meus, inquit, multis fateor ornatus est dotibus. Est enim bonus Musicus, bonus scriba, bonus etiam Arithmeticus, excepto hoc uno quod non multiplicat.

Male celatur mendacium.

Quidam plurimas regiones vix nomine sibi notas peragrasse se jactitans, mira admodum, quæ his & illis locis vidisset, narrabat. Tum audientium unus, Credo, inquit, in Cosmographia te diu multumque versatum esse. Ille, civitatis id nomen existimans, Non, ait, ibi versatus sum, vidi tamen eminus dum ad dextram manum cum navi præterveheremur. *Belle.*

Responsum impertinens.

CIvis quidam N. Spiram veniens, nuncium habuit in via obvium; à quo rogatus, num Spiram posset attingere, Non quidem, inquit ille, hac tua hasta (quales portare solent nuncii) Non hoc, ait nuncius, quero, sed num in urbem intrare possim. Quidni; inquit alter, Tu non intres, ubi ego hodie vidi currum fæno onustum, intrantem?

Sapiens homo à quibus debet cavere?

Resp. **A** Zelo amantium. 2. à rapina militum.
3. à penna notariorum. 4. à Subtili
practica procuratorum. 5. à mercatoribus
non dantibus mutuo. Contra non renet
prandere cum abbatibus : cænari cum advo-
catis, jentaculum sumere cum Commissariis,
aliisque magnatibus, celebrabit Pascha in
ædibus suis, at quadragesimam ubique Præ-
ceptores nostri sic nos instruere solebant :
quinque hominum genera frequentant nun-
dinas. 1. Emptores. 2. Venditores. 3. Spe-
culatores. 4. ii qui spectatum veniunt. 5. tri-
um literarum homines, vulgo crumenifecæ,
ab hoc quinto hominum genere, discipuli
vobis cavete.

Homo cujus partis Orationis est?

Resp. **P** Articipii par is : quia partum capit
ab omni animalium genere; sic mul-
tis *Struthiocameli* ventriculus est, quia du-
rissima concoquere possunt, aliis adest cor
Leonis, in quorum numero sunt milites qui-
dam; plures *canis* natura gaudent; quam
plurimi *suis*, omnia promiscue devorantes,
infiniti *asini* complexione delectantur, à
Gallis dicti, *Asnes à courtes oreilles*.

Avarus cui similis?

Resp. **E** St similis porco, nam nemini pro-
dest, nisi post mortem, sed invidus
neque post mortem quicquam utilitatis ad-
fert, & in vita sua valde parum.

Qua

*Quare rex rhombuli, trifolii, cordis & li-
gonis, quatuor chartarum reges semper
sunt pauperes?*

Resp. **Q**uia continuo sunt in lusu: juxta il-
lud: ludus homini perditio. Miserri-
ma est præterea conditio eorum regum; nam
si uni parti nimium pecuniæ detraxerunt,
condemnantur ad ignem, & sicuti magi in
cinerem rediguntur.

Quis nasus est optimus?

Resp. **M**agnus, vide Catalogum imperato-
rum Romanorum, omnes fuerunt
nasuti. Numa secundus Rex Romanorum,
sesquipedalem nasum habebat, ideoque no-
minatus fuit Pompilius, quasi dicas nasus in
superlativo gradu; Lycurgus & Solon habe-
bant insignem nasum, si fides sit adhibenda
Plutarcho: Summa omnes Reges Italiæ fue-
runt nasuti, excepto Tarquinio superbo,
qui ideo etiam urbe & regno pulsus fuit;
quisque apprehendat nasum suum, & videat
num possit fieri imperator qui habent ma-
gnum nasum cæteris sapientiores sunt; &
melius exercent animi functiones, quia me-
lius excrementa exeunt: Unde Homerus,
quia erat sapiens, nasutus dicitur; Et prover-
bio illi dicuntur prudentes, qui e longinquo
odorantur, & de stupido dicitur, non habet
nasum

Quenam est differentia inter sapientem & stultum?

Resp. **A**liqui mensuræ duæ vini discriminant sapientem à stulto; nam cum Doctor mensuram unam atque alteram biberit, nihil differt à stulto, alii qui plus vident quam 25. Cæci cum suis perspicillis, sic respondent, nullam aliam esse differentiam inter sapientem & stultum, nisi quod hic publice, ille privatim sive clanculum, suam exercet stultitiam, certe in quibusdam etsi stultitia foris non appareat, semina stultitiæ tamen intus latitant, sed qui se putat aliis sapientiorum esse, is stultorum imperator dicendus est, etenim primus stultitiæ gradus est aliis sese antepone, huic quæstioni fidem imponens vobis omnibus opto annos Nestoris, divitias Midæ, ipsius autem auriculas iis qui non habent.

EXPONE VERSUS ISTIUS
Epitaphii.

*ô Deus omnipotens vituli miserere Iohannis,
Quem mors præveniens non sinit esse bovem.*

*Corpus in Italia est, habet intestina Brabantus:
Ast animam nemo, cur? quia non habuit.*

Resp. **E**st Epitaphium factum in honorem cuiusdam studiosi nobilis, Heidelbergæ studentis: qui cum insigniter genio indulgeret, vinumque non pitissando ut decebat, sed plenis buccis hauriret, vitam suam abbreviavit, illius sensus est.

O Deus omnipotens vituli misere Joannis.

Vocabatur enim Joannes Kalb seu vitulus, quem mors præveniens non finit esse bovem, metuendum enim, ne si diutius vixisset, ex vitulo bos factus fuisset, corpus in Italia est, &c. Cum nobilis esset corpus ejus Italiam versus missum, intestina vero ad Brabantos. ast animam nemo, cur? quia non habuit: certe ebriosi neque vitam neque animam habent: sicuti Paulus dicit de vidua in delitiis versante 1 Tim. 5. vivens mortua est.

Privilegia Scabiosorum.

Resp. **S**I tres Sodales assideant & sint nisi duo vitra, Dominus Scabiosus habebit unum pro se, privilegiatus est, ut solus bibat: solus edat, solus merdet. Si octo hospites diverterint in diversorium, in quo sit curta supellex, & sint nisi tres lecti, Dominus Scabiosus Privilegiatus est ut unum occupet (cæteris omnibus ringentibus) solus dormiat, ita bene meretur de omnibus scabiosis. innumerabilia ejus privilegia sunt, hoc privilegium etiam in eos competit, quod leprosos nitore superent, quodque duo scabiosi oculati plus videant quam ducenti cæci cum suis perspicillis.

Ridicula cujusdam ægroti responsio.

ÆGrotabat quidam, & cum de ejus vita desperatum esset, cæpit parochus hominem admonere suæ migrationis, & inter
alia

alia verba consolatoria ita dixit , præpara te ad summam felicitatem ; hodie enim portaberis ab Angelis in sinum Abrahami : ad quod ægrotus , hoc mihi profecto gratissimum est ; nam si longa est via non possum ire pedibus , adeo defectus sum & infirmus .

Estne mendicus præferendus diviti.

Resp. **E** St, quia Alexander totius orbis Monarcha inuidebat Diogeni pauper-
tatem suam dicendo , si non essem Alexander , vellem fieri Diogenes . 2. Quia paupertas artes perdocet : necessitas enim artium inventrix & ingenii largitor : revera dum pauperes student , divites abdomini indulgent : & quia paupertas semper in magno pretio habita fuit , adeo mendici immunes sunt ab omnibus vectigalibus & ubique locorum jus municipale (quod quibusdam in locis multo constat) gratis obtinent . 3. omnes Reges totius mundi , Principes cives , &c. de jure divino illis tenentur pendere tributum & dare eleemosynam , privilegium hoc illis nunquam deerit , quandiu mundi hæc compages stabit ; nam mendicos semper habebimus nobiscum . Verum quidem est quod multum adhibeant diligentia , quo sibi acquirant panem quotidianum , at id illis commune est cum advocatis , procuratoribus & tota tribu furunculorum . 4. Cum per mare per terras currat mercator ad Indos , idque sæpe cum vitæ periculo , soli mendici
à la-

à latronibus liberati sunt, juxta illud:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

5. Cum obæerati à suis creditoribus vexentur, in solos mendicos neque procurator, neque creditor, neque Magistratus ullum jus habent; quia calvum vellere difficile est, tonsi sunt usque ad cutem, estque illis domi curtissima supellex. Itaque petentes ablegant, contra ab omnibus stipem petunt, Cives sunt totius mundi, cum cæteri homines una Civitate inclusi sunt, veluti Parisiis, Roma, Colonia &c. 6. Præterea neque fæda usura animam suam conspurcant, nemo illis fortunam invidet. videtis ergo paupertatem esse malorum refugium, miseræ asylum. 7. donum pauperis rustici, in vola manus portantis pauxillum aquæ ad Artaxerxem, nonne superat divitias 100 Dominorum? pauperibus enim nunquam deest bona voluntas, & Thebanus Philosophus nisi cognovisset paupertatis prærogativam, nunquam projecisset bona sua in mare dicens: *Mergam vos ô divitiæ, ne mergar à vobis.* Fabritius id quoque exacte cognovit, cum rapa sua prætulit auro Samnitarum. magnus Philosophus nudus exivit civitate Brienia, Diogenes nunquam rupisset scutellam suam ligneam, nisi scivisset, naturam nobis de omni suppellectili satis superque providisse. Et certe tot homines docti non fuissent amplexi paupertatem, nisi gustum aliquem boni in
ipsa

ipfa percepissent, breviter mendici quiete dormiunt, non timent crumenifecas, neque latrones nocturnos, neque opus habent Helvetiis ad Thesauros suos custodiendos, ut id quod res est, dicam, homo qui paucis contentus est, perfecte dives est, imò ditiior quam si possideret opes Cræsi & Alexandri: pauper nihil potest amittere & tamen singulis diebus lucrum facit.

Milites cui sunt similes.

P Arochus quidam videns milites aliquot templum intrantes, abrupto concionis filo sic illos aggressus est, vos milites, inquit, similes estis Christo; sicut Christus toti mundo exosus fuit, ita etiam vos hominibus exosi eritis; sicuti Christo multæ fuerunt tensæ infidiæ, sic & vobis infidiæ tendentur. Christus fuit captus, vos etiam capiimini. Christus fuit condemnatus ad mortem, vos etiam condemnabimini. Christus fuit mortuus in cruce, vos etiam moriemini sub patibulo. Christus rogatu cuiusdam fuit sepultus, vos etiam si qua gratia restat, sepeliimini. Christus resurrexit à mortuis vos etiam à mortuis resurgetis. Christus ascendit ad cælos, at vos descendetis ad 100. mille diabolorum.

Historia jucunda de quodam Italo.

I Talus quidam opulentus, cum stipem optimam mendico erogaret, mendicus illi gratias egit, multaque fausta homini precabatur, atque inter cætera optabat, ut Angeli animam

nimam ejus in Paradisum veherent : dives a-
versatus hoc votum respondit, *piu sero che*
se puo essere, id est, serius quam fieri potest:
divitias suas cognitatas. cælestibus ignotis &
adhuc sperandis præferens.

Historia de Rege Philippo.

REgi summo Philippo obviam factus men-
dicus petiit largam eleëmofynam quia
frater ejus esset, quæsiuit Rex ex qua parte,
de Adam, inquit, Rex jussit ei dari nummu-
lum. Et cum hic diceret hoc non est donum
Regis fratris, respondit Rex, si omnibus fra-
tribus tantum darem, nihil penitus retine-
rem.

Historia Fucunda de Parocho.

Mlitem puerulum è baptismatis fonte sus-
cepturum, parochus interrogavit, domi-
ne miles tunc idoneus es huic muneri susti-
nendo, ad quod miles, puto quod sic, tum
parochus nostine præcepta Dei, ad quod mi-
les, quidni; tum parochus quodnam est pri-
mum præceptum, respondit miles non vo-
rabis, *du solt nicht Fressen*, erras perverse
miles, inquit parochus, primum enim præ-
ceptum est, *non habebis Deos alienos in con-*
spectu meo. Imo regerit miles, dominatio ve-
stra fallitur, nonne enim Deus statim à crea-
tione præcepit : *de ligno scientiæ boni &*
mali ne comedas. Gen. I. tum parochus, ô
miles magna est fides tua, superas me erudi-
tione vel potius astutiâ.

Recita

Recita testamentum porci?

Resp. **M.** Grunnius Carocotta porcellus tale testamentum fecit. ego infra scriptus de visceribus meis dabo futoribus fetas, rixatoribus capitinas, surdis auriculas, caussidicis & verbosis linguam, Bubulariis intestina, Esficiariis femora, pueris vesicam, Cynedis musculos, cursoribus & venatoribus talos, latronibus ungulas, musicis chordas, epulonibus rostrum, rusticis merdam, succulis mammas, Virginibus caudam, & nec nominando coquo do, lego, ac pistillum, quæ mecum detuleram querceto usque ad haram, liget sibi collum de reſte. optimi amatores mei vel consimiles vitæ, rogo vos ut corpori satisfaciatis, bene condiatis, de bonis condimentis, nucleis piperis ac mellis ut nomen meum in sempiternum nominetur.

Focus Ciceronis.

Cicero cum à quodam cæna exceptus esset satis parca & quotidiana, nam pene se nulli negabat, valedicens hospiti, tacite ei in aurem susurrabat, non putabam me tibi tam familiarem.

Diogenes Cynicus domum epulonis cujusdam videns inscriptam pretio venalem, quid dixit?

Resp. **S** Ciebam aliquando fore ut diuturna crapula dominum evomeres.

PHALERÆ POETICÆ
recreationis causa adjunctæ.

Opum nimia Cupiditas quanta mala
Proferat.

Propter opes acquirendas mala plurima
fiunt.

Et bona deficiunt plurima propter opes,
Propter opes se mercator dat mille periculis,
Exponitque mari se, se sua propter opes.
Propter opes vetulo fit sponsa puella mari-
to, (opes.

Ducit anum juvenis vir quoque propter
Propter opes quandoque volens vir cornua
sumit,

Sæpe dat invito fœmina propter opes.
Propter opes tolli patitur sibi virgo pудо-
rem.

Florequæ fit dempto publica propter opes.
Propter opes, quæruntur opes, opulentia
crescit,

Crescit avarities sordida propter opes.
Propter opes, quæcunque prius promissa,
negantur,

Et data dicuntur non data, propter opes.
Propter opes spes sæpe ruit, vota irrita
fiunt: (opes.

Summaque ad ima ruunt, omnia propter
Pro-

Propter opes medicus saepe haud bona phar-
maca scribit,

Æger & hæc renuit sumere propter opes.
Propter opes etiam carissima pharmaca fi-
unt,

Quæ nequeunt inopes sumere propter opes.
Propter opes inopes medicos accedere no-
lunt, (opes.

Auxiliumque negant hi quoque propter
Propter opes lites injustæ, injustaque dantur,
Indicia injusto à iudice propter opes.

Propter opes, ditumque domos, inopumque
pererrant,

Et cupiunt fures omnia propter opes. (næ;
Propter opes passim sunt prælia, bella, rapi-
Pacis iniqua etiam fœdera propter opes.

Propter opes quid non patitur miserabile
mundus? (pes.

Proditur arx, urbes regnaque propter o-
Propter opes nunquid Christum vendebat
Iudas,

Et crepuit pendens arbore propter opes.
Propter opes homines animam cum corpore
perdunt; (pes.

Sic perduntur opes, cunctaque propter o-
Quid est mulier?

Resp. Est animal totum magna cum fraude
superbum: (sunto.

Quid dicam recte, laus, fraus, muliebria

T. C.

Non omnibus recte feceris.

*Diversis diversa juvant, quod spreverit unus,**Alter amat, cunctis nemo placere potest;
Debet adhuc nasci ille coquus, qui noverit omnes* (æque.*Sic condire cibos, sapidi ut sint omnibus
In hæreticum quærentem cur non furca
quam sanctorum statux colerentur, cum
una sit ligni species.* (go,*Cur non furca tibi ut colitur Gereonis ima-**Quæris: cum species una eademque rei.
Dic mihi cur cluni sponsæ non basia figas,
Ut labiis: species una eademque cutis.*

T. C.

*Quæritur, Fabianus cur cerebro careat.
Extra Calvescunt alii; tu Calvus es intra:
Crinibus hi; cerebro tu Fabiane cares.*

Halec laudatur.

*Halec assatum Convivis est bene gratum,
De solo capite faciunt bene fercula quinque.*

In Helluonem.

*Pocula multa bibis, nec potus ebrius extas;
Rem magnam præstas helluo: porcus idem.
Podagra.**Ut Veneri immodicus crebræ nupsisset Iacchus;**Turgida protractim nata podagra fuit.*

Fi-

Filia quam sociam quærat sibi nemo proco-
rum, (est.

Ad senium sed quæ tristis alenda domi
Publicanus.

Si quando excruciant tua te delicta parven-
tem,

Quisquis es, exemplo disce rogare meo.

In Chymicum.

Qui satur est vitæ, tractet perimentia vi-
tam,

Arsenicum, stibium, Mercuriusque vale.

In tardos belli Duces.

Ducunt, producunt longos pigra bella per
annos,

Et vere nomen Commeruere Ducum.

Ducunt, producunt, cum Rege & principe
cives (ces.

Ad miseram restem, sunt iterumque Du-
Ducunt, adducunt, argenti pondera & auri
In proprios loculos, suntque manentque
Duces.

Beginna, Bogardus.

A nigro hoc differt albata Beginna Bogardo,
Bajulat hæc ægros, bajulat ille sitos.

In Sixtum.

Mortua, Sixte, tua est, vetus hoc inscribe
sepulchro:

Hic jacet Elisabet, si bene fecit habet.

Que-

Querela senis.

Quæ me iuverunt juvenem præclarageren-
tem,

Omnia jam cessant, destituuntque senem.

Quam vere morbus dicta est tristisque sene-
tus, (facit.

Corpore bis pueros, quæ quoque mente
Monitio utilis.

Oscula da manibus, genibus da, da pedibus-
que,

Si vero vis quid lambere, Lambe caput.

Vult non vult dare Gallia.

Vult non vult meretrix, simulat se nolle
quod optat,

Allicit, allectum vexat ut alliciat.

Casta videri vult, & se vult ante rogari,

Præmia pro merito vult sibi magna dari.

O insensatos laqueis qui talibus hærent!

Prudentum Scorti quisquis ab ore fugit.

Ad Fratres Germanos A la mode.

O Alamodistæ, quid mos vult ludicrus iste?

Cum cattis quorsum vobis tam flexile dor-
sum!

Cur digitum primum ad fundum demittitis
imum,

Curvati lumbos, quasi tentent mittere
bombos.

Cur nunc nodati nunc toti itis ligulati.

Nunc curtis braccis, nunc longis & bene la-
xis, Et

Et numquam stabilem portatis corpore vestem?

*An laus est HANSSI, quod fiat Simia
FRANCI,*

*Armata est gravitas, pudor est sic discere
nugas.*

*Qui multum expendunt apud hos qui talia
vendunt,*

*Ah! redeunt multi Gallo de littore stulti,
Stulti ast majores, hinc qui venantur hono-
res.*

*Quod linguae ignari Galli sint nomine clari:
Queis titulum dones, potius hos esse capones.*

F I N I S.

Pal. 8. T. 13

85. AM

85. AM

